

STRATEGIA ROZWOJU GMINY POTĘGOWO NA LATA 2015-2022

Strategia Rozwoju Gminy Potęgowo na lata 2015-2022

Wykonanie zlecił:

Urząd Gminy Potęgowo
76-230 Potęgowo, ul. Kościuszki 5
www.potegowo.pl

Opracowanie wykonała:

Altra Consulting spółka z o. o.
80-432 Gdańsk ul. Konrada Leczowa 24/5
www.alraco.pl

Spis treści:

1. Wprowadzenie.....	3
2. Metodyka opracowania	4
3. Okres realizacji Strategii	5
4. Struktura dokumentu	6
5. Przebieg prac nad dokumentem.....	6
6. Raport o stanie Gminy Potęgowo – diagnoza społeczno-gospodarcza	7
6.1 Ogólna charakterystyka Gminy	8
6.2 Historia, dziedzictwo kulturowe, walory przyrodnicze i turystyczne	13
6.3 Infrastruktura	24
6.4 Demografia	30
6.5 Przedsiębiorczość	34
6.6 Rynek pracy i bezrobocie.....	39
6.7 Mieszkalnictwo	40
6.8 Pomoc i integracja społeczna	41
6.9 Opieka zdrowotna	43
6.10 Bezpieczeństwo publiczne.....	44
6.11 Edukacja i oświata	45
6.12 Kultura	46
6.13 Organizacje pozarządowe.....	49
7. Raport społeczny - badanie ankietowe wśród mieszkańców Gminy Potęgowo	51
7.1 Wyniki badania ankietowego	53
8. Analiza SWOT/TOWS Gminy Potęgowo	65
9. Wizja Gminy Potęgowo.....	72
9.1 Hasło promocyjne.....	73
10. Misja Gminy Potęgowo.....	74
11. Obszary i cele strategiczne	75
12. Wskaźniki operacyjne i strategiczne.....	80
13. Zgodność celów strategicznych z krajowymi i wojewódzkimi dokumentami o charakterze strategicznym.....	84
14. System wdrożenia monitoringu i ewaluacji.....	89
Załącznik nr 1 – Obszary interwencji celów społecznych	91
Załącznik nr 2 - Obszary interwencji celu gospodarczego	93
Załącznik nr 3 - Obszary interwencji celów przestrzennych.....	95
Źródła.....	97
Spis tabel	97
Spis wykresów	99
Spis rysunków.....	100

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy Potęgowo na lata 2015-2022 to dokument planistyczny, który określa najważniejsze kierunki rozwoju danego obszaru w celu jego harmonijnego i zrównoważonego rozkwitu oraz ciągłego polepszenia jakości życia jej mieszkańców.

Potrzeba posiadania w/w dokumentu wynika z ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju [tj. Dz. U. z 2014, poz. 1649], gdzie określono, że **...politykę rozwoju w skali lokalnej prowadzi samorząd gminny i powiatowy na podstawie strategii rozwoju.**

W związku z bardzo dynamicznym rozwojem Gminy istniała bieżąca konieczność określenia kierunków jej rozwoju na podstawie lokalnych potencjałów i uwarunkowań. W trakcie prac planistycznych uwzględniono nowe kierunki działań wynikające z Długofalowej Strategii Rozwoju Kraju do 2030 r. oraz Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do 2020 r.

Prace nad Strategią rozpoczęto z inicjatywy władz samorządowych. Trwały 8 miesięcy i składały się z części analitycznej oraz planistycznej. Mimo, iż inicjatywa opracowania Strategii wypłynęła ze strony władz samorządowych to jest to dokument skierowany do mieszkańców całej społeczności gminnej oraz wszystkich podmiotów publicznych i prywatnych działających na jej obszarze. **Strategia zakłada aktywne uczestnictwo wszystkich przedstawicieli lokalnej wspólnoty jako pełnoprawnych inicjatorów, decydentów i realizatorów założonych działań.**

Partycypacja (współdecydowanie) w treści opracowania składała się z: [1] utworzenia zespołu strategicznego złożonego z lokalnych liderów, którzy realnie wpływali na zapisy dokumentu; [2] przeprowadzenia badania ankietowego na reprezentatywnej grupie mieszkańców, która określiła największe potencjały oraz najbardziej odczuwalne braki tego obszaru oraz [3] sformułowania ostatecznej treści dokumentu w trakcie aktywnych konsultacji społecznych.

Ostateczna wersja dokumentu została przyjęta Uchwałą Rady Gminy Potęgowo Nr z dnia

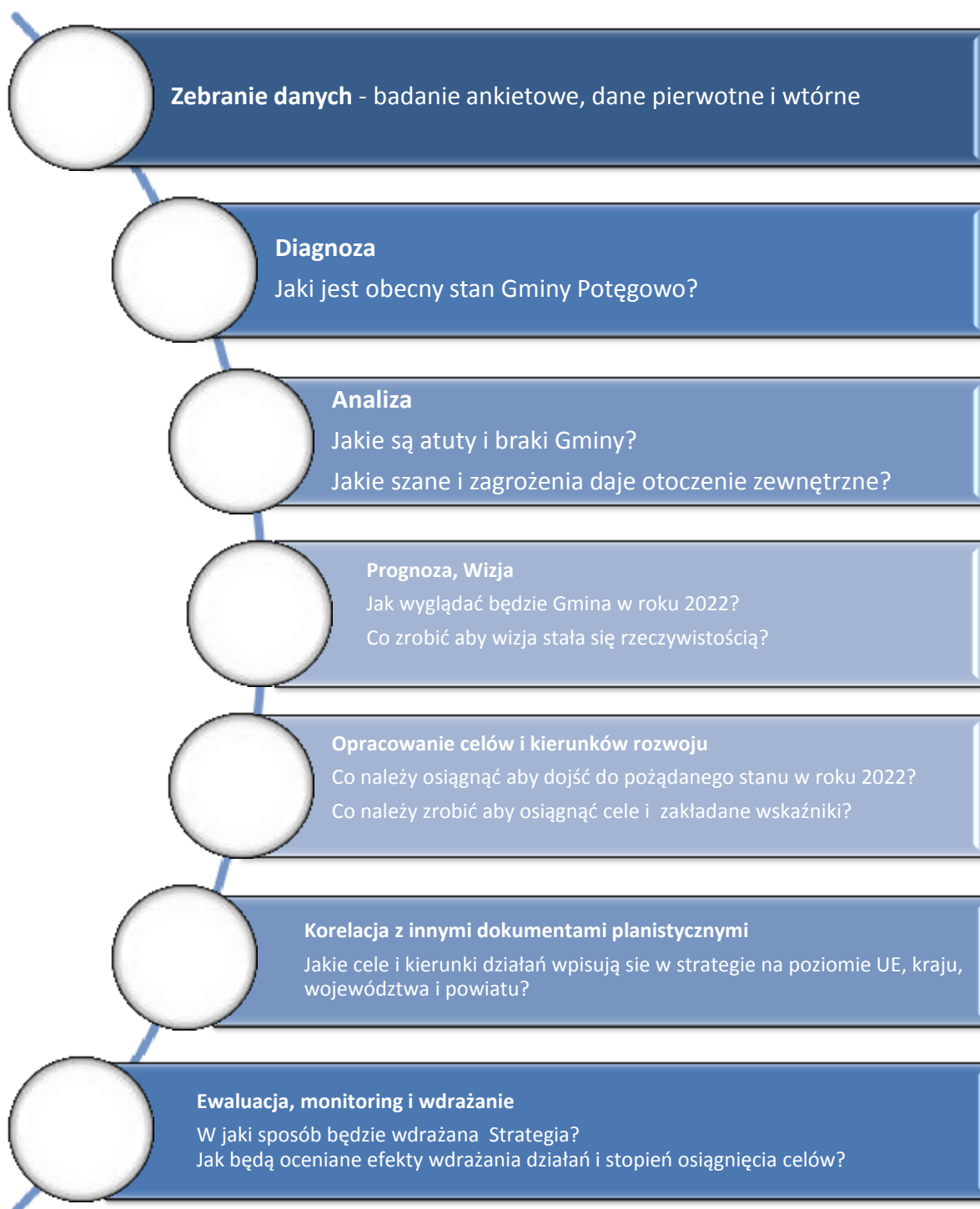
Niniejsza Strategia jest elementem wyjściowym przygotowywania wszystkich planistycznych dokumentów Gminy. Jest także dokumentem wyrażającym wspólną wizję rozwoju oraz wyznaczającym drogę do osiągnięcia celów strategicznych.

Członkowie zespołu strategicznego podsumowując swoją pracę stwierdzili: **...realizacja celów strategii umożliwi pełny i zrównoważony rozwój, ułatwi realizację oddolnych inicjatyw, określi rodzaj najważniejszych kierunków działań oraz będzie „drogowskazem” dla nas - lokalnych liderów...**

2. Metodyka opracowania

Proces tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Potęgowo obrazuje poniższy wykres.

Wykres 1 – Etapy powstawania dokumentu strategicznego

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwoju Gminy Potęgowo na lata 2015-2022 powstała w oparciu o **partycypacyjny model planowania** strategicznego z uwzględnieniem perspektywy zrównoważonego rozwoju. Wszystkie analizy i decyzje podejmowane w trakcie wypracowywania strategicznych rozwiązań uwzględniały **trzy obszary: społeczny, gospodarczy i przestrzenny**.

Wykorzystano diagnozę społeczno-gospodarczą Gminy (**RAPORT O STANIE GMINY**) oraz badanie ankietowe dotyczące poziomu zadowolenia i jakości życia (**RAPORT SPOŁECZNY**).

Cele i kierunki rozwoju Gminy na lata 2015-2022 zostały przyjęte w trakcie rzeczywistych i efektywnych konsultacji społecznych.

Zadbano o korelacje dokumentu ze strategią powiatu, województwa, kraju co umożliwi swobodne aplikowanie po środki zewnętrzne i wpisanie się w krajowe programy rozwoju.

Podstawowym założeniem opracowania Strategii Rozwoju Gminy Potęgowo na lata 2015-2022 było wyznaczenie długofalowych kierunków i celów rozwoju samorządu lokalnego oraz wskazanie narzędzia ich realizacji. Strategia jest punktem wyjścia dla bieżących decyzji inwestycyjnych i prorozwojowych podejmowanych przez lokalne władze i inwestorów prywatnych.

Przebieg planowania strategicznego jest procesem indywidualnym, charakterystycznym dla danego podmiotu i uwzględniającym jego specyfikę. Istnieje jednak wiele uniwersalnych metod, które mogą być stosowane na wielu poziomach, np. motywowanie uczestników procesu, analiza SWOT czy też warsztaty strategiczne. Metody te pozwalają na usystematyzowanie wiedzy oraz uporządkowanie kolejnych działań, które w efekcie pozwalają na zbudowanie planu rozwoju. Dotychczasowe doświadczenie władz samorządowych potwierdza fakt, iż warunkiem opracowania skutecznej strategii jest zaangażowanie przedstawicieli różnych środowisk, którzy wspólnie przystąpili do opracowywania niniejszego strategicznego planu rozwoju.

W prace nad dokumentem zaangażowano szeroką reprezentację środowiska lokalnego (przedstawicieli najważniejszych instytucji, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, liderów społecznych).

3. Okres realizacji Strategii

Horyzont czasowy Strategii Rozwoju Gminy Potęgowo sięga do roku 2022. Dokument ten jest opracowaniem długookresowym, a jego okres wdrażania jest zgodny ze stosowanymi praktykami planistycznymi oraz umożliwi stosowanie Strategii w horyzoncie spójnym z perspektywą finansową Unii Europejskiej (2014-2020).

W związku iż w latach 2021 i 2022 będzie istniała możliwość aplikowania po środki z perspektywy 2014-2020 zadbane aby dokument zawierał wskazówki rozwojowe również na lata 2021 i 2022.

4. Struktura dokumentu

RAPORT O STANIE GMINY	Diagnoza w zakresie infrastruktury, sfery przyrodniczej oraz społeczno gospodarczej - analiza wykorzystuje dane pierwotne (ewidencja ludności, dane służb lokalnych) i wtórne (dane GUS, PUP, itp.)
RAPORT SPOŁECZNY	Analiza zawiera dane dotyczące poziomu jakości życia mieszkańców Gminy oraz wnioski z ankiet wraz z pełną analizę danych z badania
ANALIZA SWOT/TOWS	Określa silne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia rozwojowe Gminy
ANALIZA CELÓW ROZWOJU	Prezentacja celów głównych i szczegółowych.
KIERUNKI ROZWOJU WSKAŹNIKI KONTEKSTOWE	Określenie kierunków w celu osiągnięcia założonych celów w roku 2022
OKREŚLENIE ZASAD MONITORINGU I EWALUACJI	Sposób kontroli realizacji założonych celów i kierunków rozwoju
KONSULTACJE SPOŁECZNE	Zebranie uwag od mieszkańców Gminy, organizacji pozarządowych, radnych, pracowników instytucji publicznych, lokalnych przedsiębiorców

5. Przebieg prac nad dokumentem

Praca nad opracowaniem dokumentu metodą **PARTYCYPACYJNO-EKSPERCKĄ** była związana z powołaniem zespołu strategicznego w skład którego weszli przedstawiciele reprezentujący Gminę (pracownicy instytucji publicznych, radni, przedstawiciele organizacji pozarządowych, lokalni liderzy, przedsiębiorcy). Spotkania były prowadzone przez ekspertów Altra Consulting.

Specjaliści Ci określili wcześniej metodologię prac nad dokumentem oraz kierunek prac warsztatowych. Główne tezy dokumentu zostały oparte na diagnozie społeczno-gospodarczej Gminy, badaniu ankietowym mieszkańców, analizie problemowej, analizie SWOT oraz określeniu kluczowych obszarów strategicznych Gminy.

W trakcie opracowywania dokumentu odbyły się 4 spotkania zespołu strategicznego.

W ramach I warsztatu określono, z wykorzystaniem analizy SWOT, najważniejsze elementy rozwoju Gminy oraz wypracowano wnioski diagnostyczno-projektowe z uwzględnieniem bliższej i dalszej przyszłości. Odpowiedziano na pytania:

Jak wygląda Gmina dzisiaj (w roku 2015)?
Jakie dostrzegamy atuty i braki tego obszaru?
Jak wyglądać będzie Gmina w roku 2022?
Co należy zrobić aby wizja stała się rzeczywistością?

W ramach II warsztatu sformułowano wizję rozwoju Gminy do 2022 roku, określono strategiczne i operacyjne cele rozwojowe.

W trakcie III warsztatu opracowano kierunki działań oraz wskaźniki kontekstowe konieczne do monitoringu i ewaluacji wdrażanej koncepcji rozwoju.

W trakcie IV warsztatu przyjęto treść całego dokumentu strategicznego

Opracowano raport społeczny określający poziom zadowolenia i jakości życia mieszkańców Gminy.

Odbyły się konsultacje społeczne w trakcie których mieszkańcom Gminy prezentowany był dokument oraz kierunki rozwoju Gminy na lata 2015 - 2022 mające bezpośredni wpływ na życie codzienne i pracę obywateli.

6. Raport o stanie Gminy Potęgowo – diagnoza społeczno-gospodarcza

Źródło: raportyspoleczne.pl

Raport o stanie Gminy stanowi swoisty portret obecnej sytuacji i jest analizą istniejących uwarunkowań społeczno-gospodarczych. Podstawą jego opracowania były przede wszystkim:

- dane statystyczne, publikowane przez Główny Urząd Statystyczny,
- dane z ewidencji własnych prowadzonych przez Urząd Gminy,
- dokumenty o charakterze strategicznym wyznaczające kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach, w tym plany zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków rozwoju, uchwały budżetowe, wieloletnia prognoza finansowa i inne.

6.1 Ogólna charakterystyka Gminy

Położenie i podział administracyjny Gminy

Gmina Potęgowo jest gminą wiejską położoną w zachodniej części województwa pomorskiego, we wschodniej części powiatu słupskiego. Gmina zajmuje obszar 228 km², co stanowi 9,90% powierzchni Powiatu Słupskiego i 1,25% Województwa Pomorskiego. W Powiecie Słupskim zajmuje siódmą pozycję pod względem obszaru i ósmą pod względem ludności (na 10 gmin). Gmina Potęgowo graniczy z następującymi (sześcioma) gminami:

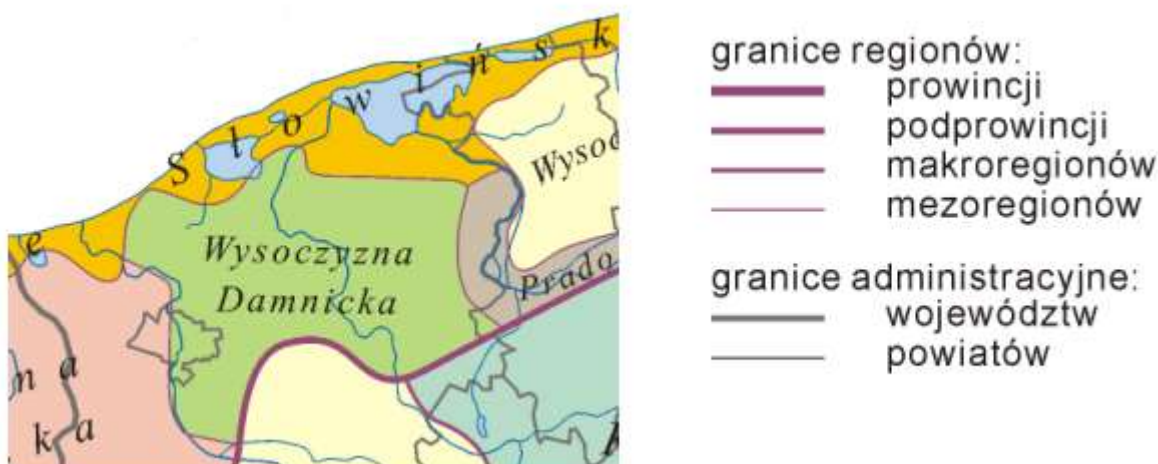
<i>Powiat Słupski:</i>	• Główczyce • Damnica • Dębica Kaszubska
<i>Powiat Lęborski:</i>	• Nowa Wieś Lęborska • Cewice
<i>Powiat Bytowski:</i>	• Czarna Dąbrówka

Gmina należy do Związku Gmin Wiejskich RP, Pomorskiego Stowarzyszenia Gmin Wiejskich, Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Dorzecze Słupi oraz Lokalnej Grupy Rybackiej "Pojezierze Bytowskie".

Gmina Potęgowo leży w dorzeczeniach rzek Łeby i Łupawy, których koryta wyznaczają w niektórych miejscach naturalną granicę gminy (na N-E to rzeka Łeba oraz na S-E rzeka Łupawa).

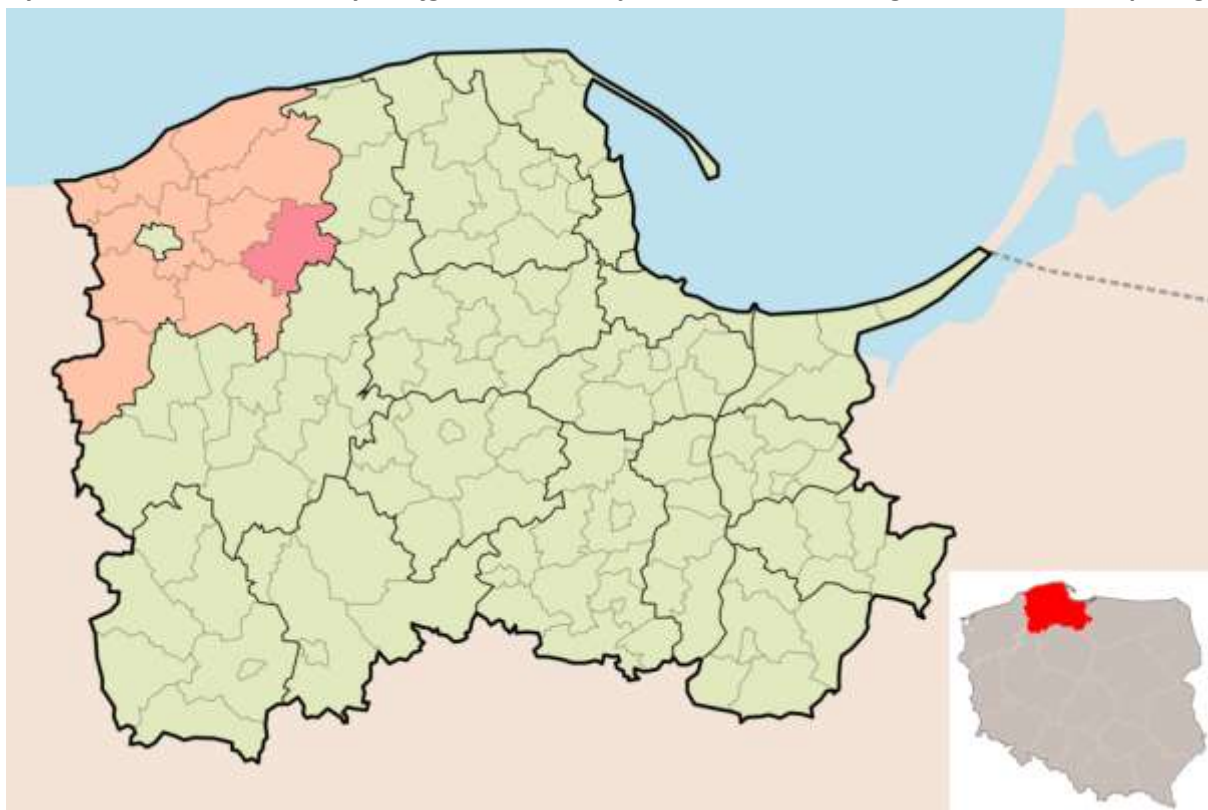
W ujęciu fizycznogeograficznym (wg J. Kondrackiego) praktycznie prawie cały obszar Gminy należy do mezoregionu Wysoczyzna Damnicka, jedynie jej północno-wschodni skraj stanowi niewielki fragment Pradoliny Redy i Łeby, a skraj południowo-zachodni do Pojezierza Kaszubskiego (makroregion Pobrzeże Koszalińskie, podprowincja Pobrzeża Południowobałtyckie, prowincja Nizina Środkowoeuropejska, megaregion Pozaalpejska Europa Środkowa).

Rysunek 1 –Gminy Potęgowo według regionalizacji fizycznogeograficznej

Źródło: commons.wikimedia.org

Rysunek 2 – Położenie Gminy Potęgowo na tle Województwa Pomorskiego oraz Powiatu Słupskiego

Źródło: commons.wikimedia.org

Na terenie Gminy znajdują się 32 miejscowości tworzące 28 sołectw. Poniższa tabela przedstawia zestawienie sołtysów z terenu Gminy.

Tabela 1 – Wykaz sołectw, sołtysów oraz rad sołeckich na terenie Gminy Potęgowo

Lp.	Sołectwo	Miejscowości wchodzące w skład sołectwa	Sołtys	Skład Rady Sołeckiej
1	Chlewnica	Chlewnica	Zawadzka Małgorzata	Klimczyk Zofia, Mańkowska Maria, Kapczyński Rafał
2	Czerwieniec	Czerwieniec	Semak Stefan	Stępień Hanna, Mielewczyk Daniel, Kwidzińska Jolanta, Samujło Mieczysław, Semak Władysław
3	Darżynko	Darżynko	Uzarek Michał	Kotusiewicz Aneta, Kotusiewicz Renata, Orzechowski Wiesław
4	Darżyno	Darżyno	Młynarczyk Danuta	Pokuć Grażyna, Szpakowicz Andrzej, Okrój Sylvia, Młynarczyk Krzysztof, Nowak Aleksandra
5	Dąbrówno	Dąbrówno	Sypuła Joanna	Szpakowicz Krzysztof, Heba Łukasz, Korolewiat Anna, Wojtanek Sylvia, Toczek Artur
6	Głuszynko	Głuszynko	Dorawa Ryszard	Krzyk Przemysław, Klinger Karolina, Kotłowski Maciej
7	Głuszyno	Głuszyno, Piaseczno	Właśniak Janusz	Leśniewska Paulina, Kłysz Joanna

8	Grapice	Grapice, Grapiczki	Połowienia Kazimierz	Kulpa Dorota, Radzikowska Teresa, Francuz Dawid
9	Grąbkowo	Grąbkowo (budynki od nr 6 do nr 48)	Woźniak Jakobs Alina	Sobczyk Angelika, Wasilewska Karina, Stolec Aneta, Boniecka Joanna, Roman Jacek
10	Grąbkowo Kolonia	Grąbkowo (budynki od nr 1 do nr 5 i od nr 49 do nr 58)	Mazur Teresa	Sasin Renata, Sasin Agnieszka, Urbanowicz Stanisław, Bujalska Danuta, Nowicka Irena
11	Karżnica	Karżnica	Kogut- Suder Izabela	Cybula Danuta, Świerczewski Ryszard, Robak Justyna
12	Łupawa	Łupawa	Awchimieni Dorota	Brzeski Zenon, Cyrny Bogusław, Ambroziak Krzysztof, Szadziński Piotr, Myszk Jerzy
13	Malczkowo	Malczkowo, Malczkówko	Sokołowski Mieszko	Majna Anna, Wiśniewska Teresa, Nastaly Piotr, Szarko Maciej, Sokołowska Malwina
14	Nieckowo	Nieckowo	Słomińska Anetta	Litwin Karolina, Litwin Michalina, Stępień Przemysław, Stępień Krzysztof, Rychert Ryszard
15	Nowa Dąbrowa	Nowa Dąbrowa	Ukleja Justyna	Stępień Damian, Nikadon Zuzanna, Krugły Marcin
16	Nowe Skórowo	Nowe Skórowo	Paduch Edward	Orzechowska Aleksandra, Grzecha Maciej, Paduch Andrzej, Paduch Artur, Mielewczyk Grażyna
17	Potęgowo	Potęgowo	Splawska Renata	Gałka Janina, Hinc Sławomir, Fir Agnieszka
18	Radosław	Radosław	Krakowiak Witold	Rakowiecki Jarosław, Śmiechowski Daniel, Szyszka Krępeć Monika, Szyszka Ewelina, Kotłowski Hubert
19	Rębowo	Rębowo	Rzeczycka Jolanta	Jankowska Beata, Krugła Danuta, Kuhr Maria
20	Runowo	Runowo, Gaje, Nowina	Rutkiewicz Marta	Ulanowska Teresa, Szewczyk Zygmunt, Szewczyk Monika, Okrój Halina, Sowirka Adam
21	Rzechcino	Rzechcino	Sajnóg Waldemar	Burdzińska Beata, Kochańska Agata
22	Skórowo	Skórowo	Pikuła Dariusz	Stukan Aleksandra, Basiak Maciej, Karczewski Adam, Zielińska Izabela, Treder Anna
23	Warcimino	Warcimino (budynki od nr 13 do nr 23)	Siniawski Jan	Różańska Małgorzata, Boyke Jerzy, Szpiganowicz Danuta
24	Warcimino- Osiedle	Warcimino-Osiedle (budynki od nr 1 do nr 12)	Pieniak Renata	Milewczyk Wioleta, Złota Irena, Nowicki Andrzej, Mroczek Tomasz, Jagieła Janina
25	Węgierskie	Węgierskie	Dąbrowski Jacek	Wojnowski Wojciech, Szycko Krzysztof, Kwidziński Andrzej, Kędroń Jerzy, Brzezicki Przemysław
26	Wieliszewo	Wieliszewo	Majewska Monika	Grudzień Weronika, Teclaw Ilona, Salicki Ryszard, Grochocka Sylwia, Krojec Wiesław
27	Żochowo	Żochowo, Poganice	Krymski Mieczysław	Gontarz Maria, Cygan Krzysztof, Hinc Zdzisław, Kowalski Krzysztof
28	Żychlin	Żychlin	Lejk Mirosław	Szycko Tadeusz, Gwadera Łukasz, Bubka Honorata

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Potęgowo

Największą miejscowością Gminy, a równocześnie centrum administracyjnym jest Potęgowo. Przez Gminę przebiega Droga Krajowa nr 6 oraz Linia Kolejowa nr 202. Odległość do Gdańska to ok. 100 km, do Łęborka ok. 20 km, a do Słupska ok. 30 km.

Rysunek 3 – Położenie Gminy Potęgowo względem najważniejszych miast północnej Polski

Źródło: www.google.pl/maps

Rysunek 4 – Mapa Gminy Potęgowo

Źródło: commons.wikimedia.org

Gmina Potęgowo jest gminą o charakterze rolniczym. Najwięcej – bo aż 66,10% jej powierzchni zajmują użytki rolne. Następne w kolejności grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmują 28,22% powierzchni Gminy Potęgowo.

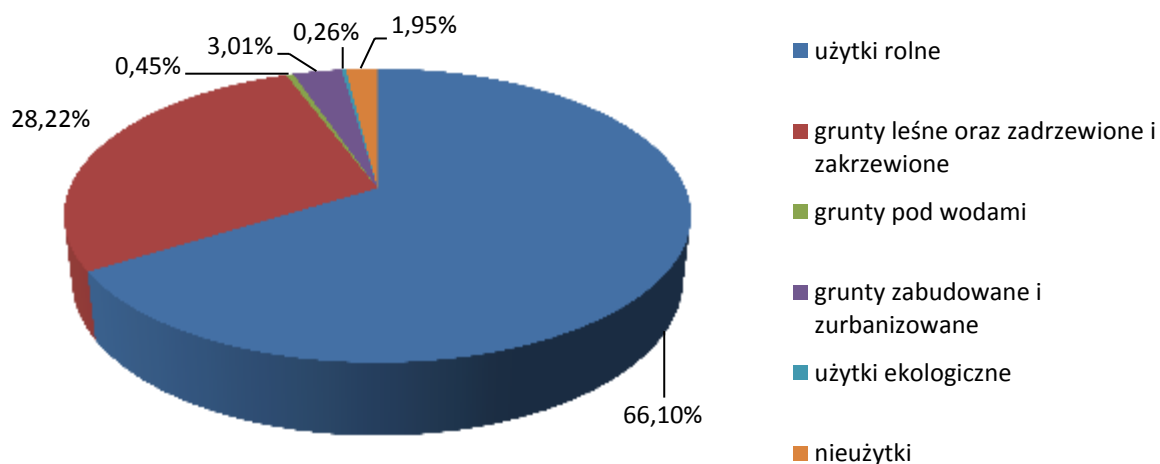
Wśród użytków rolnych największą część stanowią grunty orne, które zajmują 12 658 ha. Na poziomie 4-5,5% kształtuje się powierzchnia łąk i pastwisk, zajmują one odpowiednio 1 237 i 897 ha.

Tabela 2 - Powierzchnia geodezyjna Gminy Potęgowo według kierunków wykorzystania [w ha]

powierzchnia ogółem	22 846,00
użytki rolne	15 102,00
- grunty orne	12 658,00
- sady	29,00
- łąki trwałe	1 237,00
- pastwiska trwałe	897,00
- grunty rolne zabudowane	221,00
- grunty pod rowami	60,00
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	6 447,00
- grunty leśne	6 400,00
- grunty zadrzewione i zakrzewione	47,00
grunty pod wodami	103,00
- pod wodami powierzchniowymi płynącymi	93,00
- pod wodami powierzchniowymi stojącymi	10,00
grunty zabudowane i zurbanizowane	688,00
- tereny mieszkaniowe	66,00
- tereny przemysłowe	17,00
- tereny inne zabudowane	30,00
- tereny zurbanizowane niezabudowane	4,00
- tereny rekreacji i wypoczynku	40,00
- tereny komunikacyjne - drogi	448,00
- tereny komunikacyjne - kolejowe	43,00
- użytki kopalne	40,00
użytki ekologiczne	60,00
nieużytki	446,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 2 – Formy użytkowania gruntów gminy Potęgowo w ujęciu procentowym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

6.2 Historia, dziedzictwo kulturowe, walory przyrodnicze i turystyczne

Ukształtowanie terenu Gminy Potęgowo ma charakter równinny oraz lekko falisty. W lokalnych zagłębieniach występuje kilka małych jezior o powierzchni mniejszej od 10 ha. Największym wśród nich jest jezioro Darżyńskie. Przyrodnicze obszary chronione zajmują na terenie Gminy Potęgowo tylko niewielką część jej powierzchni - ok. 600 ha, co stanowi zaledwie 2,63% całego obszaru Gminy. Do tych terenów należą: część Obszaru Chronionego Krajobrazu „Fragment Pradoliny Łeby i Wzgórza Morenowe na południe od Lęborka”, Rezerwat Przyrody, Obszar Natura 2000 oraz 5 użytków ekologicznych. Ochroną objęte są również dwa Stanowiska Dokumentacyjne oraz pomniki przyrody (w maju 2015 r. zakończyły się prace związane z ich oznakowaniem i zabezpieczeniem).

Na terenie Gminy oprócz zabytków takich jak pałace, dwory oraz parki odnajdziemy również zabytki techniki jak elektrownie wodne w Poganicach i Łupawie. Z kolei do prehistorii tych terenów odwołuje się ścieżka „Szlakiem dziedzictwa kulturowego Gminy Potęgowo”.

Niewątpliwą atrakcją są również przepływające przez Gminę rzeki Łeba i Łupawa, atrakcją nie tylko przyrodniczą, ale również sportową i rekreacyjną, gdyż jest to niezwykle malownicze miejsce do uprawiania sportów wodnych (spływy kajakowe) jak i wędkarstwa. W Gminie Potęgowo w ramach projektu „Kajakiem przez Pomorze” planowana jest budowa dwóch przenosek na rzece Łupawie (w miejscowościach: Poganice i Łupawa) oraz oznakowanie szlaku kajakowego.

Historia i dziedzictwo kulturowe

Najstarsza wzmianka o **Potęgowie** pochodzi z roku 1428, jako folwarku majątku Darzewo należącego do rodu Puttkamerów. Przez wieki tereny te przechodziły w majątki rodów Grumbków, a następnie Boninów. Rozwój wsi nastąpił dopiero na przełomie XIX i XX wieku, po wybudowaniu w latach siedemdziesiątych dziewiętnastego stulecia linii kolejowej ze Słupska do Lęborka i Gdańska. W 1931 roku po śmierci Ernsta von Bonin większość majątku została rozparcelowana i zasiedlona, natomiast pozostałą część zarządzał Karl zum Winkel. W latach międzywojennych Potęgowo stało się ośrodkiem gospodarczym z dobrze rozwiniętym handlem, usługami i rzemiosłem. W literaturze spotyka się różne nazwy pierwotne wsi: Pottegaw (1523), Pottangow (1529), Pottenchow (1605). Potęgowo, mimo iż jest wsią gminną należy do parafii **Skórowo**. Także wieś Skórowo ma znacznie starszą metrykę, a jako posiadłość Święców występuje na początku XIV wieku.

Święćowie, a Puttkamerowie

Święćowie to jedna z pomorskich rodzin szlacheckich, której korzenie sięgają XIII wieku. Po roku 1308, kiedy to Święćowie wraz z podległymi sobie ziemiami Pomorza Gdańskiego poddali się protekcji Brandenburczyków, osiedli oni w okolicach Sławna, Darłowa i Polanowa. Przez długi czas ród ten sprawował również podkomorzyskich książęcych i z czasem zamiast używać trudnego do wymówienia przez Niemców nazwiska Święća, przyjął nazwisko Puttkamer. Święćowie pieczętowali się herbem Rybogryf.

Kościół w Skórowie istniał tu już w roku 1590, a do końca XVIII wieku głoszone w nim także kazania po kaszubsku. Współczesna neogotycka świątynia stanęła w Skórowie w roku 1859. Po wojnie

do roku 1973 budynek służył jako kaplica filialna i praktycznie „wyczyszczony” został z całego wyposażenia. Koło kościoła znajduje się cmentarz. Po niemieckich grobach nie zachował się ślad, ponieważ kamienne pomniki posłużyły jako budulec do budowy płotu ogradzającego posesję kościoła. Do końca XX wieku we wsi był zespół dworsko-folwarczny z XIX wieku, przebudowany w 1928 roku. Do dziś widoczne są jeszcze szczątki budowli folwarcznych. W Skórowie znajduje się również miejsce pochówku żołnierzy napoleońskich podczas wojny roku 1807. Na usypanym sztucznie pagórku usytuowanym na skrzyżowaniu dróg na południowym krańcu wsi, obsadzonym czterema lipami ustawionymi w kwadrat, najprawdopodobniej znajdował się pomnik poświęcony poległym żołnierzom napoleońskim. Interesujący pałac obejrzeć można w **Grapicach**, wsi leżącej 5 km na północny zachód od Potęgowa, przy szosie do Damna.

Zespół pałacowo-folwarczny w Grapicach

Obecnie zespół pałacowo-folwarczny z przełomu XIX i XX wieku tworzą:

- pałac murowany z cegły z przełomu XIX i XX wieku, eklektyczny, dwukondygnacyjny, nad głównym wejściem herb;
- park krajobrazowy z II połowy XIX i XX wieku o powierzchni 3 ha, o zwartym układzie przestrzennym alejek i dróg, staw częściowo zarośnięty;
- spichlerz murowany z 1927 roku

Nazwa tego, wzmiankowanego już XV wieku majątku, wywodzi się od nazw drzew grabów i na dobrą sprawę powinna brzmieć Grabice. We wschodniej części Gminy leży nieduże **Runowo**, warte odnotowania ze względu na dobrze zachowany XVIII-wieczny pałac oraz słowiańskie grodzisko wraz z osadą i cmentarzyskiem kurhanowym nad rzeką Pogorzelić (pochodzącymi z II poł. IX wieku). Przed wojną Runowo należało do powiatu słupskiego i było siedzibą władz gminy. Pierwsza wzmianka o Runowie pochodzi z 1379 roku. Później jako właściciel wsi wymieniony jest niejaki Jasper Grummekow z Grąbkowa. Grummkowowie władali Runowem do końca XVIII wieku, gdy majątek przeszedł w ręce rodziny Boninów. Ostatnim właścicielem był Achim von Zizewitz, który w sierpniu 1945 roku został wysiedlony do Niemiec. Obecnie w pałacu mieści się ośrodek kolonijno-wypoczynkowy Pałac pod Bocianim Gniazdem (całoroczny obiekt) oferujący aktywny wypoczynek.

Rysunek 5 – Pałac w Runowie

Źródło: www.runowo.pl

Na zachodnich rubieżach Gminy znajduje się **Karznica**, gdzie w drugiej połowie XIX wieku Puttkamerowie wzniesli w stylu neoklasycystycznym istniejący do pałac, znajdujący się w otoczeniu około 8 ha parku krajobrazowego.

Rysunek 6 – Pałac w Karżnicy

Źródło: commons.wikimedia.org

Nad rzeką Łupawą leżą **Pogonice**, gdzie znajduje się młyn o napędzie wodnym zbudowany w stylu neogotyckim prawdopodobnie około połowy XIX wieku. Zleceniodawcą budowy i właścicielem był prawdopodobnie ówczesny posiadacz majątku Hermann Rieck. Obecnie obiekt pełni funkcję restauracji, można na miejscu połowić także ryby. W części zabudowań kompleksu młyna funkcjonuje także elektrownia wodna, w której urządzenia pochodzą jeszcze sprzed wojny.

Zespół dworsko-parkowy w Pogonicach

Dwór murowany z 1896 roku, wybudowany w stylu eklektycznych willi podmiejskich. Usytuowany jest na najwyższym punkcie wzniesienia, około 78 m n.p.m., w zakolu rzeki Łupawy. Otoczony parkiem o wiejskim charakterze krajobrazowym, przechodzących w las, zwany niegdyś „lasem poganickim” od zachodu łączy się ze zboczem doliny rzeki.

Park wiejski z przełomu XIX i XX wieku o powierzchni 0,8 ha. W skład parku wchodzi staw, przy którym rosną okazy drzew parkowych (m.in. choiny kanadyjskie, dęby błotne, jodły pospolite), połączony ze stawem leśnym (jeziorkiem) leżącym poza obrębem założenia parkowego. Do kompleksu przylegają zabytkowe zabudowania gospodarcze wraz ze starą kuźnią.

Pięć kilometrów na południe znajduje się **Łupawa**. Stąd dotrzeć można do zespołu megalitów - cmentarzysko megalityczne ludności kultury pucharów lejkowatych (5000-4900 i 2800-2500 p.n.e.). Jest to największy zachowany obecnie w Polsce kompleks cmentarzysk megalitycznych. Cechą charakterystyczną łupawskiego skupiska grobowców jest ich kształt, przypominający zbliżony do prostokąta, silnie wydłużony trapez. Znajdują się tu również groby ludności kultury łużyckiej, kultury

ceramiki sznurowej, cmentarzisko kurhanowe położone (1700-1600 p.n.e.). Najstarsze zapiski historyczne o Łupawie pochodzą z roku 1300, kiedy to wieś stanowiła siedzibę rodu Zitzewitzów. Od roku 1683 wieś należała do rodziny Grumbków, którzy wzniesli tu istniejący do dziś kościół oraz pałac (rozebrany niestety w latach osiemdziesiątych dwudziestego stulecia). Budowla powstała na miejscu wcześniejszego zamku, który został zniszczony podczas wojny trzydziestoletniej. Pałac zbudowany został z cegieł, a będące pod nim piwnice były kamienne. Przypuszczalnie w tym właśnie pałacu nocował Cesarz Napoleon podczas swojej wyprawy na Moskwę w roku 1812.

Kościół w Łupawie

Pierwsza wzmianka pochodzi, aż z XIII wieku. Kolejne informują o pożarze świątyni w czasie wojny 30-letniej. W latach 60-tych XVII wieku został postawiony nowy kościół. Obecna bryła w stylu rokokowym datowana jest na lata 1767-1772. W remoncie z 1973 roku prawdopodobnie zmieniono górną część wieży (m.in. pokrycie dachu z gontu na łupkę). Istniała inskrypcja wymieniająca fundatorów świątyni generała Filipa Wilhelma von Grumbkow i tajnego radcę Michała Ernsta von Boehn, a także mistrza murarskiego, który pracował przy jej wzniesieniu - Jan Gottfried. Podana była także data ukończenia budowy - rok 1772.

Kościół posiadał cenną bibliotekę ze zbiorem ksiąg z lat 1499-1831. Do 1959 roku po obu stronach kościoła znajdowały się trzy szachulcowe aneksy mieszczące bibliotekę, łóżka kolatorskie oraz zakrystię. Nad otworami łączącymi aneksy z główną bryłą kościoła zachowały się bogate rokokowe dekoracje z herbami rodowymi fundatorów. Z zabytkowego wyposażenia świątyni zachowała się barokowa ambona z 1750 roku, renesansowa ława kolektorska oraz chrzcielnica datowana na 1865 rok. W 2004 roku, podczas remontu na strychu odnalazła się część biblioteki - kilkadziesiąt manuskryptów zostało oddanych do słupskiego muzeum.

Grąbkowo, siedziba rodowa Grumbków, położone jest przy drodze z Łupawy do Darżyna. We wsi zachował się w dobrym stanie potężny pałac wybudowany w XIX stuleciu przez władających wówczas Grąbkowem Puttkamerów. Pałac wraz z parkiem i olbrzymimi zabudowaniami dworskimi tworzy odrębną część wsi. Na placu przed pałacem znajduje się miejsce po dawnej fontannie, a poniżej zabudowań rozciąga się duży staw.

Rysunek 7 – Pałac w Grąbkowie

Źródło: Lokalna Organizacja Turystyczna „Ustka i Ziemia Słupska”

Koło dworu mieści się XVIII-wieczna kuźnia, przykryta czterospadowym, smukłym dachem, sięgającym prawie do ziemi. Szczególnie malowniczo obiekty te wyglądają wczesną jesienią, gdy porastająca park roślinność mieni się wieloma kolorami.

Założenia pałacowo-parkowe znajdują się także w **Czerwieńcu** i **Głuszynie**.

Zespół pałacowo-parkowy w Głuszynie

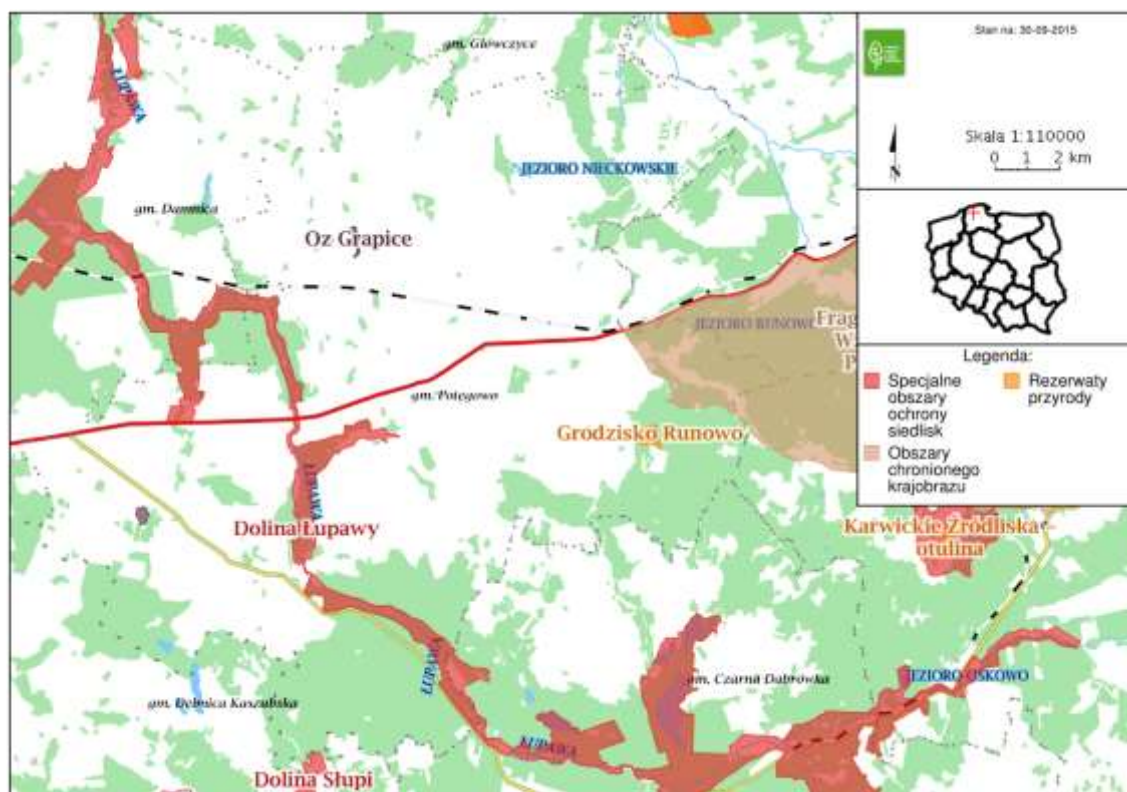
Pałac został zbudowany około 1926 roku w stylu neoklasycystycznym częściowo na fundamentach XIX-wiecznego dworu, po którym zachowały się piwnice i klatka schodowa (w skrzydle wschodnim). Zleceńdodawcą i właścicielem rezydencji była prawdopodobnie rodzina Pollnau, która użytkowała go do końca II wojny światowej. Od chwili wzniesienia był wielokrotnie przebudowywany. Dotyczy to okresu po II wojnie światowej, kiedy zmieniano kilkakrotnie jego przeznaczenie. Zmiany dotyczyły przede wszystkim wnętrza, które często dostosowywano na potrzeby aktualnie pełniących funkcji. Dość dobrze zachowało się otoczenie pałacu. Prowadzi do niego owalna alejka (wokół klombu), po bokach którego położone są ogród z parkiem (od zachodu) i zabudowania folwarczne (od wschodu). Całość otoczona jest kamiennym murem z ceglana bramą.

Zespół dworsko-parkowy w Czerwieńcu

Dwór murowany z połowy XIX wieku. Klasycystyczny, piętrowy, z dobrze zachowanymi detalami architektonicznymi i wystrojem wnętrz. Park krajobrazowy (2 ha) założony na planie nieregularnego prostokąta rozwinętego wzdłuż osi północno-zachodniej - południowo-wschodniej, zajmuje północno-wschodnią część zespołu folwarcznego. Między parkiem, a podwórzem gospodarczym położony jest dwór. W parku znajdują się trzy maleńkie stawy oddzielone od siebie groblami. Park składa się głównie z drzew liściastych.

Walory przyrodnicze

Rysunek 8 – Obszary chronione na terenie Gminy Potęgowo

Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; portal www.geoserwis.gdos.gov.pl

Rezerwaty

Grodzisko Runowo - jest to rezerwat zlokalizowany w gminie Potęgowo - zajmuje powierzchnię 29,66 ha. Ochronie rezerwatu podlegają stanowiska buczyny, buków i dębów o obwodach przekraczających 3 metry, jak również pozostałości słowiańskiego grodziska wraz z osadą i cmentarzyskiem kurhanowym nad rzeką Pogorzelicą (pochodzącymi z II poł. IX wieku).

Obszary Natura 2000

Głównym celem funkcjonowania sieci Natura 2000 jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważa się za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Drugim jej celem jest ochrona różnorodności biologicznej. Na terenie Gminy Potęgowo wyznaczono jeden obszar siedliskowy - **Dolina Łupawy**.

Dolina Łupawy (PLH 220036) - specjalny obszar ochrony siedlisk

Obszar obejmuje doliny rzek Łupawy i Bukowiny od wypływu z jez. Jasień. Obszar zawiera 18 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Są to jednocześnie ważne siedliska fauny, niezwykle tu bogatej. Dodatkową wartość stanowią górski i podgórski charakter rzeki, jedno z największych skupisk źródlisk na Pomorzu oraz liczne rzadkie i zagrożone gatunki roślin z Polskiej Czerwonej Księgi.

Obszary Chronionego Krajobrazu

Znajdujący się w na terenie Gminy Potęgowo **Fragment Pradoliny Łeby i Wzgórza Morenowe na południe od Lęborka** stanowi wysunięty na zachód kraniec całego obszaru chronionego krajobrazu. Środowisko przyrodnicze na dnie doliny tworzą głównie użytki zielone (łąki i pastwiska). Lasy porastające strefę krawędziową budowane są przez drzewostany buczyny niżowej.

Stanowiska Dokumentacyjne

Stanowisko Dokumentacyjne jest to forma ochrony przyrody nieożywionej obejmująca miejsca ważne pod względem naukowym i dydaktycznym. Najczęściej chroni ona specyficzne formacje i profile geologiczne, twory mineralne, warstwy zawierające nagromadzenia skamieniałości, miejsca, z których pochodzą nowo odkryte gatunki fauny lub flory kopalnej, jaskinie i schroniska podskalne oraz wyrobiska powierzchniowe i podziemne. Na terenie Gminy znajdują się dwa stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej:

Oz Grapice - o powierzchni 6,55 ha

Oz (polodowcowy wał lub silnie wydłużony pagórek) Grapice to największa tego typu forma polodowcowa w środkowej części Pomorza. Ma postać wydłużonego, wąskiego wału zbudowanego z piasków i żwirów wodnolodowcowych. Składa się z kilku segmentów, z których największy znajduje się pod Grapicami. Długość ozu wynosi około 800 metrów, szerokość od 30 metrów do 140 metrów, a wysokość do 10 metrów. Porośnięty jest lasem i znajduje się w zarządzie Nadleśnictwa Damnica. Zastanawiająca jest geneza. Przypuszczalnie, przed powstaniem ozu, musiała funkcjonować tu głęboka rynna lodowcowa. Była ona miejscem przepływu wód, gdzie następowało osadzanie się żwirów i piasków. [źródło: Ziółkowski M., 2003, Stanowisko dokumentacyjne „Oz Grapice”, Aktualia Ochrony Przyrody]

Wyrobisko Wieliszewo - o powierzchni 12,06 ha

Ochroną został objęty obszar po wydobyciu torfu.

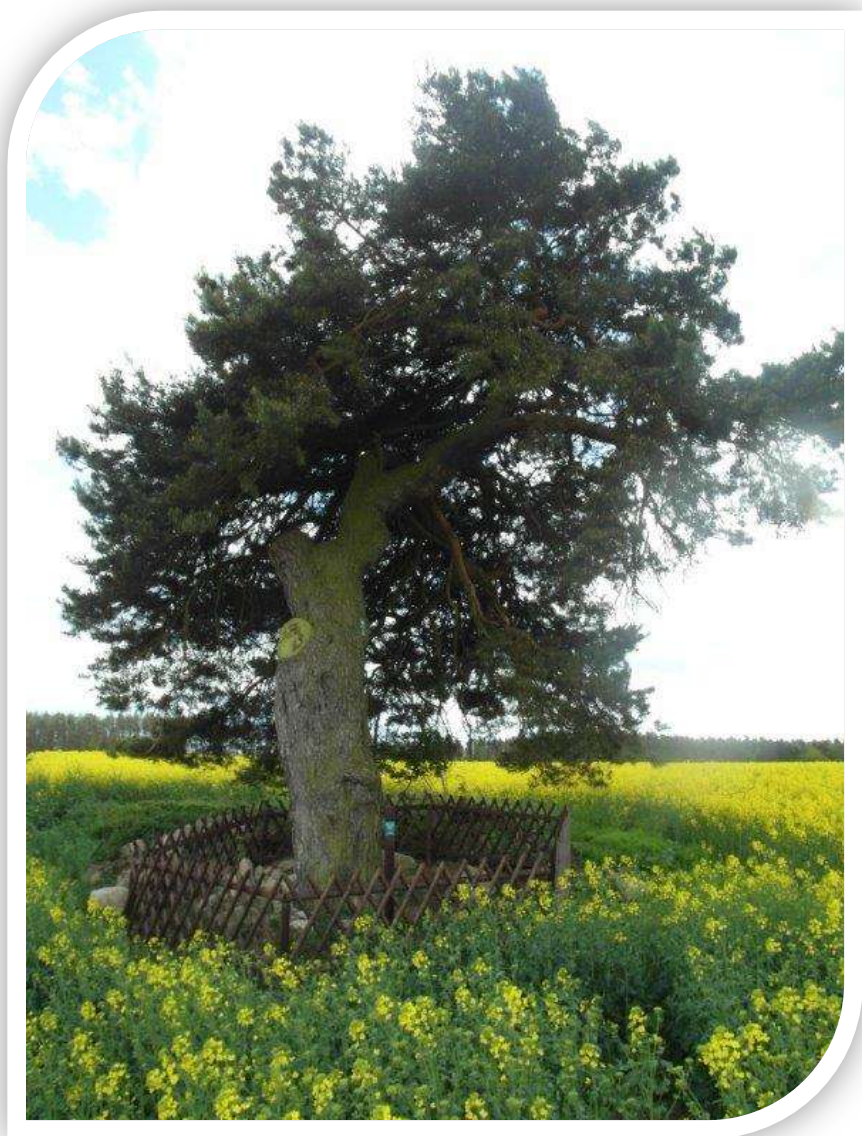
Pomniki Przyrody

Tabela 3 – Pomniki przyrody oznakowane i zabezpieczone w 2015 r.

Lp.	Nazwa pomnika przyrody	Opis [gatunek] pomnika przyrody	Obwód na wys. 1,3 m [cm]	Wys. [m]	Gmina	Miejscowość	Opis lokalizacji
1.	Buk zwyczajny	Buk zwyczajny odmiana purp. (Fagus sylvatica)	320	30	Potęgowo	Łupawa	Park podworski w Łupawie
2.	Klon zwyczajny	Klon zwyczajny (Acer platanoides)	295	26	Potęgowo	Łupawa	Park podworski w Łupawie
3.	Klon zwyczajny	Klon zwyczajny (Acer platanoides)	315	28	Potęgowo	Łupawa	Park podworski w Łupawie
4.	Dąb szypułkowy	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	570	25	Potęgowo	Runowo	Leśnictwo Runowo
5.	Daglezja zielona	Daglezja zielona (Pseudotsuga menziesii)	380	37	Potęgowo	Runowo	Leśnictwo Runowo
6.	Dąb szypułkowy	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	420	38	Potęgowo	Runowo	Leśnictwo Runowo
7.	Dąb szypułkowy	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	448	25	Potęgowo	Malczkowo	Nadleśnictwo Łupawa
8.	Dąb szypułkowy	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	420	26	Potęgowo	Łupawa	Nadleśnictwo Łupawa
9.	Dąb szypułkowy	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	345	23	Potęgowo	Łupawa	Nadleśnictwo Łupawa
10.	Dąb szypułkowy	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	385	25	Potęgowo	Malczkowo	Nadleśnictwo Łupawa
11.	Dąb szypułkowy	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	395	25	Potęgowo	Malczkowo	Nadleśnictwo Łupawa
12.	Sosna zwyczajna	Sosna zwyczajna (Pinus silvestris)	325	29	Potęgowo	Łupawa	Nadleśnictwo Łupawa
13.	Modrzew europejski	Modrzew europ. (Larix decidua)	310	32	Potęgowo	Łupawa	Nadleśnictwo Łupawa
14.	Buk zwyczajny	Buk zwyczajny (Fagus sylvatica) grupa 3 drzew	252 312 485	b.d.	Potęgowo	Runowo	Leśnictwo Darzewo
15.	Dąb szypułkowy	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	568	b.d.	Potęgowo	Runowo	Leśnictwo Darzewo
16.	Dąb szypułkowy	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	685	b.d.	Potęgowo	Runowo	Leśnictwo Darzewo
17.	Dąb szypułkowy	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	360	b.d.	Potęgowo	Runowo	Leśnictwo Darzewo
18.	Dąb szypułkowy	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	560	b.d.	Potęgowo	Runowo	Leśnictwo Darzewo
19.	Sosna zwyczajna „Bogna”	Sosna zwyczajna (Pinus silvestris)	450	b.d.	Potęgowo	Poganice	Jadąc DK 6 od miejsc. Darżyno do Poganic po ok. 1,8 km po lewej stronie w polu widoczny jest pomnik przyrody

Źródło: Urząd Gminy Potęgowo

Rysunek 9 – Pomnik przyrody: Sosna zwyczajna „Bogna”

Źródło: Urząd Gminy Potęgowo

Turystyka i rekreacja

Szlaki i ścieżki turystyczne

Szlak Wodny na Rzece Łupawie

Atrakcją szlaku jest możliwość zorganizowania całonocnej wyprawy kajakowej do Słowińskiego Parku Narodowego i podziwiania panoramy wybrzeża Bałtyku ze szczytów ruchomych wydmy. Rzeką Łupawa biegnie przez obszar Województwa Pomorskiego, od źródła w okolicach jeziora Jasień w Parku Krajobrazowym Dolina Słupi, przez wzgórza morenowe porośnięte gęstymi lasami w górnym i środkowym odcinku oraz niziną nadmorską, gdzie wpada do jeziora Gardno w Słowińskim Parku

Narodowym. Gardno to jezioro przybrzeżne, które charakteryzuje występowaniem wysokiej fali i koniecznością płynięcia pod wiatr. Wiąże się to z dużym wysiłkiem i jest niebezpieczne.

Rzeka prawie na całej długości ma pierwszą klasę czystości. Jej długość to około 99 km, w tym samego szlaku 91 km. Pokonanie go zajmuje około pięciu dni. Szlak należy do trudnych i wymaga doświadczenia. Spływ kajakowy Łupawą to propozycja dla osób lubiących prawdziwą przygodę, gdyż jest to jeden z najpiękniejszych i najbardziej dzikich szlaków na Pomorzu. Przeszkody to zazwyczaj liczne, lecz łatwe do ominięcia kamieniste bystrza oraz duża liczba krótkich przenosek. Najlepiej sprawdzą się kajaki jednoosobowe zaopatrzone w fartuchy. Infrastruktura turystyczna przy szlaku jest słabo rozwinięta, jednak są liczne dzikie miejsca na obozowisko dla 4-5 namiotów. Na Łupawie znajdują się również elektrownie wodne, z których część jest udostępniona do zwiedzania.

Szlak wiedzie przez: Rowy (gmina Ustka) – Smołdzino (gmina Smołdzino) – Czarny Młyn (gmina Główny) – Żelkowo (gmina Główny) – Drzeżewo (gmina Główny) – Damno (gmina Damnica) - Czarna Dąbrówka (powiat bytowski) – Kozin (gmina Czarna Dąbrówka) – Jasień (gmina Czarna Dąbrówka).

Atrakcje na szlaku Łupawy:

- Park Krajobrazowy Dolina Słupi
- Rezerwat Rowokół - szczyt Rowokół wys. 115m n.p.m. z panoramą na Morze Bałtyckie
- Słowiński Park Narodowy – Światowy Rezerwat Biosfery UNESCO
- **Kościół z XVII w. w Łupawie**
- Neogotycki kościół z 1879 r. w Damnie
- Pałac w otoczeniu starego drzewostanu w Damnie
- **Ceglany młyn z XIX w. ze skansenem wiejskich powozów w Poganicach**
- Kościół Świętej Trójcy w Smołdzinie
- Muzeum Przyrodnicze w Smołdzinie - poświęcone przyrodzie Słowińskiego Parku Narodowego
- **Elektrownia wodna Łupawa**
- **Elektrownia wodna Poganice (udostępniona do zwiedzania)**
- Elektrownia wodna Łebień
- Elektrownia wodna Drzeżewo
- Elektrownia wodna Żelkowo (udostępniona do zwiedzania)
- Elektrownia wodna Smołdzino (udostępniona do zwiedzania)

Szlak Doliny Łupawy (szlak pieszki, niebieski)

Trasa piesza o długości 67 km wiodąca leśnymi i polnymi drogami, biegnąca z Gardny Wielkiej w gminie Smołdzino. W centrum miejscowości warto odwiedzić neogotycki kościół z 1852 roku. Szlak prowadzi na najwyższe wzniesienie w okolicy – górę Rowokół, która niegdyś stanowiła ważny punkt nawigacyjny żeglarzy, była też miejscem pogańskiego kultu i legendarnym gniazdem piratów. Teren porastają urzekające pięknem i aromatem bory sosnowe. Z Rowokołu szlak wiedzie polną drogą wśród okresowo wilgotnych łąk i niskotorfowiskowych szuwarów na otwartej przestrzeni. Po drodze przecina stary nasyp kolejowy, pozostałość po dawnej linii kolejowej Gardna Wielka - Smołdzino. Następnie zgodnie z biegiem koryta rzeki Łupawy prowadzi do Żelkowa w gminie Główny, gdzie

dawnym nasypem kolejowym dociera do ponad stuletniej elektrowni wodnej z pięknym herbem na fasadzie. Szlak w tym miejscu poprowadzony jest nad kanałem, następnie równolegle do rzeki wśród gęstego lasu. Łupawa na tym odcinku płynie doliną, przedzierając się przez wzniesienia morenowe nazywane Górą Choćmirowskimi. Strome brzegi miejscami tworzą niemal pionowe ściany o wysokości do 20 m. Z Drzeżewa, gdzie znajduje się elektrownia wodna, szlak przez las prowadzi do Wiatrowa, Damna i Bobrownik w gminie Damnica. W Bobrownikach trasa przebiega przez park podworski, w którym znajdują się okazałe buki oraz dwa 2,5-metrowe głązy narzutowe przy wejściu do pałacu. Z parku szlak prowadzi przez łąki i las do pięknego trzyłukowego wiaduktu i mostu na Łupawie. Schodząc z trasy na drugą stronę rzeki można obejrzeć stare zabudowania dworskie, do których prowadzi aleja wysadzona ponad 200 letnimi drzewami. Wracając na szlak należy kierować się wzdłuż wschodniego brzegu rzeki porośniętego lasem, prowadzącego na wysoko usytuowaną otwartą przestrzeń, z pięknym widokiem na stary sosnowy las i wieś Strzyżyno, do której dalej prowadzi szlak. Dominantą Strzyżyna jest okazały dąb. W kolejnych na trasie Poganicach znajduje się stary młyn zaadaptowany na obiekt gastronomiczny. Z Poganic dotrzemy do Łupawy, w której godny uwagi jest murowany, salowy kościół z wieżą, wybudowany w latach 1767-1772. Przy kościele stoi głąz narzutowy o obwodzie 6,4 m i wysokości 3,5 m. Mijając kościół i przechodząc przez most na Łupawie dotrzemy do Soszyc. Na tym odcinku szerokość rzeki dochodzi miejscami do 13 m, a jej głębokość do 1m. Ze wsi szlak brukową drogą wiedzie przez las do bezodpływowego jeziora Duże Karwno o powierzchni ponad 33 hektarów, długości 1200 m i głębokości dochodzącej w południowej części do ponad 18 m. Na północnym brzegu jeziora znajduje się plaża. Znad jeziora szlak biegnie lasem, pomiędzy stromymi zboczami doliny rzeki Łupawy do Czarnej Dąbrówki, gdzie dobiega końca.

Przebieg trasy: Gardna Wielka, Rezerwat Rowokół (gmina Smołdzino) – Czarny Młyn, Żelkowo, Drzeżewo (gmina Głównice) – Damno, Bobrowniki, Strzyżyno (gmina Damnica) – Poganice, Żochowo, Łupawa (gmina Potęgowo) – Soszyce, Jezioro Wielkie Karwno, Czarna Dąbrówka (gmina Czarna Dąbrówka).

Atrakcje na szlaku

- Neogotycki kościół z 1852 roku w Gardnie Wielkiej
- Góra Rowokół
- Elektrownia Wodna w Żelkowie
- Wzgórza Choćmirowskie
- Elektrownia wodna w Drzeżewie
- Jezioro Wielkie Karwno

Szlaki tematyczne

Ścieżka przyrodniczo-edukacyjna "Dolina Rzeki Łupawy"

Początek ścieżki to obiekt rekreacyjno-wypoczynkowy w miejscowości Łupawa. Dalej trasa jej wiedzie obok rzeki Łupawy w górę jej biegu. Składa się z jedenastu punktów tematycznych. Ścieżka zapoznaje zwiedzających z rodzimą przyrodą, ukazuje jej walory, osobliwości i zagrożenia. Prezentuje rzadziej i częściej spotykane gatunki fauny i flory oraz zbiorowiska roślinne które związane są przede wszystkim z ekosystemami rzecznyymi.

Ścieżka historyczno-rekreacyjna „Szlak Dziedzictwa Kulturowego Gminy Potęgowo”

Na linii trasy ustawione zostały 4 repliki domków neolitycznych wykonanych w technice drewnianych bali z zastosowaniem gliny jako materiału wypełniającego. W środku trasy można podziwiać grobowce megalityczne w postaci ułożonych najczęściej na planie trapezu, koła dużych kamieni.

Szlaki konne

- ➔ **Trasa I:** Runowo – Grodzisko Runowo
- ➔ **Trasa II:** Warcimino – Mikorowo
- ➔ **Trasa III:** Runowo – jezioro Runowskie
- ➔ **Trasa IV:** Runowo – Nowęcin

Atrakcje i aktywny wypoczynek

Na ścieżkach (szlakach) tematycznych promowany jest Nordic Walking. To właśnie tutaj w roku 2006 rekord świata w Nordic Walking. 21 czerwca Bogusław Trzasko i Andrzej Olech ustanowili Rekord Świata, przechodząc w ciągu 12 godzin dystans 81 km 700 m. W imprezie brało udział 600 osób, w tym dzieci i młodzież z okolicznych miast i wsi. Kije do Nordic Walking można wypożyczyć w Pałacu „Monbijou” w Poganicach, Restauracji Nostalgia w Poganicach oraz w Barze „Wodnik” w Łupawie.

Miłośnicy jeździectwa znajdą również w Gminie Potęgowo świetną bazę i infrastrukturę do uprawiania sportów hipicznych. Działają trzy stadniny:

- Stadnina Koni Runowo,
- Stajnia Pałac Runowo (Pałac pod Bocianim Gniazdem) - Certyfikowany Ośrodek Jeździecki Polskiego Związku jeździeckiego,
- Stadnina Koni w Łupawie.

„Pałac pod Bocianim Gniazdem” w Runowie jest wspnianiałym miejscem do aktywnego wypoczynku przede wszystkim dla dzieci i młodzieży. Na terenie ośrodka znajduje się m.in. indiańska wioska, place zabaw, ścianka wspinaczkowa, boiska oraz miejsce ogniskowe i grille. W ofercie ośrodka można znaleźć ciekawe propozycje np. wakacje w siodle (istnieje możliwość zdawania na odznaki PZJ), podchody poszukiwaczy skarbów, wycieczki do indiańskiej lub westernowej wioski czy nocne łowy. „Pałac pod Bocianim Gniazdem” to również doskonałe miejsce dla zainteresowanych przejażdżką quadem lub zorganizowaniem gry paintballowej. Ośrodek organizuje również różnego typu imprezy okolicznościowe: wesela, chrzciny, komunie, firmowe imprezy integracyjne, a także świadczy usługi cateringowe.

Baza noclegowo-żywieniowa**Hotele, pensjonaty, agroturystyka**

Pałac Monbijou i Restauracja w Poganicach
Pałac pod Bocianim Gniazdem (całoroczny ośrodek kolonijno-odpoczynkowy) w Runowie
Gościniec Kasztelański ul. Kościuszki 12, Potęgowo
Stary Młyn w Łupawie

Restauracje, zajazdy

Restauracja „Nostalgia” w Poganicach
Bar „Bożenka” w Potęgowie
Bar Wiejski w Darżynie

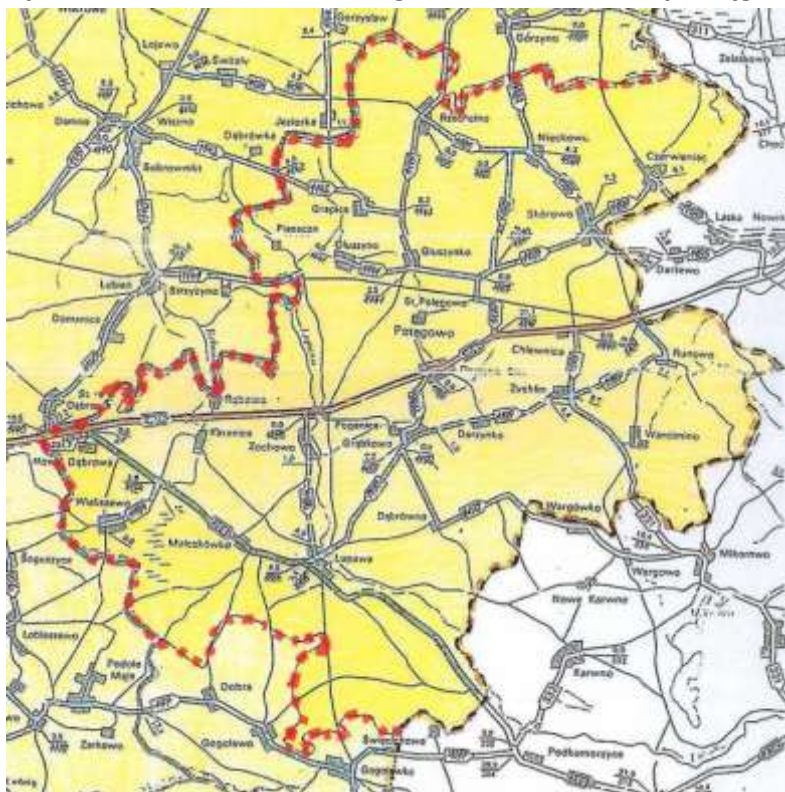
6.3 Infrastruktura

Infrastruktura drogowa

Sieć drogową w Gminie Potęgowo tworzy: 1 droga krajowa (DK), 1 droga wojewódzka (DW), 11 dróg powiatowych (DP) oraz 32 drogi gminne (DG). **Droga Krajowa nr 6 (DK 6)** prowadzi od granicy z Niemcami w Kołbaskowie do Łęgowa, jej długość wynosi około 351 km. Przebiega przez województwa zachodniopomorskie i pomorskie. Jest połączeniem niezbędnym dla ruchu osobowo-towarowego między dwoma najważniejszymi ośrodkami miejskimi w północnej Polsce: Szczecinem oraz Trójmiastem. W Gminie Potęgowo droga łączy wschodnią i zachodnią granicę Gminy na odcinku 17,58 km. **Droga Wojewódzka nr 211 (DW 211)** to droga o długości 75,58 km łącząca Żukowo z Nową Dąbrową w Gminie Potęgowo (łączy się z DK 6). Droga przebiega przez 3 powiaty: kartuski (gminy: Żukowo, Kartuzy, Chmielno i Sierakowice), bytowski (gmina Czarna Dąbrówka) i słupski (gmina Potęgowo). Na terenie Gminy długość drogi wynosi około 14,5 km. Większość dróg jest w bardzo złym stanie technicznym.

Przez teren Gminy przebiega również planowana Droga Ekspresowa nr 6 (S6), która połączy Słupsk z Trójmiastem. W marcu 2015 r. zawarto umowę na wykonanie dokumentacji projektowej pn.: "Koncepcja programowa budowy drogi ekspresowej S6 na odcinku Słupsk-Lębork".

Rysunek 10 – Infrastruktura drogowa na terenie Gminy Potęgowo

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Słupsku

Tabela 4 – Wykaz Dróg Powiatowych na terenie Gminy Potęgowo

Lp.	Nr drogi [DP]	Przebieg	Długość [w km]
1	1141G	Łebień - Głuszynko	4,525
2	1142G	Wisznio - Grapice - do DP 1179G	4,032
3	1179G	Pobłocie - Głuszynko - Potęgowo - do DK 6	10,794

4	1181G	Górzyno - Nieckowo	2,385
5	1182G	Nieckowo - stacja kolejowa Potęgowo	3,560
6	1184G	Wieliszewo - do DW 211	2,558
7	1187G	stacja kolejowa Potęgowo - Czerwieniec - Pogorzelice	6,727
8	1188G	Darżyno - Łupawa	7,285
9	1189G	Grąbkowo - Runowo - do DK 6	8,941
10	1192G	Grąbkowo - Wargowo do DP 1193G	5,453
11	1193G	Chlewnica - Mikorowo - Kozin (gr. pow.)	5,703

Źródło: Urząd Gminy Potęgowo

Tabela 5 – Wykaz Dróg Publicznych na terenie Gminy Potęgowo

Lp.	Nr drogi [DG]	Przebieg	Długość [w km]
1	121001G	od DW 211 do Nowej Dąbrowy	2,2674
2	121002G	od DK 6 do Karznicy i do Rębowa	3,3100
3	121003G	od DK 6 do Żochowa (do działki 183/1)	1,5030
4	121004G	od DK 6 do Żochowa (do działki 28/1)	1,9730
5	121005G	od granicy gminy przez Radosław do granicy gminy (działki nr 5, 6, 45, 49, 60)	4,2772
6	121006G	od DP 1187G do Czerwieńca (działki nr 25, 139/6)	2,6940
7	121007G	od DP 1182G przez Nowe Skórowo do DP 1187G	2,3560
8	121008G	od DP 1182G do Nowego Skórowa	0,8650
9	121009G	od DP 1187G przez Nowe Skórowo do DP 1187G	2,3770
10	121010G	Potęgowo, ul. Wiejska	1,6300
11	121011G	Potęgowo, ul. Szkolna	0,4300
12	121012G	Potęgowo, ul. Ogrodowa	0,6745
13	121013G	Potęgowo, ul. Kwiatowa	0,1690
14	121014G	Potęgowo, ul. Szeroka	0,7800
15	121015G	Potęgowo, ul. Głowackiego	0,3450
16	121016G	Potęgowo, ul. Słoneczna	0,1040
17	121017G	Potęgowo, ul. Pocztowa	0,5230
18	121018G	Potęgowo, ul. Darżyńska	0,5660
19	121019G	Potęgowo, ul. 9 Maja	0,1740
20	121020G	Potęgowo, ul. Witosa	0,2590
21	121021G	Potęgowo, ul. Raclawicka	0,5100
22	121022G	Potęgowo, ul. Darżyńska do DK 6	0,7100
23	121023G	od DK 6 do Darżynka	2,1100
24	121024G	od DP 1188G przez Łupawę do DW 211	0,5980
25	121025G	od DP 1188G przez Łupawę do Dąbrówna	3,3840
26	121026G	od DP 1188G Grąbkowa (kolonia)	1,6290
27	121027G	od DP 1192G przez Dąbrówno do Wygrąza	1,6460
28	121028G	od DP 1193G do Warcimina	1,1970
29	121029G	od DK 6 do Runowa	1,5800
30	121030G	do DP 1198G przez Runowo do Gajów	1,3170
31	121031G	od Łupawy do Żochowa	4,4030
32	121032G	od Rzechcina przez Nieckowo i Skórowo do Węgierskie	10,1527

Źródło: Urząd Gminy Potęgowo

Linia kolejowa

Przez Gminę Potęgowo przebiega Linia Kolejowa nr 202 (o długości 334,360 km), łącząca Gdańsk ze Stargardem Szczecińskim przez Gdynię, Lębork, Słupsk, Koszalin, Białogard, Świdwin i Łobez. Na terenie Gminy linia jest (jak i na większości przebiegu) jednotorowa i zelektryfikowana (1989 rok). W Potęgowie oprócz stacji kolejowej znajduje się również stacja przeładunkowa. Linia na terenie Gminy w roku 2015 przeszła modernizację i remont, a w dłuższej perspektywie czeka ją kompleksowa przebudowa (polegać głównie będzie na budowie drugiego toru i podniesieniu prędkości przejazdu do 160 km/h).

Rysunek 11 – Dworzec kolejowy w Potęgowie

Źródło: commons.wikimedia.org

Infrastruktura wodna, kanalizacyjna, oczyszczalnie ścieków

Sieć wodociągowa w Gminie Potęgowo jest dobrze rozwinięta. Z sieci wodociągowej korzystało (na koniec 2013) roku 89,58% mieszkańców. Natomiast długość sieci wodociągowej wynosi 80,9 kilometrów. Na niewielkich terenach nieobjętych siecią wodociągowa ludność zaopatruje się w wodę z własnych ujęć (studni kopanych).

Tabela 6 – Infrastruktura wodociągowa w Gminie Potęgowo [stan na 31 XII 2014]

długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	80,9
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	940
woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	178,7
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [os.] (stan na 31 XII 2013 r.)	6385
zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca [m ³]	25,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Zaopatrzeniem w wodę mieszkańców Gmin zajmują się Zakład Usług Publicznych Zakład Budżetowy w Potęgowie (ul. Głuszyńska 10). Zakład ma pod swoją pieczęć również sieć kanalizacyjną wraz z oczyszczalniami ścieków oraz kotłownię zaopatrującą w ciepło Potęgowo.

65,9% (stan na 31 XII 2014 r.) mieszkańców Gminy Potęgowo korzysta ze zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki do siedmiu mechaniczno-biologicznych oczyszczalni ścieków (dwie z nich – Grąbkowo i Skórowo – zostaną zlikwidowane ze względu na przebudowę sieci kanalizacji sanitarnej). Zagospodarowaniem osadów ze wszystkich oczyszczalni zajmuje się składowisko odpadów w Chlewnicy.

Lokalizacja oczyszczalni:	Odbiornik oczyszczonych ścieków:
• Grapice	• rów melioracyjny, rzeka Darżynka (dopływ Łupawy)
• Grąbkowo	• rów melioracyjny, Ciek Grąbkowski (dopływ Łupawy)
• Karżniczka	• rzeka Rębówka (dopływ Łupawy)
• Łupawa	• rzeka Łupawa
• Potęgowo	• rzeka Darżynka (dopływ Łupawy)
• Skórowo	• Struga Czerwieniecka (dopływ Łeby)
• Warcimino	• rzeka Pogorzelnica (dopływ Łeby)

Tabela 7 – Infrastruktura kanalizacyjna w Gminie Potęgowo [stan na 31 XII 2014]

długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	67,5
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	748
ścieki odprowadzone [dam ³]	171
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [os.]	4644

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Składowisko odpadów

W 2001 zostało oddane do użytku w miejscowości Chlewnica Międzygminne Wysypisko Odpadów Komunalnych (nadzorowane jest przez firmę ELWOZ). Zlokalizowane jest ono na terenie o powierzchni 22 ha. Powierzchnia terenu składowiska wynosi 2,52 ha. Powierzchnia geometryczna składowiska wynosi 74,014 m³. W ciągu roku wysypisko przyjmuje około 8 tys. m³ odpadów.

W 2014 r. w Chlewnicy otwarto nowoczesną Regionalną Instalację Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK). To jedna z dwóch takich jednostek w Regionie Północnym i jedyna w województwie pomorskim produkująca wysokiej jakości paliwo alternatywne. W ramach RIPOK Chlewnica rozbudowano także instalację do produkcji wysokiej jakości paliw alternatywnych o wydajności 30 000 Mg/rok wraz z instalacją do suszenia produkowanego paliwa. W efekcie rozbudowy powstała sortownia odpadów mogąca sortować zarówno zmieszane odpady komunalne jak i zbierane selektywnie o mocy przerobowej wynoszącej 40 000 Mg/rok. W celu zagospodarowania frakcji biodegradowalnej powstała kompostownia odpadów o wydajności wynoszącej 10 000 Mg/rok spełniająca obecnie obowiązujące przepisy prawne. Kompostownia będzie również spełniać zadania instalacji tlenowej stabilizacji frakcji organicznej wydzielonej mechanicznie na linii sortowni z odpadów komunalnych zmieszanych dostarczonych do zakładu. W ramach instalacji pomocniczych powstał Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) dla mieszkańców gminy Potęgowo, gdzie można nieodpłatnie przekazać następujące odpady:

- opakowania z tworzyw sztucznych,
- opakowania z papieru i tektury,
- opakowania ze szkła,
- opakowania wielomateriałowe,
- tworzywa sztuczne,
- papier, tektura,
- szkło,
- metale,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- odpady wielkogabarytowe,
- zużyte opony (w ilości 4 szt./1 osobę w roku),
- zużyte baterie i akumulatory,
- opakowania po chemikaliach,
- przeterminowane leki,
- odpady ulegające biodegradacji,
- odpady rozbiórkowe i budowlane w ilości.

Infrastruktura elektryczna

Gmina jest zaopatrywana w energię elektryczną liniami kablowymi i kablowo-napowietrznymi średniego napięcia 15 kV z sieci transformatorowej 110/15 kV (GPZ) zlokalizowanej w miejscowości Darżyno.

Głównymi liniami elektroenergetycznymi zasilającymi gminę Potęgowo są linie:

- linia 110 kV stacja 110/15 kV Słupsk Hubalczyków – GPZ Darżyno,
- linia 110 kV stacja 110/15 kV Lębork Krzywoustego – GPZ Darżyno.

Odnawialne źródła energii

Z kompleksem Międzygminnego Wysypiska Odpadów Komunalnych (wraz z RIPOK-iem i PSZOK-iem) sąsiaduje biogazownia rolnicza o mocy 1,4 MW, wytwarzająca rocznie 3 790 000 m³ biometanu (z którego wytworzyć można do 12 886 MWh energii elektrycznej). Do produkcji biogazu wykorzystuje się odpady z przemysłu rolno-spożywczego.

Najprężniej rozwijającą się dziedziną energetyki odnawialnej na terenie Powiatu Słupskiego, jak i w Gminie Potęgowo jest energetyka wiatrowa. Park Elektrowni Wiatrowych Darżyno (Enea) zlokalizowany jest w sąsiedztwie biogazowni i wysypiska odpadów. Park składa się z dziesięciu wiatraków, jednak tylko sześć z nich pracuje (pozostałe cztery nowobudowane nie zostały jeszcze uruchomione - stan na przełom września i października 2015 r.).

Tabela 8 – Charakterystyka Parku Elektrowni Wiatrowych

Nazwa	Miejscowość	Liczba wiatraków	Moc pojedynczego wiatraka [MW]	Wysokość [m]	Moc zespołu	Sposób wykorzystania energii
Park Elektrowni Wiatrowych	Darżyno	6	2	98	12	wprowadzanie do sieci krajowej

Źródło: Urząd Gminy Potęgowo

No terenie Gminy na rzece Łupawie zlokalizowane są dwie, wciąż działające elektrownie wodne:

- **Poganice** - obiekt wybudowano w 1938 r. Początkowo obiekt pełnił rolę siłowni napędzającej urządzenia młyńskie. W chwili obecnej w młynie urządzono restaurację. W roku 1991 elektrownia przeszła modernizację, w czasie której wymieniono przekładnię i generator. Stare urządzenia pozostały na obiekcie jako eksponaty dla licznych turystów.
- **Łupawa** - w 1925 roku wybudowano jaz piętrzący dla potrzeb modernizowanego w owym czasie młyna wodnego. Elektrownia została wybudowana w 1942 r. (odbudowana w 1982 roku). Zlokalizowana na 64,4 kilometrze rzeki.

Tabela 9 – Dane techniczne elektrowni wodnych na Łupawie

Elektrownia	Turbina	Generator	Przekładnia	Regulator obrotów
Poganice	ilość turbin: 1 typ: Francis firma: b.d./GEG rok budowy: 1938 obroty/minutę: 50 układ konstrukcyjny: pionowa moc zainstalowana: 75 kW	typ: 2SkG 315 M8A firma: Celma napięcie generatora: 0,4 kV rok budowy: b.d. obroty/minutę: 736	typ: zębata firma: GEG rok budowy: 1991	typ: elektro-hydrauliczny rok budowy: 1991
Łupawa	ilość turbin: 1 typ: Francis firma: Voith rok budowy: 1942 obroty/minutę: 60 układ konstrukcyjny: pionowa moc zainstalowana: 59 kW	typ: DG/69/22 firma: Köhl, Elektromotorenwerke, A-G Sarbrücken napięcie generatora: 0,4 kV napięcie wzbudzenia: 0,097 kV rok budowy: b.d. obroty/minutę: 750	typ: zębata firma: Voith rok budowy: 1942	typ: mechaniczno-hydrauliczny rok budowy: 1942

Źródło: Energa Wytwarzanie SA

6.4 Demografia

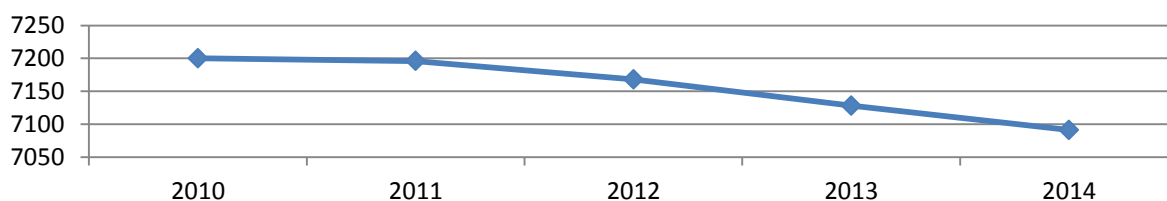
Gmina Potęgowo jest siódmą (na dziesięć) co do wielkości gminą w Powiecie Słupskim i zameldowanych jest tu 7 091 osób (ósma pozycja w powiecie). Średnia gęstość zaludnienia w Gminie to 31 osób na km². Dla porównania średnia gęstość zaludnienia w Województwie Pomorskim to 126 os./km², a w Powiecie Słupskim to 42 os./km².

Tabela 10 - Liczba ludności w Gminie Potęgowo w latach 2010-2014 [stan na 31 XII]

Liczba ludności (stan na 31 XII)	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	7200	7196	7168	7128	7091
- mężczyźni	3641	3640	3620	3587	3568
- kobiety	3559	3556	3548	3541	3523
Ludność na 1 km²	32	31	31	31	31
Współczynnik feminizacji (kobiety na 100 mężczyzn)	98	98	98	99	99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

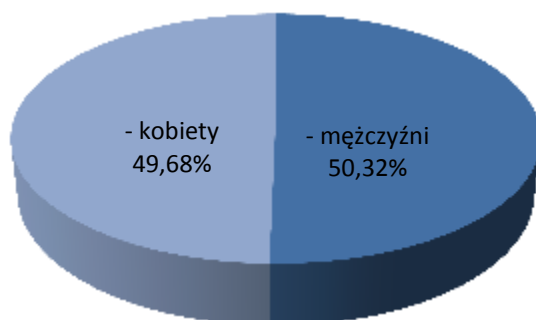
Wykres 3 - Zmiana liczby mieszkańców Gminy Potęgowo w latach 2009-2014 [stan na 31 XII]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni ostatnich pięciu lat ludność Gminy zmniejszyła się o 109 osób. Jednak stan na koniec roku 2014 osiągnął dokładnie taki sam poziom jak w roku 2007 (7 091 osoby). Według demograficznej prognozy Głównego Urzędu Statystycznego minimalna tendencja spadkowa liczby mieszkańców w przypadku Gminy Potęgowo będzie się utrzymywać, ale nie przyjmie zauważalnego wymiaru, bo spadek dla terenów wiejskich Powiatu Słupskiego w roku 2050 wyniesie jedynie -1,6% (gdzie 2013=100%).

Wykres 4 – Procentowa struktura mieszkańców w podziale na płeć w Gminie Potęgowo w roku 2014 [stan na 31 XII]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Proporcje płci w Gminie Potęgowo są zbliżone, z nieznaczną przewagą mężczyzn nad kobietami. Tendencja przewagi ilości mężczyzn nad kobietami utrzymuje się również w Powiecie Słupskim (gdzie 49,90% to kobiety, a 50,10% mężczyźni) lecz odwrotnie niż w całym Województwie Pomorskim (51,26% kobiety, 48,74% mężczyźni). W najbliższych latach sytuacja prawdopodobnie nie zmieni się, gdyż współczynnik feminizacji w Gminie Potęgowo od dłuższego okresu utrzymuje się na stałym poziomie.

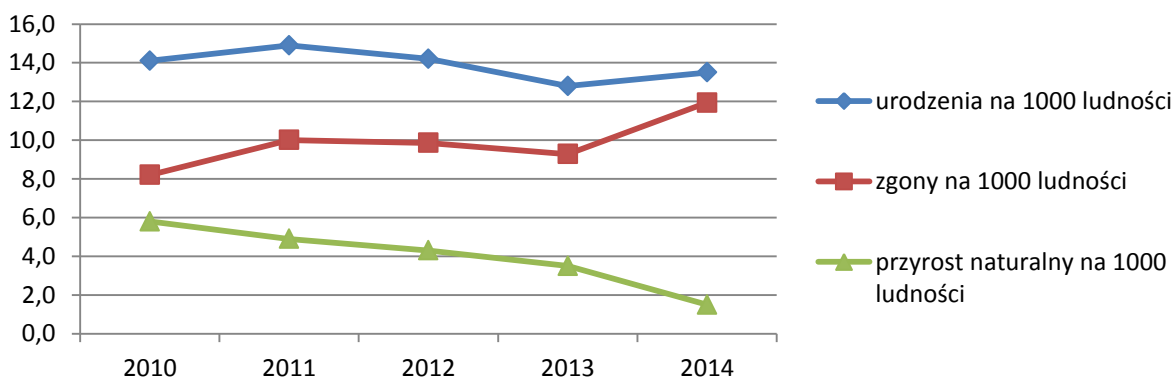
Tabela 11 – Ruch naturalny ludności w Gminie Potęgowo w latach 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
małżeństwa	48	49	57	28	37
urodzenia żywe	101	107	102	91	96
zgony	59	72	71	66	85
przyrost naturalny	42	35	31	25	11
<i>małżeństwa na 1000 ludności</i>	6,7	6,8	7,9	3,9	5,2
<i>urodzenia na 1000 ludności</i>	14,1	14,9	14,2	12,8	13,5
<i>zgony na 1000 ludności</i>	8,2	10,0	9,9	9,3	11,9
<i>przyrost naturalny na 1000 ludności</i>	5,8	4,9	4,3	3,5	1,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyrost naturalny w Gminie Potęgowo na 1000 osób w roku 2014 wyniósł jedynie 1,5. Był zbliżony do wyniku w Powiecie Słupskim (1,4) oraz niższy niż w Województwie Pomorskim, gdzie wyniósł 2,0. Na wynik ten wpłynęła jednak podwyższona liczba zgonów w Gminie w roku 2014, pomimo wzrostu liczby urodzeń.

Wykres 5 – Przyrost naturalny (na 1000 osób) w Gminie Potęgowo w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 12 – Migracje ludności na pobyt stały w Gminie Potęgowo w latach 2009-2013

		2010	2011	2012	2013	2014
zameldowania ogółem		68	57	48	64	60
zameldowania	z miast	24	32	15	18	29
	ze wsi	40	23	28	44	28
	z zagranicy	4	2	5	2	3
wymeldowania ogółem		91	96	105	144	127
wymeldowania	do miast	39	50	45	64	63
	na wieś	51	44	52	63	50
	za granicę	1	2	8	17	14
saldo migracji		-23	-39	-57	-80	-67

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W badanym okresie saldo migracji w Gminie Potęgowo utrzymuje się na ujemnym poziomie. Kierunkiem migracji mieszkańców są miasta i wsie w podobnym stopniu. Istotnym czynnikiem jest również ukryta migracja, którą tworzą osoby długotrwale przebywające za granicą, lecz wciąż zameldowane na terenie Gminy Potęgowo. Ujemne saldo migracji jest główną przyczyną zmniejszającej się liczby mieszkańców Gminy.

Tabela 13 – Ludność według wieku w Gminie Potęgowo w latach 2010-2014 [stan na 31 XII]

	0-2 lata	3-6	7-12	13-15	16-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej
2010	266	311	518	281	487	692	1191	935	1012	821	686
2011	278	332	498	274	457	664	1198	942	987	864	702
2012	300	340	465	257	446	632	1229	931	939	918	711
2013	278	352	453	268	386	642	1226	923	906	964	730
2014	282	349	452	275	357	630	1195	961	865	985	740

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2010-2014 liczba mieszkańców w wieku 0-15 lat zmniejszyła się 18 osób, a w wieku powyżej 65 lat zwiększyła się o 54 osoby. Wpływa na to naturalny ruch ludności oraz w pewnym stopniu saldo migracji. Trend starzenie się społeczeństwa - tak jak i całą Polskę - dotyka również i Gminę Potęgowo. Wskaźniki dla Gminy są jednak korzystniejsze niż dla Powiatu Słupskiego, jak i Województwa Pomorskiego.

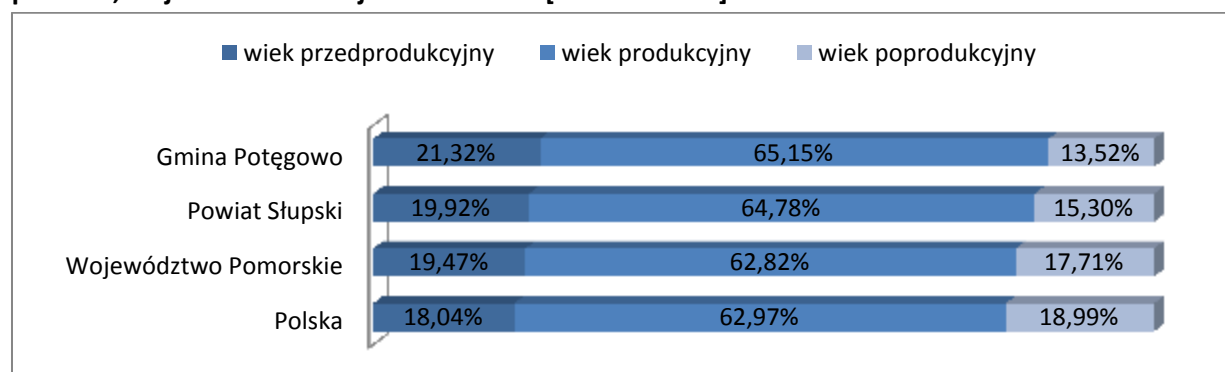
Tabela 14 – Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Potęgowo w latach 2010-2014 w podziale na płeć [stan na 31 XII]

			2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem			7200	7196	7168	7128	7091
W wieku	przedprodukcyjnym	razem	1619	1581	1562	1537	1512
		mężczyźni	832	818	803	791	772
		kobiety	787	763	759	746	740
	produkcyjnym	razem	4733	4736	4695	4640	4620
		mężczyźni	2549	2553	2544	2513	2501
		kobiety	2184	2183	2151	2127	2119
	poprodukcyjnym	razem	848	879	911	951	959
		mężczyźni	260	269	273	283	295
		kobiety	588	610	638	668	664

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W Gminie Potęgowo występuje również korzystna sytuacja związana ze strukturą ludności wg ekonomicznych grup wieku. Duży odsetek [21,32%] stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym, a jedynie 13,52% osoby w wieku poprodukcyjnym. Należy pamiętać jednak o tym, że negatywnie na ten współczynnik wpłynąć może ujemne saldo migracji związane z emigracją poza teren Gminy młodych ludzi. Na tle kraju, województwa oraz powiatu wyżej wymieniona struktura kształtuje się bardzo pozytywnie.

Wykres 6 – Procentowy udział ludności według ekonomicznych grup wieku na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju w 2014 roku [stan na 31 XII]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik obciążenia demograficznego pokazuje relację pomiędzy liczbą osób w wieku poprodukcyjnym i w wieku produkcyjnym. Zbyt wysokie wartości tego wskaźnika, skądinąd korzystnie świadczące o zamożności i zdrowotności danego społeczeństwa (ludzie żyją długo), są jednak niekorzystne z punktu widzenia finansów publicznych (mała liczba osób płacących podatki równocześnie przy dużej liczbie osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, ochrony zdrowia). Współczynnik obciążenia demograficznego Gminy Potęgowo jest korzystny. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym jest większa od liczby osób w wieku nieprodukcyjnym.

Oczekiwać można, że sytuacja taka będzie się utrzymywać jeszcze przez najbliższe lata (analizując zestawienie dotyczące liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym). Wskaźniki obciążenia demograficznego w Gminie na tle kraju, województwa oraz powiatu przyjmują mniejsze (lepsze) wartości.

Tabela 15 - Wskaźnik obciążenia demograficznego Gminy Potęgowo w latach 2010-2014 [stan 31 XII]

	2010	2011	2012	2013	2014
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	52,1	51,9	52,7	53,6	53,5
wskaźnik dla:					58,8
Polski					
Województwa Pomorskiego					59,2
Powiatu Słupskiego					54,4
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	52,4	55,6	58,3	61,9	63,4
wskaźnik dla:					105,2
Polski					
Województwa Pomorskiego					91,0
Powiatu Słupskiego					76,8
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	17,9	18,6	19,4	20,5	20,8
wskaźnik dla:					30,2
Polski					
Województwa Pomorskiego					28,2
Powiatu Słupskiego					23,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

6.5 Przedsiębiorczość

W Gminie Potęgowo na koniec roku 2014 – według danych z Głównego Urzędu Statystycznego - w krajowym rejestrze urzędowym REGON zarejestrowanych było 416 podmiotów gospodarki narodowej. Ponad 96% to podmioty sektora prywatnego.

Branżą w której działa najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Gminy - według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 – jest handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych (włączając motocykle) z 25,0% udziałem. Kolejnymi sektorami są: budownictwo [16,3%], transport i gospodarka magazynowa [10,1%], rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo [8,9%] oraz przetwórstwo przemysłowe [8,7%]. Praktycznie wszystkie podmioty prowadzące działalność we wskazanych branżach są podmiotami prywatnymi, z wyjątkiem jednego podmiotu.

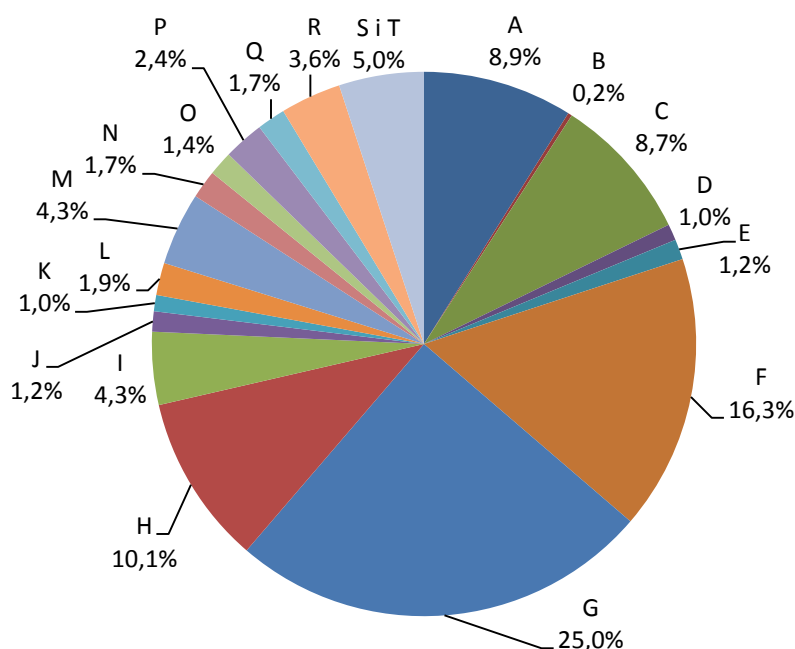

Tabela 16 – Wykaz podmiotów (według działów PKD 2007) zarejestrowanych na terenie Gminy Potęgowo w roku 2014 [stan na 31 XII]

sekcja	opis	ogółem	w tym sektor publiczny
A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	37	1
B	górnictwo i wydobywanie	1	0
C	przetwórstwo przemysłowe	36	0
D	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4	0
E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	5	1
F	budownictwo	68	0
G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	104	0
H	transport i gospodarka magazynowa	42	0
I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	18	0
J	informacja i komunikacja	5	0
K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4	0
L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	8	0
M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	18	0
N	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	7	0
O	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6	2
P	edukacja	10	8
Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	7	1
R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	15	2
S i T	pozostała działalność usługowa [S] oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby [T]	21	0
OGÓŁEM		416	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wykres 7 – Udział procentowy podmiotów na terenie Gminy Potęgowo wg działów PKD 2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Najpopularniejszą formą prowadzenia działalności w Gminie – podobnie jak w całym powiecie i w kraju – jest forma jednoosobowej działalności gospodarczej osoby fizycznej (75,56% liczby podmiotów prywatnych). I to właśnie osoby fizyczne mają największy udział w podmiotach wśród najpopularniejszych branż: 83,65% dla handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów samochodowych (włączając motocykle), 92,65% dla budownictwa oraz blisko 88,10% dla transportu i gospodarki magazynowej.

Dalej są to: spółki handlowe (9,98%), stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (4,74%), spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (3,99%), spółdzielnie (0,75%) i fundacje (0,5%).

Tabela 17 - Podmioty zarejestrowane na terenie Gminy Potęgowo wg form prawnych w 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Sektor prywatny	370	371	369	388	401
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	293	295	290	295	303
spółki handlowe	27	26	29	38	40
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	12	12	15	16	16
spółdzielnie	3	3	3	3	3
fundacje	0	0	0	1	2
stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne	16	16	16	18	19
Sektor publiczny	15	15	15	15	15
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	11	11	11	11	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Tabela 18 - Podmioty zarejestrowane na terenie Gminy Potęgowo według klas wielkości w latach 2010-2014

Podmioty zatrudniające:	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	385	386	384	403	416
0 – 9 osób	360	362	358	375	385
10 – 49 osób	22	21	22	24	27
50 – 249 osób	3	3	4	4	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

92,55% podmiotów zarejestrowanych na terenie Gminy to podmioty zatrudniające do 9 pracowników (w tej grupie znajdują się osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą). Do 49 pracowników zatrudnia dwadzieścia siedem zakładów pracy (6,49% podmiotów), a jedynie cztery zakłady pracy zatrudniają powyżej 50 pracowników (0,96%).

Gmina Potęgowo zajmuje przedostatnie miejsce wśród wszystkich gmin Powiatu Słupskiego pod względem ilości podmiotów zarejestrowanych przypadających na 10 tysięcy ludności. Wskazuje to na niską aktywność w zakresie przedsiębiorczości wśród mieszkańców Gminy.

Tabela 19 - Podmioty wpisane do rejestru REGON na terenie gmin Powiatu Słupskiego na 10 tys. ludności w roku 2014

Pozycja	Gmina	Podmioty na 10 tys. ludności
1	Ustka	1352
2	Kobylnica	1127
3	Ustka	1035
4	Słupsk	955
5	Kępice	852
6	Smołdzino	797
7	Dębica Kaszubska	764
8	Główczyce	619
9	Potęgowo	587
10	Damnica	552

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej zlokalizowany jest teren Wielofunkcyjnego Ośrodka Przemysłowo-Usługowego w Potęgowie. Teren jest jedną z atrakcyjniejszych ofert pod inwestycje o charakterze przemysłowo - usługowym na obszarze Województwa Pomorskiego. Zaletą tego terenu jest min. jego położenie blisko aglomeracji Trójmiasta.

W bezpośrednim sąsiedztwie terenu przebiega linia kolejowa

Gdańsk-Szczecin i stacja PKP z bocznicą kolejową. Planowana jest budowa drugiej bocznicy kolejowej wraz z placem manewrowo-postojowym, przeznaczonym wyłącznie pod potrzeby Ośrodka w Potęgowie. Teren Wielofunkcyjnego Ośrodka Przemysłowo-Usługowego jest rozwojowy, planowane są tam kolejne inwestycje.

Rysunek 12 – Plan Wielofunkcyjnego Ośrodka Przemysłowo-Usługowego w Potęgowie

Źródło: Urząd Gminy w Potęgowie

Największymi atutami Wielofunkcyjnego Ośrodka Przemysłowo-Usługowego w Potęgowie są:

- ulgi podatkowe na wniosek inwestora,
- doskonała lokalizacja,
- patronat Słupskiej SSE,
- duża pomoc władz lokalnych,
- indywidualne traktowanie,
- wspaniałe tereny rolnicze,
- atrakcyjny dla firm rynek pracy.

Na terenie Gminy zawiązały się dwie grupy producenckie (Stowarzyszenie Producentów Rolnych "POTĘGOROL" w Potęgowie oraz Stowarzyszenie Producentów Trzody Chlewnej "EUROPOL" w Potęgowie), w roku 2015 powstała Spółdzielnia Socjalna „LAS BUD” w Nowej Dąbrowie. Wśród przykładowych firm działających na terenie Gminy wymienić można: Raiffeisen Agro - Technika Sp. z o.o. Raitech Potęgowo (sprzedaży maszyn i ciągników rolniczych), NFM Polska z Potęgowa

(producent umundurowania wojskowego dla państw NATO), P.P.H.U. „Łupawia” z Łupawy (producent elementów dla przemysłu włókienniczego), „Alufenotherm” Sp.z o.o. z Malczkowa (producent drzwi i okien z PCV oraz aluminium) oraz Burhens Sp. z o.o. (producent mebli).

6.6 Rynek pracy i bezrobocie

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku i Urzędu Statystycznego w Gdańsku na terenie Gminy Potęgowo w okresie 2010-2015 zaobserwowano spadek bezrobocia. Największa liczba bezrobotnych była zarejestrowana w 2011 roku i było to 675 osób. W Gminie na koniec II kwartału 2015 roku bez pracy pozostawało 426 osób, w tym 233 kobiety. Do końca roku prawdopodobny jest wzrost liczby osób bezrobotnych wynikający z negatywnego wpływu czynników sezonowych.

Tabela 20 - Liczba bezrobotnych w Gminie Potęgowo oraz Powiecie Słupskim w latach 2010-2015

Liczba bezrobotnych wg stanu na 31 XII	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Gmina Potęgowo						
liczba bezrobotnych	649	675	586	649	528	426
w tym kobiety	318	352	291	338	284	233
Powiat Słupski						
liczba bezrobotnych	7 115	7 101	7 339	7 242	6 394	5 285
w tym kobiety	3 677	3 799	3 757	3 737	3 293	2 665

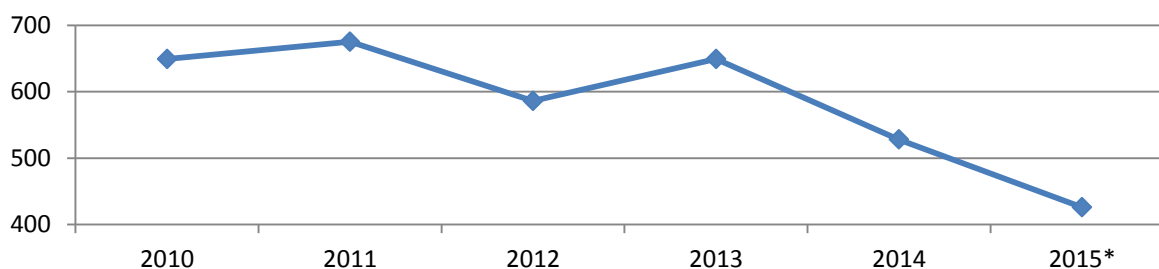
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku

[* stan na koniec II kwartału 2015]

Na koniec roku 2014 wśród wszystkich 528 osób, 53,79% stanowiły kobiety. 88,64% [468 os.] to osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tym:

- 75,19% to osoby bez wykształcenia średniego [397 os.],
- 59,28% to długotrwale bezrobotni [313 os.],
- 29,16% to osoby bez kwalifikacji zawodowych [154 os.],
- 25,76% to osoby powyżej 50 roku życia [136 os.].

Wykres 8 - Liczba bezrobotnych w Gminie Potęgowo w latach 2010-2015*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku,

[* stan na koniec II kwartału 2015]

Problem bezrobocia w Gminie Potęgowo, podobnie jak i w całym Powiecie Słupskim, w znacznym stopniu dotyka jej mieszkańców. W całym Powiecie Słupskim stopa bezrobocia jest wyższa od wojewódzkiej i krajowej o około 6-8 punktów procentowych.

Tabela 21 - Stopa bezrobocia na poziomie powiatu, województwa, kraju

Stopa bezrobocia wg stanu na 31 XII	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Powiat Słupski	22,50%	22,40%	22,70%	22,50%	19,60%	16,10%
Województwo Pomorskie	12,20%	12,40%	13,40%	13,30%	11,30%	9,40%
Polska	12,30%	12,50%	13,40%	13,40%	11,50%	10,10%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku,
[* stan na koniec II kwartału 2015]

6.7 Mieszkalnictwo

W roku 2014 na terenie Gminy Potęgowo znajdowało się 1 925 mieszkań. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 73,8 m², a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę to 20,0 m². Sytuacja mieszkaniowa w Gminie rozwija się w stosunkowo wolnym, ale stabilnym tempie.

Tabela 22 - Zasoby mieszkaniowe w Gminie Potęgowo w latach 2010-2014

Zasoby mieszkaniowe	2010	2011	2012	2013	2014
Budynki mieszkalne ogółem	1041	1044	1047	1052	1058
Mieszkania – ogółem					
Mieszkania	1896	1902	1912	1919	1925
Izby	7401	7444	7476	7517	7551
powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	137993	139187	139841	141062	142034
Mieszkania – wskaźniki					
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	72,8	73,2	73,1	73,5	73,8
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	19,2	19,3	19,5	19,8	20,0
mieszkania na 1000 mieszkańców	263,3	264,3	266,7	269,2	271,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 23 - Mieszkania oddane do użytkowania w Gminie Potęgowo w latach 2010-2014

Mieszkania oddane do użytkowania [ogółem]	2010	2011	2012	2013	2014
Mieszkania	5	7	11	9	8
Izby	25	49	37	48	44
powierzchnia użytkowa [m ²]	725	1501	758	1341	1227

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Na terenie Gminy działają dwie Spółdzielnie Mieszkaniowe: „Dom” (ul. Darżyńska 1) i „Na Skarpie” (ul. Witosa 4/7).

6.8 Pomoc i integracja społeczna

W Gminie Potęgowo zadania pomocy społecznej realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Potęgowie (ul. Szkolna 2).

Zgodnie z art. 7 Ustawy o Pomocy Społecznej GOPS w Potęgowie udziela pomocy z powodu:

- ubóstwa;
- sieroctwa;
- bezdomności;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;
- długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- przemocy w rodzinie;
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- alkoholizmu lub narkomanii;
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Ośrodek udziela także wsparcia w ramach:

- świadczeń rodzinnych,
- funduszu alimentacyjnego,
- dodatków mieszkaniowych,
- zryczałtowanego dodatku energetycznego,
- oraz stypendiów szkolnych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Potęgowie przyjmuje wnioski o przyznanie Karty Dużej Rodziny.

W ramach realizacji swych zadań, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej objął w 2013 roku różnorodną formą środowiskowej pomocy 17,8% wszystkich mieszkańców na terenie Gminy Potęgowo (co stanowi 445 gospodarstw domowych i 1269 osób).

W badanym okresie nie zaobserwowano w Gminie większych zmian liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej jak i liczby osób w rodzinach (korzystających z pomocy).

Tabela 24 - Środowiskowa pomoc społeczna w Gminie Potęgowo w latach 2009-2013

Środowiskowa pomoc społeczna	2009	2010	2011	2012	2013
Ilość gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej	451	445	411	410	445
<i>w tym: poniżej kryterium dochodowego</i>	331	338	337	349	391
Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej	1429	1414	1248	1229	1269
<i>w tym: poniżej kryterium dochodowego</i>	1038	1038	969	1030	1104
Zasięg korzystania z pomocy społecznej [w %]	20,1	19,6	17,4	17,1	17,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Na przestrzeni lat 2009-2013 zauważa się spadek liczby rodzin korzystających z świadczeń rodzinnych, jest to w głównej mierze spowodowane wzrostem dochodów rodzin oraz równoległe zmniejszającą się liczbą dzieci.

Tabela 25 - Świadczenia rodzinne w Gminie Potęgowo w latach 2009-2013

Świadczenia rodzinne	2009	2010	2011	2012	2013
Korzystający ze świadczeń rodzinnych					
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	555	515	467	434	394
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	1208	1103	1023	937	858
Kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w roku [tys. zł]					
kwota świadczeń rodzinnych	2425	2711	2695	2619	2551
kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami)	1755	1897	1756	1586	1583
kwota zasiłków pielęgnacyjnych	450	472	462	465	476

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Od roku 2000 w ramach struktury organizacyjnej GOPS działa Środowiskowy Dom Samopomocy w Potęgowie. ŚDS stanowi oparcie społeczne dla 25 pełnoletnich osób upośledzonych umysłowo i przewlekłe psychicznie chorych z terenu Gminy Potęgowo (dom typu A i B). Osoby te w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej. Dom świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

1 sierpnia 2014 roku w Potęgowie rozpoczęło działalność Centrum Integracji Społecznej „Promyk” (ul. Witosa 7) przy Fundacji „Promyk Solidarności”. Podstawowym zadaniem Centrum jest realizowanie pełnego zakresu programu zatrudnienia socjalnego umożliwiającego walkę z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Zadania te realizowane są poprzez:

- reintegrację zawodową, czyli odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w Centrum zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy,

- reintegrację społeczną, czyli odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w Centrum umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu,
- umożliwienie zatrudnienia wspieranego, czyli udzielenie pomocy osobie uczestniczącej w zajęciach w Centrum w podjęciu pracy na podstawie stosunku pracy lub podjęciu działalności gospodarczej.

Usługi Centrum Integracji Społecznej skierowane są do osób, które podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo i uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

23 września 2014 roku powstała Fundacja Bocianie Gniazdo w Runowie. Fundacja realizuje projekt: Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym realizowanego w Podprogramie 2015 (PO PŻ) - Bank Żywności w Gminie Potęgowo. Fundacja, przy współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Potęgowie, prowadzi nieodpłatną dystrybucję artykułów spożywczych wśród najbardziej potrzebujących mieszkańców gminy Potęgowo oraz realizuje działania w ramach środków towarzyszących, o których mowa w Programie. Celem Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 jest dotarcie z pomocą żywnościową do grup osób najbardziej potrzebujących w całej Polsce. Od połowy maja 2015 roku rozpoczęła się realizacja Podprogramu 2015, w ramach którego osoby najbardziej potrzebujące w całej Polsce będą mogły skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, jak również możliwości uczestniczenia w różnych działaniach wspierających, edukacyjnych i włączających. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Do końca lutego 2016 roku w ramach działań Fundacji Bocianie Gniazdo w Runowie, osoby które otrzymają skierowanie z Ośrodka Pomocy Społecznej, będą mogły skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, która cyklicznie będzie dystrybuowana w formie paczek. Ilość osób objętych do tej pory to 575 osób.

6.9 Opieka zdrowotna

Na terenie Gminy Potęgowo znajdują się trzy zakłady opieki zdrowotnej mające podpisany kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej CEZ-MED (Potęgowo, ul. Kościuszki 6)

- *Poradnia Lekarza POZ*
- *Poradnia Pielęgniarki*

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kobylnicy, Filia nr 3 - Ośrodek Zdrowia w Łupawie (Łupawa 18)

- *Poradnia Lekarza POZ*
- *Poradnia pediatryczna*
- *Poradnia Pielęgniarki*
- *Gabinet Medycyny Szkolnej*

Zakład Opieki Zdrowotnej Strojnowski i Polaczuk (Potęgowo, ul. Kościuszki 4a)

- *Poradnia rehabilitacyjna*
- *Dział fizykoterapii*
- *Dział kinezyterapii*
- *Dział masażu leczniczego*
- *Dział fizjoterapii*

W Potęgowie zlokalizowany jest gabinet stomatologiczny (Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Jarosław Kobiałka, ul. Kościuszki 6), poradnia ginekologiczno-położnicza (Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Adolf Otoka, ul. Kościuszki 6) oraz punkt apteczny (ul. Kościuszki 6).

W Gminie Potęgowo 2014 r. udzielono łącznie 17 189 porad w podstawowej opiece zdrowotnej przy liczbie mieszkańców 7 091 osób.

Rysunek 13 - Zakład Opieki Zdrowotnej Strojnowski i Polaczuk

Źródło: Urząd Gminy Potęgowo

6.10 Bezpieczeństwo publiczne

Stan bezpieczeństwa publicznego jest jednym z istotnych czynników wpływających na poziom życia mieszkańców Gminy Potęgowo. Instytucje, zapewniające mieszkańcom bezpieczeństwo to Policja, Straż Gminna oraz Ochotnicze Straże Pożarne, które to ściśle ze sobą współpracują.

W Potęgowie (ul. Dworcowa 9) zlokalizowany jest Posterunek Policji obejmujący obszarem działania całą Gminę podzieloną na dwie Dzielnice (nr 33 i 34). Pierwszy rewir obejmuje miejscowości: Czerwieniec, Głuszynko, Głuszyno, Grapice, Grapiczki, Nieckowo, Piaseczno, Potęgowo, Radosław, Rzechcino, Skórowo Nowe, Skórowo Stare, Węgierskie. Drugi zaś obejmuje miejscowości: Chlewnica,

Darżynko, Darżyno, Dąbrówno, Gaje, Grąbkowo, Karżnica, Łupawa, Malczkowo, Malczkówko, Nowa Dąbrowa, Poganice, Rębowo, Runowo, Warcimino, Wieliszewo, Żochowo, Żychlin.

Straż Gminna (ul. Kościuszki 5) obsługuje dwa punkty kontroli radarowej na terenie Gminy Potęgowo:

- w miejscowości Darżyno na Drodze Krajowej nr 6 (fotoradar stacjonarny),
- w miejscowości Malczkowo na Drodze Wojewódzkiej nr 211 (fotoradar przenośny).

Od 1 stycznia 2016 r. w związku z wejściem w życie nowych przepisów Straż Gminna zostanie pozbawiona możliwości przeprowadzania kontroli fotoradarowej kierowców.

Na terenie Gminy istnieją dwie jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, zlokalizowane w Potęgowie i Łupawie. Jednostka w Potęgowie w roku 2015 otrzymała nowy wóz strażacki marki MAN przeznaczony do działań ratowniczo-gaśniczych.

6.11 Edukacja i oświata

Wszystkie zespoły szkolne, szkoły oraz przedszkole działające na terenie Gminy Potęgowo są jednostkami budżetowymi gminy.

Tabela 26 – Placówki szkolne oraz przedszkolne na terenie Gminy Potęgowo

Nawa placówki	W skład Zespołu / Placówki wchodzi:	
Zespół Szkół w Potęgowie (ul. Szeroka 16)	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum
Zespół Szkół w Łupawie (Łupawa 22)	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum
Szkoła Podstawowa w Skórowie (Skórowo 13a)	Szkoła Podstawowa	
Przedszkole w Potęgowie (ul. Głowackiego 5)	Przedszkole	

Źródło: Urząd Gminy w Potęgowie

W roku szkolnym 2013/2014 na terenie Gminy Potęgowo do przedszkoli uczęszczało 115 dzieci, do szkół podstawowych 411 uczniów, a do gimnazjów 225.

Tabela 27 - Szkoły oraz ilość uczniów na terenie Gminy Potęgowo dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2013/2014

Typ szkoły	Szkoły	Oddziały	Uczniowie			Absolwenci	
			ogółem	z liczby ogółem kobiety	klasa I	ogółem	w tym kobiety
szkoły podstawowe	3	27	411	191	61	82	44
gimnazja	2	11	225	122	77	74	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 28 - Wychowanie przedszkolne na terenie gminy Potęgowo w roku szkolnym 2013/2014

Miejsca w przedszkolach	Oddziały		Dzieci	
	ogółem	w tym	ogółem	w tym
		w przedszkolach		w przedszkolach
120	13	6	230	115

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

6.12 Kultura

Gminny Ośrodek Kultury

Gminny Ośrodek Kultury w Potęgowie (GOK) jest samorządową instytucją kultury, posiadającą osobowość prawną. Podstawowym zadaniem GOK jest zaspakajanie potrzeb i aspiracji kulturalnych mieszkańców Gminy oraz promocja wszelkiej działalności kulturalno-animacyjnej w partnerstwie z lokalnymi placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i stowarzyszeniami.

W skład Gminnego Centrum Kultury w Potęgowie wchodzi: Gminny Ośrodek Kultury w Potęgowie (ul. Szkolna 2b) wraz ze świetlicą wiejską oraz Gminną Biblioteką Publiczną w Potęgowie. GOK nadzoruje dziesięć świetlic wiejskich (Czerwieniec, Dąbrówno, Głuszynko, Grąbkowo, Łupawa, Malczkowo, Nowa Dąbrowa, Rzechcino, Wieliszewo, Żochowo).

GOK realizuje zadania w dziedzinie wychowania, edukacji i upowszechniania kultury. Ponadto tworzy i upowszechnia różne dziedziny kultury i sztuki profesjonalnej. Udziela pomocy programowej organizacjom społecznym. Animuje czynne uczestnictwo mieszkańców w różnorodnych formach działalności kulturalno-wychowawczej i rozrywkowej.

Do zadań GOK należy:

- organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej i wychowanie przez sztukę,
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury,
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką,
- tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspakajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych,
- promowanie zespołów twórczych i indywidualnych artystów działających na terenie gminy,
- organizowanie imprez kulturalnych w różnych formach: koncertów, spektakli, wystaw, wieczorków autorskich, spotkań literackich i innych, mających na celu upowszechnianie kultury,
- prowadzenie świetlic środowiskowych, opiekuńczo – wychowawczych,
- współdziałanie z instytucjami i organizacjami społeczno- kulturalnymi, oświatowymi, stowarzyszeniami kulturalnymi itp.
- pozyskiwanie środków finansowych na realizację działalności statutowej, w tym z funduszy pozostałych przedakcesyjnych i strukturalnych,

Przy GOK-u działają zespoły wokalne: „Potęgowieńki”, „Wista Wio”, „Mleczaki”; zespoły wokально-instrumentalne: „Rock Band”, „Dziadki”; ponadto grupa teatralna, grupa taneczna fitness zumba, koło rękodzieła artystycznego oraz sekcje: wokalne, instrumentalne, językowe.

W stałej ofercie Gminnego Centrum Kultury w Potęgowie znajdują się:

- nauka gry na instrumentach (gitara klasyczna, elektryczna, basowa, perkusja, perkusja elektryczna, keyboard),
- zajęcia teatralne,
- kursy języka angielskiego dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- zajęcia wokalne,
- Zumba Fitness dla dzieci oraz dorosłych,
- próby zespołów wokalnych i instrumentalnych,
- zajęcia z rękodzieła artystycznego.

Gminny Ośrodek Kultury jest również wydawcą czasopisma „Głos Potęgowa” w którym oprócz najciekawszych informacji dotyczących działalności kulturalnej, relacji oraz zapowiedzi znajdują się również informacje dotyczące pozostałych wydarzeń w Gminie.

Rysunek 14 – Czasopismo „Głos Potęgowa”, nr 97/2015

Źródło: Gminne Centrum Kultury w Potęgowie

Gmina Potęgowa znalazła się również pośród finalistów konkursu „Europa to My” (organizowanego przez Eurozet [Radio Zet] przy udziale Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju oraz Programu 1 Telewizji Polskiej). Do konkursu można było zgłaszać projekty zrealizowane przy wsparciu Funduszy Europejskich na lata 2007-2013. Nadesłano w sumie 907 zgłoszeń z całej Polski. Projekty dotyczyły zarówno dużych inwestycji drogowych, infrastrukturalnych, jak i wsparcia rozwoju przedsiębiorczości czy gruntownego remontu wiejskiej szkoły. Wśród dwudziestu finalistów znalazła się budowa Gminnego Centrum Kultury w Potęgowie (współfinansowanego z Funduszy Europejskich). Ostatecznie Gmina Potęgowa uplasowała się na dwunastej pozycji.

Rysunek 15 – Etapy budowy Gminnego Centrum Kultury w Potęgowie w latach 2010-2011

Źródło: Gminny Ośrodek Kultury w Potęgowie

Biblioteka

Gminna Biblioteka Publiczna w Potęgowie to instytucja kultury, która nieprzerwanie działa od 1 sierpnia 1949 roku. Siedzibą Biblioteki jest lokal w budynku Gminnego Centrum Kultury w Potęgowie przy ul. Szkolnej 2b, a terenem działania obszar całej Gminy Potęgowo. Biblioteka posiada filię w Łupawie.

Obecnie biblioteka tak w Potęgowie (jak w Łupawie) jest miejscem spotkań nie tylko czytelników małych, młodych ale także dorosłych, zapewnia obsługę biblioteczną mieszkańców, służy rozwojowi i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych mieszkańców, rozwojowi wiedzy i nauki, dba o sprawne funkcjonowanie systemu informatycznego. Współpracuje również z innymi instytucjami kultury, szkołami, przedszkolami, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i przede wszystkim Gminnym Ośrodkiem Kultury.

Do podstawowych zadań Biblioteki należy:

- Gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych.
- Udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie do domu oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych.
- Organizowanie czytelnictwa i udostępnianie materiałów bibliotecznych mieszkańcom gminy.
- Prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej.
- Popularyzowanie książek i czytelnictwa.
- Współdziałanie z innymi bibliotekami i instytucjami kultury w zakresie rozwijania czytelnictwa i zaspokajania potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczności Gminy.
- Doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej.

Tabela 29 - Biblioteki publiczne w Gminie Potęgowo w 2013 r.

Ilość bibliotek	Księgozbiór w tys. woluminów	Czytelnicy	Wypożyczenia		Liczba ludności na 1 bibliotekę
			w tys. woluminów	na 1 czytelnika w wol.	
2	21,525	541	11,241	20,8	3564

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

O atrakcyjności biblioteki świadczy również zwiększająca się liczba czytelników oraz coraz większa liczba zgromadzonych woluminów.

6.13 Organizacje pozarządowe

Na terenie Gminy Potęgowo działa wiele organizacji pozarządowych o charakterze pomocowym i aktywizującym lokalną społeczność. Organizacje społeczne prowadzą głównie działania na rzecz sportu, aktywności fizycznej, edukacji oraz promocji turystyki aktywnej. Działanie tych podmiotów przyczyniają się głównie do promocji zdrowego stylu życia oraz integracji mieszkańców

Najbardziej aktywnymi są organizacje o charakterze sportowym. Propagują one rozwój różnych dziedzin sportu wśród dzieci i młodzieży (piłki nożnej, ręcznej, unihokeja, tenisa stołowego, lekkiej atletyki i judo). Promują sport według zasad fair-play oraz organizują różnego rodzaju wydarzenia sportowe. Jedną z cyklicznych imprez o charakterze sportowym są Jeździeckie Mistrzostwa Kaszub organizowane przez Fundację Bocianie Gniazdo w Runowie. O skali przedsięwzięcia świadczyć może fakt, że w III edycji Mistrzostw w roku 2015 udział w imprezie wzięło 100 jeźdźców i 5000 gości.

Wykaz najbardziej aktywnych organizacji funkcjonujących na terenie Gminy przedstawiono w tabeli.

Stowarzyszenie Sportowe Piłki Nożnej „Malczkowo-Łupawa”

Stowarzyszenie Sportowe „Grab-Grapice”

Klub Sportowy „KS Potęgowo”

Towarzystwo Sportowe „Pomorze Potęgowo”

Klub Sportowy „Judo Łupawa”

Uczniowski Klub Sportowy "Zefir"

Uczniowski Klub Sportowy "Orion"

Uczniowski Klub Sportowy "Tęcza"

Uczniowski Klub Sportowy "Feniks"

Stowarzyszenie Samorządowe Inicjatyw Lokalnych

Stowarzyszenie "Nasza Piękna Wieś Rzechcino" w Rzechcinie

Stowarzyszenie "Tacy Sami"

Fundacja "Promyk Solidarności"

Fundacja Bocianie Gniazdo w Runowie

Rysunek 16 – Jeździeckie Mistrzostwa Kaszub w Runowie

Źródło: Fundacja Bocianie Gniazdo w Runowie (www.mistrzostwa.runowo.pl)

7. Raport społeczny - badanie ankietowe wśród mieszkańców Gminy Potęgowo

W celu zebrania opinii mieszkańców na temat działań strategicznych Gminy przeprowadzono badania ankietowe dotyczące poziomu jakości i zadowolenia życia.

Ankiety dostępne były w wersji papierowej (Urząd Gminy oraz Gminne Centrum Kultury) oraz w wersji elektronicznej (strona www.potegowo.pl).

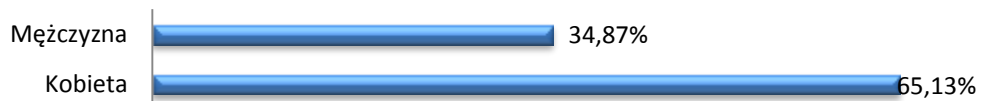
Do dnia 15 lipca 2015 roku do Urzędu Gminy w Potęgowie wpłynęło **155 ankiet**.

Ankieta składała się z 21 pytań – 12 zamkniętych, 8 otwartych i jednego określającego mocne i słabe strony Gminy. Na końcu ankiety umieszczono metryczkę.

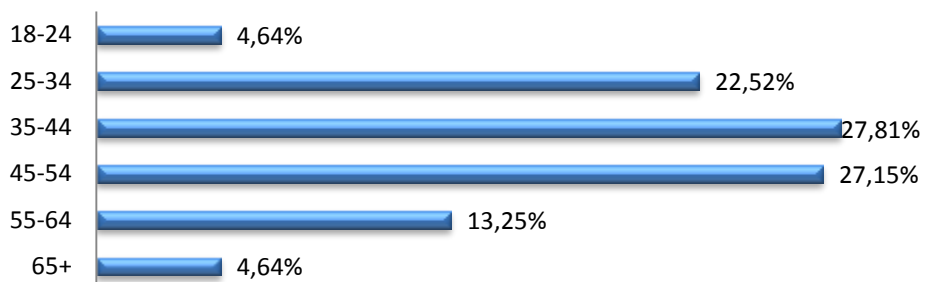
Respondenci nie zawsze udzielali odpowiedzi na wszystkie pytania zawarte w ankiecie (częściej dotyczyło to pytań otwartych oraz metryczki). Podane w tabelach i na wykresach wartości procentowe odzwierciedlają opinię osób, które zaznaczyły odpowiedzi w poszczególnych częściach ankiety.

Metryczka

Płeć:

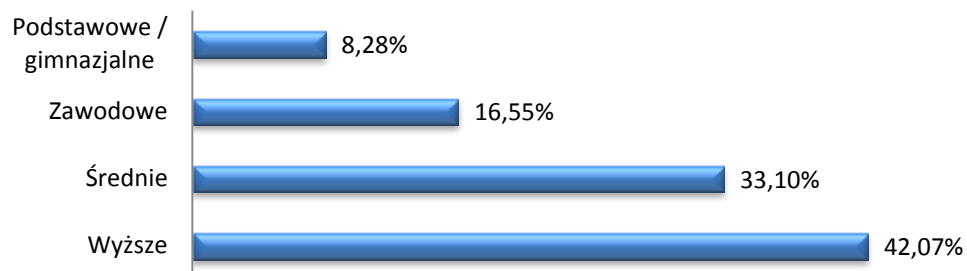

Wiek:

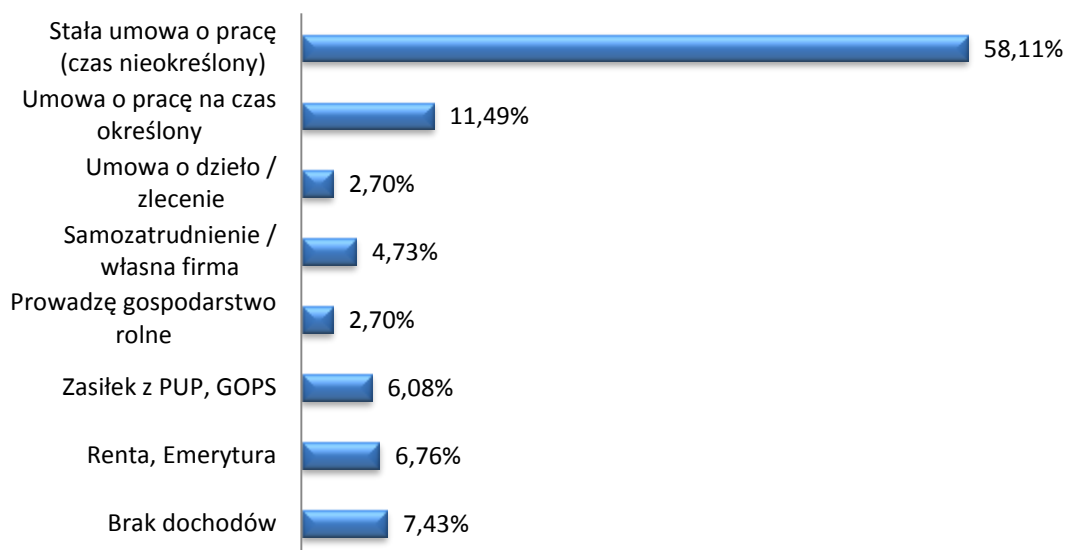

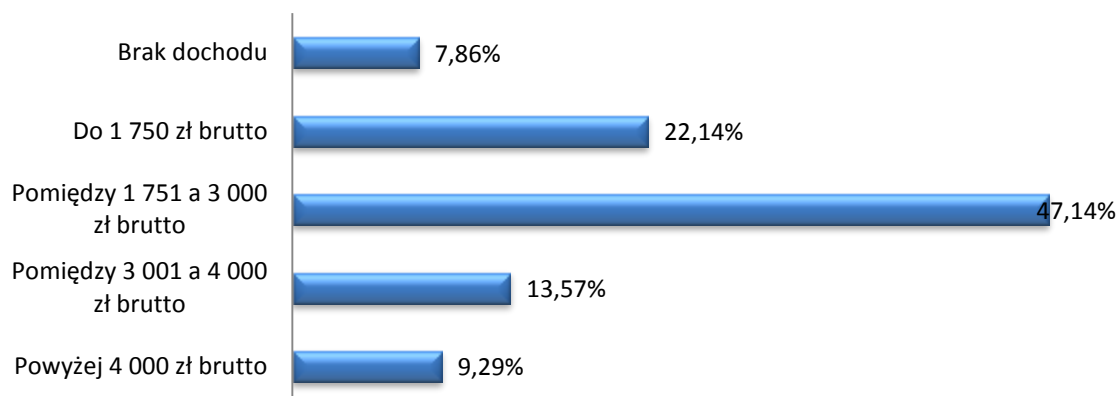
Wykształcenie:

Sytuacja ekonomiczna:

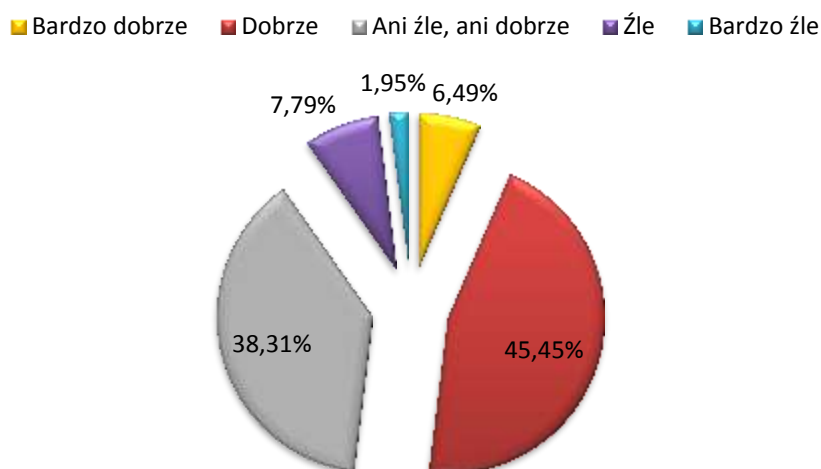

Miesięczny dochód:

7.1 Wyniki badania ankietowego

Wykres 9 – Pytanie 1: Jak oceniasz stan środowiska naturalnego w Gminie Potęgowo?

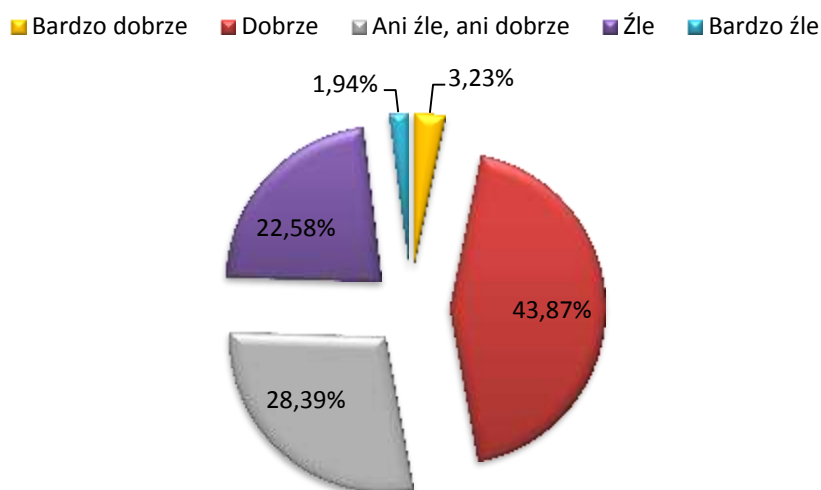

Źródło: opracowanie własne

STAN ŚRODOWISKA W GMINIE – DOBRY

Ponad połowa ankietowanych ocenia stan środowiska w Gminie pozytywnie: 45,45% dobrze, 6,49% bardzo dobrze. 38,31% badanych wskazała na odpowiedź neutralną (ani dobrze, ani źle), a jedynie 7,79% źle i 1,95% bardzo źle.

Wykres 10 – Pytanie 2: Jak oceniasz poziom czystości Gminy?

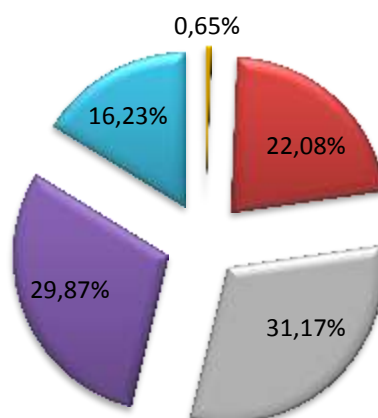
Źródło: opracowanie własne

POZIOM CZYSTOŚCI – DOBRY

Ankietowani w większości oceniają dobrze (43,87%) poziom czystości Gminy, a 3,23% bardzo dobrze. Spory odsetek respondentów (28,39%) na pytanie odpowiedziało neutralnie. Mniej niż jedna czwarta mieszkańców oceniła negatywnie: 22,58% źle i 1,94% bardzo źle.

Wykres 11 – Pytanie 3: Jak oceniasz organizację transportu zbiorowego/komunikacji publicznej?

■ Bardzo dobrze ■ Dobrze ■ Ani źle, ani dobrze ■ Żle ■ Bardzo źle

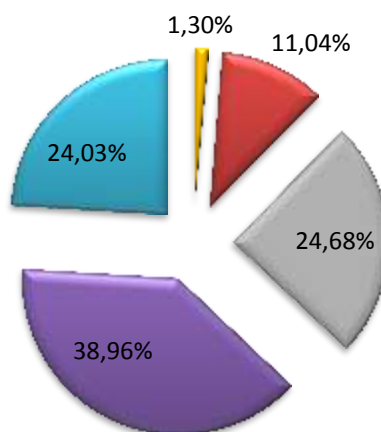
Źródło: opracowanie własne

ORGANIZACJA TRANSPORTU PUBLICZNEGO – ZŁA

Blisko połowa ankietowanych oceniło negatywnie organizację transportu zbiorowego/komunikacji publicznej: 29,87 źle i 16,23% bardzo źle. 31,17% neutralnie, a ponad jedna piąta pozytywnie: 22,08% dobrze i 0,65% bardzo dobrze.

Wykres 12 – Pytanie 4: Jak oceniasz jakość dróg Gminy?

■ Bardzo dobrze ■ Dobrze ■ Ani źle, ani dobrze ■ Żle ■ Bardzo źle

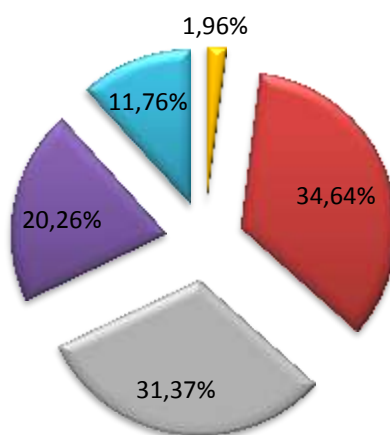
Źródło: opracowanie własne

JAKOŚĆ DRÓG – ZŁA I BARDZO ZŁA

Aż 38,96% ankietowanych uznało stan dróg za zły, 24,03% za bardzo zły, a 24,68% oceniło w sposób neutralny. Jedynie 11,04% za dobry i 1,30% bardzo dobry.

Wykres 13 – Pytanie 5: Jak oceniasz jakość traktów pieszych/chodników?

■ Bardzo dobrze ■ Dobrze ■ Ani źle, ani dobrze ■ Źle ■ Bardzo źle

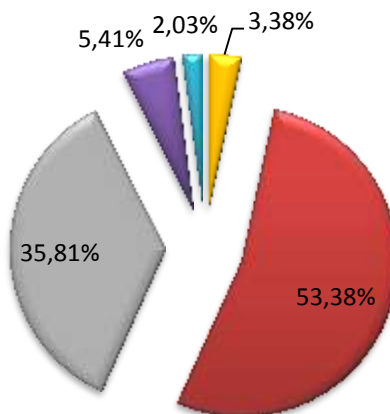
Źródło: opracowanie własne

STAN CHODNIKÓW – DOBRY

Największa część respondentów oceniła dobrze (34,64%) jakość chodników i traktów pieszych, w dalszej kolejności: 31,37% neutralnie, 20,26% źle i w końcu 11,76% bardzo źle.

Wykres 14 – Pytanie 6: Jak oceniasz poziom bezpieczeństwa w Gminie?

■ Bardzo dobrze ■ Dobrze ■ Ani źle, ani dobrze ■ Źle ■ Bardzo źle

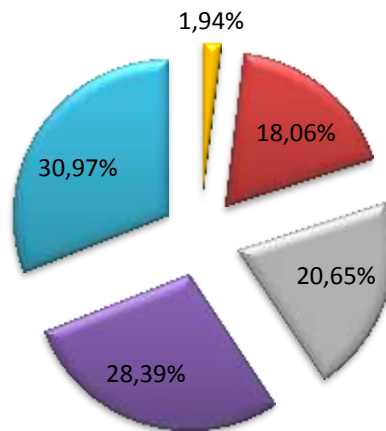
Źródło: opracowanie własne

POZIOM BEZPIECZEŃSTWA – DOBRY

Ponad połowa ankietowanych (53,38%) ankietowanych oceniła dobrze poziom bezpieczeństwa w Gminie, zaś 3,38% bardzo dobrze. Aż 35,81% respondentów oceniło w sposób neutralny (ani dobrze, ani źle). Zaś 5,41% źle, a 2,03% bardzo źle.

Wykres 15 – Pytanie 7: Jak oceniasz poziom oferowanych usług medycznych refundowanych przez NFZ na terenie Gminy – ośrodki zdrowia, pogotowie, specjaliści

■ Bardzo dobrze ■ Dobrze ■ Ani źle, ani dobrze ■ Źle ■ Bardzo źle

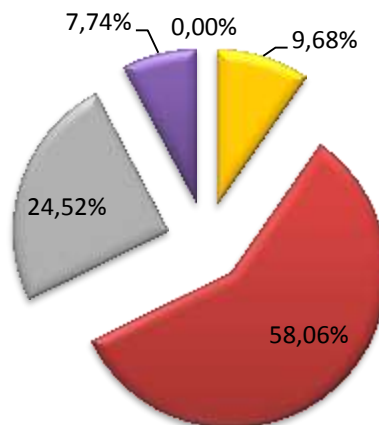
Źródło: opracowanie własne

POZIOM USŁUG MEDYCZNYCH – BARDZO ŹLE I ŹLE

Aż 30,97% badanych oceniło bardzo źle poziom usług medycznych na terenie Gminy, a 28,39% źle. 20,65% oceniło neutralnie. Około jednej piątej respondentów oceniło pozytywnie: 18,06% dobrze i 1,94% bardzo dobrze.

Wykres 16 – Pytanie 8: Jak oceniasz poziom szkolnictwa i usług edukacyjnych w Gminie?

■ Bardzo dobrze ■ Dobrze ■ Ani źle, ani dobrze ■ Źle ■ Bardzo źle

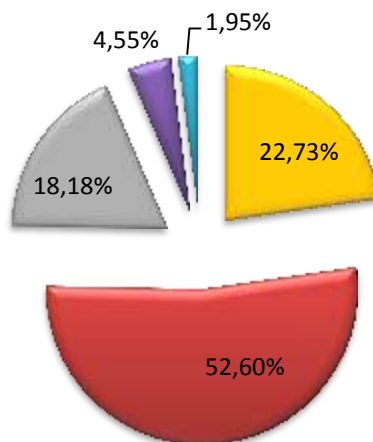
Źródło: opracowanie własne

POZIOM SZKOLNICTWA – DOBRY

58,06% ankietowanych oceniło dobrze poziom szkolnictwa i usług edukacyjnych na terenie Gminy, 9,68% bardzo dobrze. 24,52% respondentów określiło poziom z sposób neutralny, zaś 7,74% jako zły.

Wykres 17 – Pytanie 9: Jak oceniasz funkcjonowanie instytucji kulturalnych działających na terenie Gminy – ośrodki kultury, świetlice, biblioteki?

■ Bardzo dobrze ■ Dobrze ■ Ani źle, ani dobrze ■ Źle ■ Bardzo źle

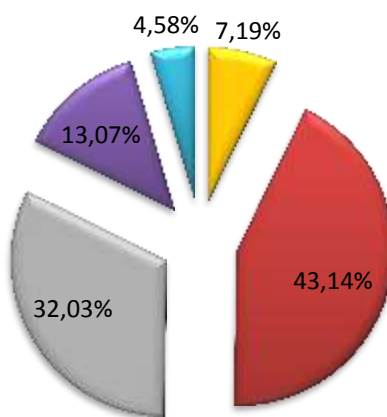
Źródło: opracowanie własne

FUNKCJONOWANIE INSTYTUCJI – DOBRE I BARDZO DOBRE

Trzy czwarte ankietowanych ocenia pozytywnie poziom funkcjonowania instytucji kulturalnych działających na terenie Gminy: 52,60% dobrze i 22,73% bardzo dobrze. 18,18% respondentów ocenia neutralnie, zaś 4,55% źle i 1,95% bardzo źle.

Wykres 18 – Pytanie 10: Jak oceniasz funkcjonowanie obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy – boisko sportowe, hala sportowa?

■ Bardzo dobrze ■ Dobrze ■ Ani źle, ani dobrze ■ Źle ■ Bardzo źle

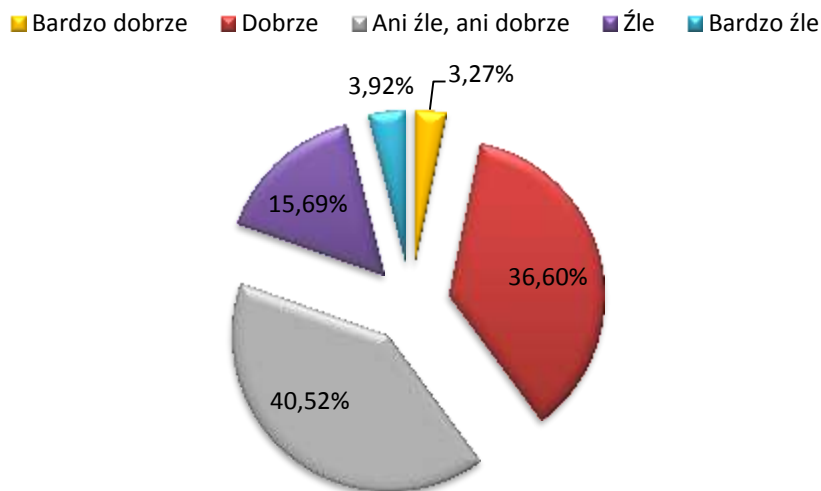

Źródło: opracowanie własne

FUNKCJONOWANIE OBIEKTÓW SPORTOWO-REKREACYJNYCH – DOBRE

Połowa ankietowanych ocenia pozytywnie funkcjonowanie obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy, z czego: 43,14% dobrze i 7,19% bardzo dobrze. 32,03% respondentów ocenia tę sferę neutralnie, a 13,07% źle i 4,58% bardzo źle.

Wykres 19 – Pytanie 11: Jak oceniasz aktywność społeczną mieszkańców? Oceń ich działalność w organizacjach pozarządowych, klubach gospodyń wiejskich, klubach sportowych, straży pożarnej?

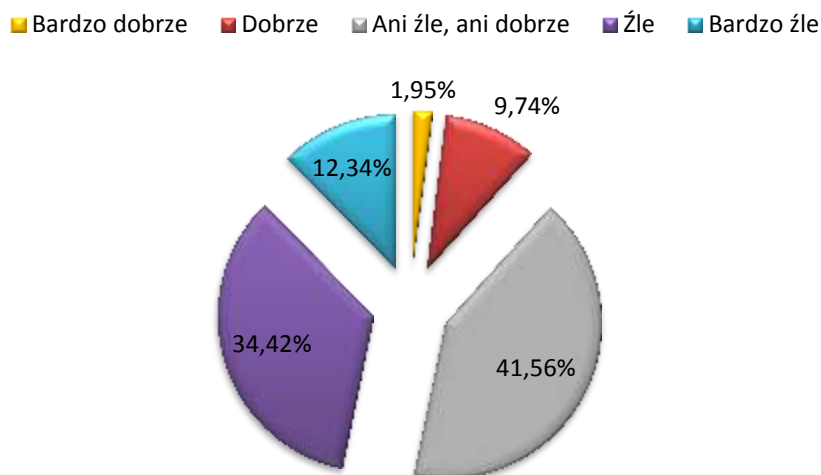

Źródło: opracowanie własne

AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA – OCENA NEUTRALNA I POZYTYWNA

Ponad 40% ankietowanych ocenia aktywność mieszkańców Gminy w sposób neutralny, umiarkowany (ani dobrze, ani źle). Niemal dokładnie tyle samo dokonało oceny pozytywnej, z czego: 36,60% dobrze i 3,27% bardzo dobrze. Negatywnie niespełna jedna piąta respondentów: 15,69% źle i 3,92% bardzo źle.

Wykres 20 – Pytanie 12: Jak oceniasz możliwość wypoczynku i rekreacji w Gminie?

Źródło: opracowanie własne

MOŻLIWOŚĆ WYPOCZYNKU I REKREACJI – NEUTRALNIE I ŹŁE

Najczęściej zaznaczaną odpowiedzią na pytanie dotyczące możliwości wypoczynku i rekreacji była neutralna, wybrało ją 41,56% respondentów. Następne w kolejności były odpowiedzi „negatywne”: 34,42% źle i 12,34% bardzo źle. Jedynie jedna dziesiąta ankietowanych wybrała odpowiedzi pozytywne: 9,74% dobrze i 1,95% bardzo dobrze.

Tabela 30 – Pytanie 13: Wymień dwie dobre i dwie złe strony życia w Gminie Potęgowa oraz po dwie szanse i zagrożenia dla gminy.

Dobre strony [ilość powtórzeń]	Złe strony [ilość powtórzeń]
Czyste środowisko naturalne [17] Położenie w centralnym miejscu Powiatu [16] Dostęp do Drogi Krajowej nr 6 [15] Dostęp do komunikacji publicznej - PKP, SKM, PKS [13] Dobrze funkcjonujące instytucje użyteczności publicznej - urzędy, placówki szkolne, GCK, biblioteka [13] Bliskość dużych aglomeracji - Słupsk, Łębork, Gdańsk [11] Bogata oferta kulturalna Gminy - festyny, imprezy, warsztaty, wycieczki, koncerty [10] Spokój, cisza, sielskie życie [9] Czystość i porządek Gminy, ładny wygląd Gminy [9] Duża liczba sklepów i punktów usługowych - wszystko można kupić i załatwić na miejscu [9] Dobrze działająca i wypromowana strefa inwestycji [8] Bogactwo flory i fauny [8] Obecność węzła komunikacji kolejowej [7] Wysoki poziom szkolnictwa i usług edukacyjnych [7]	Wysokie bezrobocie, brak miejsc pracy [43] Słaba jakość usług komunikacyjnych proponowanych przez państwowych przewoźników [23] Zły stan dróg i chodników [15] Likwidacja połączeń komunikacyjnych pomiędzy miejscowościami [14] Trudny dostęp do placówek służby zdrowia i nieprofesjonalny, mało podmiotowy stosunek lekarzy oraz pielęgniarek do pacjentów, słaba opieka zdrowotna [14] Pogarszający się stan infrastruktury technicznej: (drogi, wodociągi) [13] Niewielkie zmiany strukturalne na przestrzeni 15 lat, środowisko poPeGeRowskie, marazm, bierność społeczna [12] Alkoholizm [12] Niskie płace, nierówności społeczne, niski standard życia, brak rozwoju [11] Niska aktywność społeczna mieszkańców [8] Brak dużych przedsiębiorstw (firm i sklepów wielopowierzchniowych) [8] Duża odległość do miast [6] Słabo rozwinięta turystyka, brak atrakcji dla turystów [6] Brak dbałości o wygląd Gminy. Niski poziom estetyzacji Potęgowa. Brak roślinności, krzaków [6] Wysokie opłaty za ścieki, wodę i śmieci [6]
Szanse [ilość powtórzeń]	Zagrożenia [ilość powtórzeń]
Powstawanie nowych terenów Inwestycyjnych oraz lokowanie nowych inwestycji; rozwój infrastruktury przemysłowej; powstanie wielofunkcyjnego ośrodka przemysłowo-usługowego [31] Powstanie na terenie strefy firmy lub zakładu zatrudniającego dużą liczbę osób [12] Stały rozwój infrastruktury drogowej oraz transportu, droga ekspresowa S6 [11] Inwestowanie w energię odnawialną i OZE [9] Zwiększające się zapotrzebowanie na usługi opiekuńczo-zdrowotne, turystkę i rekreację [7] Rozwój przedsiębiorczości, aktywności społecznej mieszkańców [6] Rozwój agroturystyki oraz wypoczynku i rekreacji [6]	Migracje młodych ludzi za granicę (emigracja zarobkowa) [34] Wzrost bezrobocia w województwie pomorskim [8] Zubożenie społeczeństwa [8] Zwiększenie się bezrobocia osób w średnim i starszym wieku [7] Ogólnoswiatowy kryzys gospodarczy - brak inwestycji dużych firm [6] Wyludnienie małych miejscowości województwa pomorskiego [6] Starzenie się społeczeństwa [6] Brak perspektyw rozwoju [6]
Źródło: opracowanie własne	

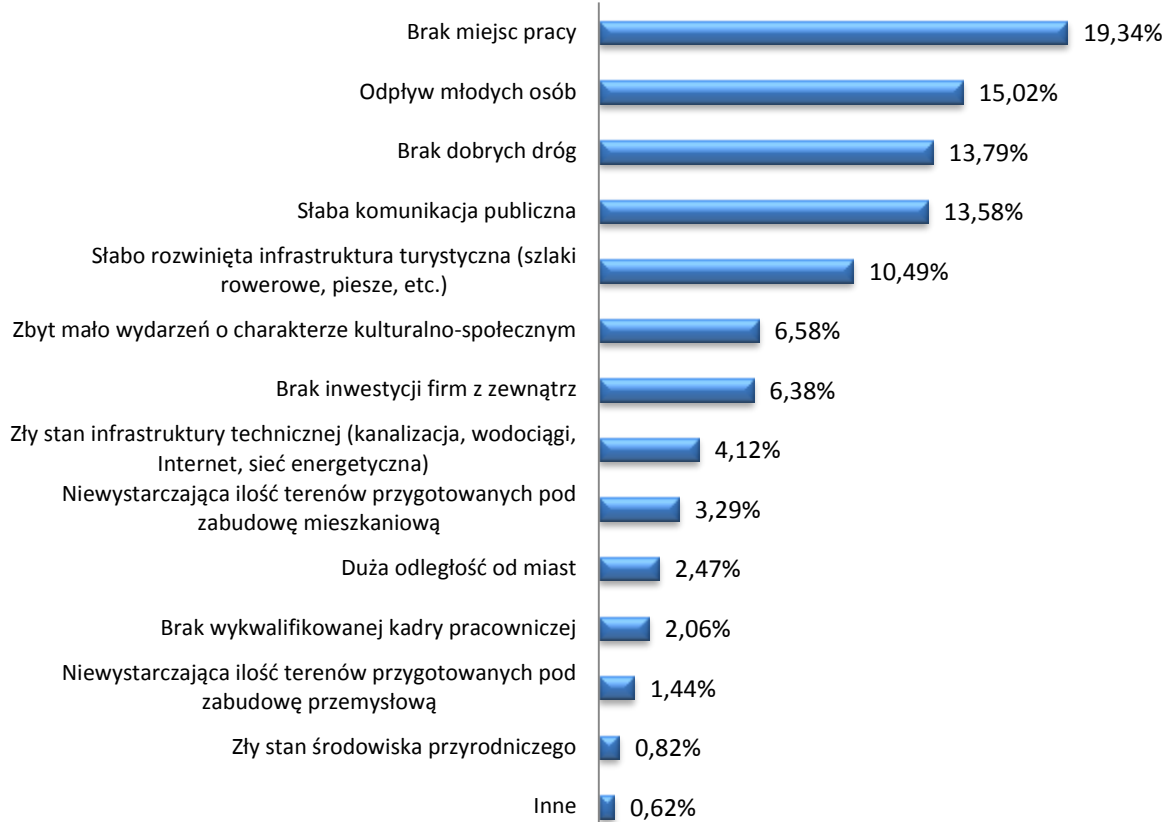
Wykres 21 – Pytanie 14: Jakie działania w Gminie Potęgowo mogą wspomóc jej rozwój?

Źródło: opracowanie własne

Inne: stworzenie nowych miejsc pracy

Wykres 22 – Pytanie 15: Jakie cechy Gminy Potęgowo przeszkadzają w jej rozwoju?

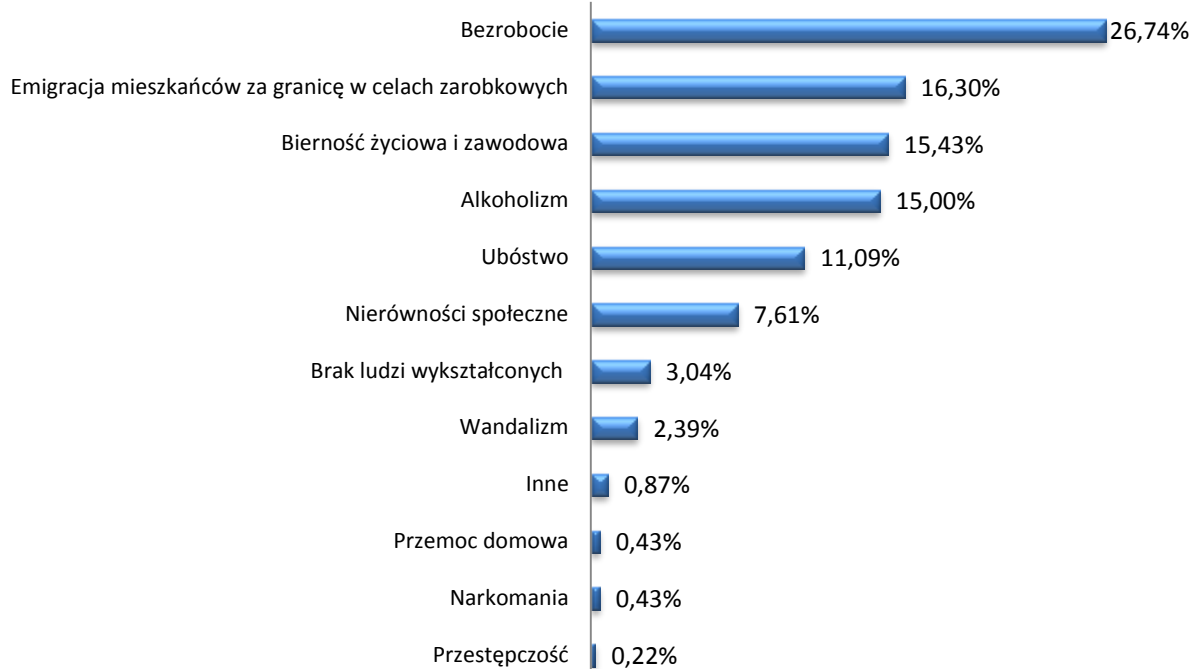

Źródło: opracowanie własne

Inne: inwestycje które wpływają negatywnie na infrastrukturę, środowisko, społeczeństwo, rozwój turystyki; brak przyłącza gazowego; brak komunikacji miejskiej

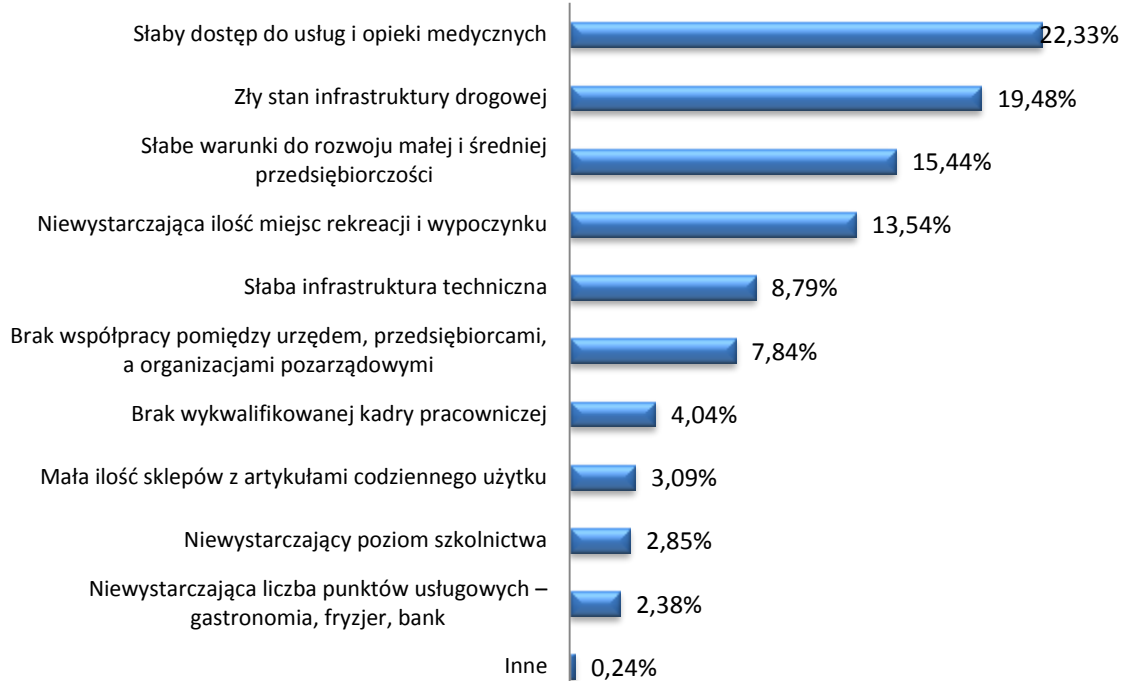
Wykres 23 – Pytanie 16: Jakie są największe problemy społeczne Gminy?

Źródło: opracowanie własne

Inne: dostępność do usług służby zdrowia, lenistwo mieszkańców, brak mieszkań socjalnych

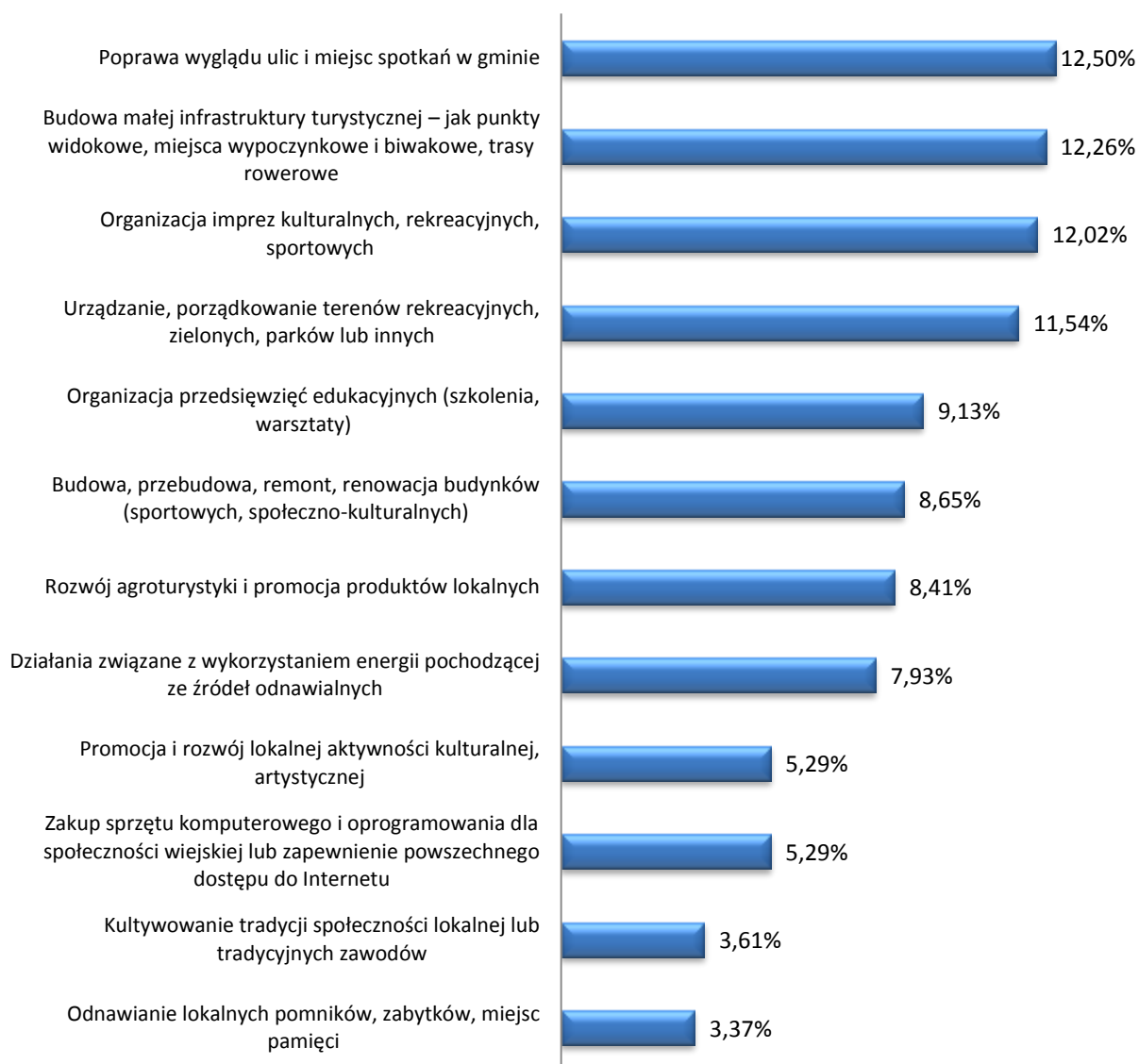
Wykres 24 – Pytanie 17: Jakie są największe problemy gospodarczo-strukturalne Gminy?

Źródło: opracowanie własne

Inne: Gmina nie wykorzystuje swojego potencjału

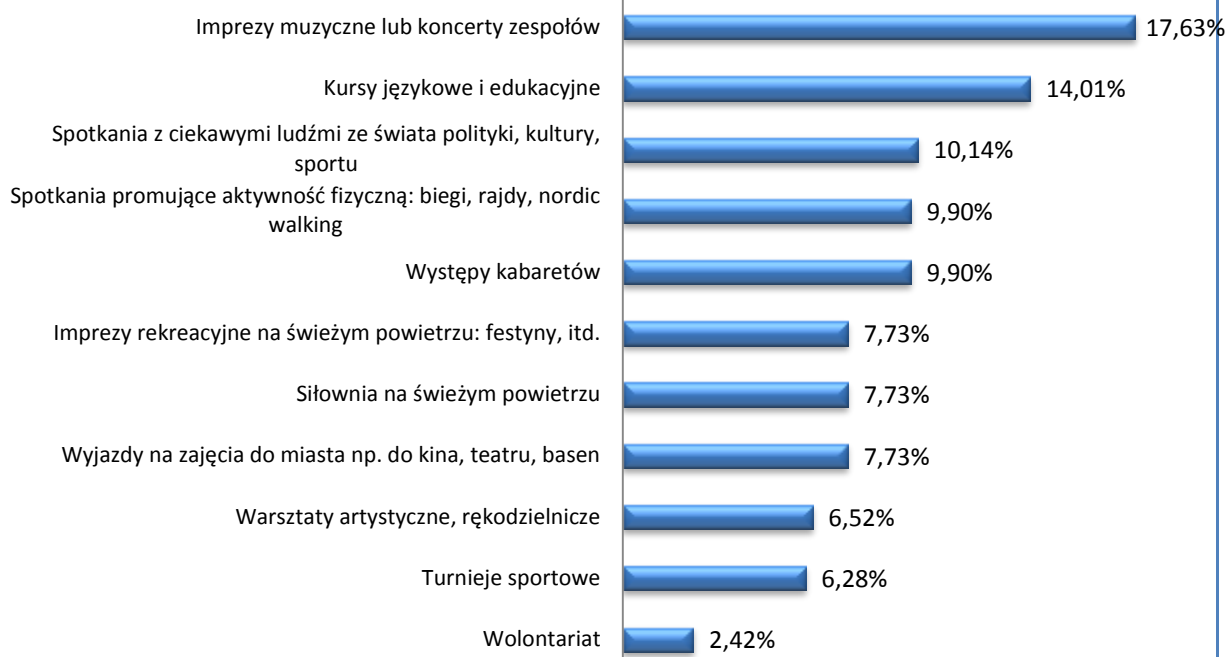
Wykres 25 – Pytanie 18: Jakie działania na rzecz społeczności wiejskiej/gminnej uważasz za ważne i potrzebne?

Źródło: opracowanie własne

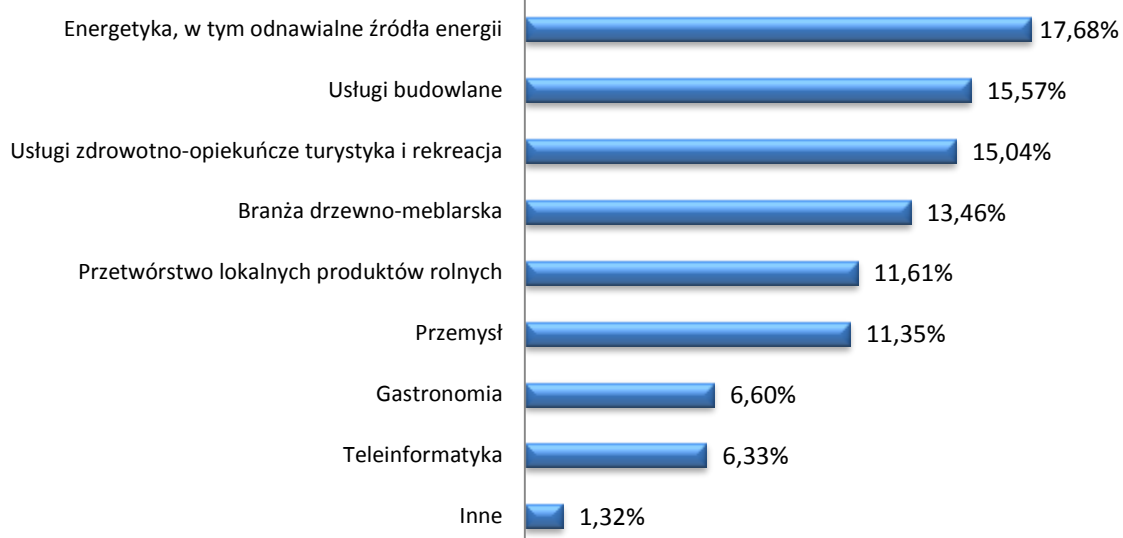

Wykres 26 – Pytanie 19: Z jakiej oferty zorganizowanej spędzania czasu wolnego korzystałbyś/korzystałabyś, gdyby była dostępna lub bardziej rozbudowana w naszej gminie?

Źródło: opracowanie własne

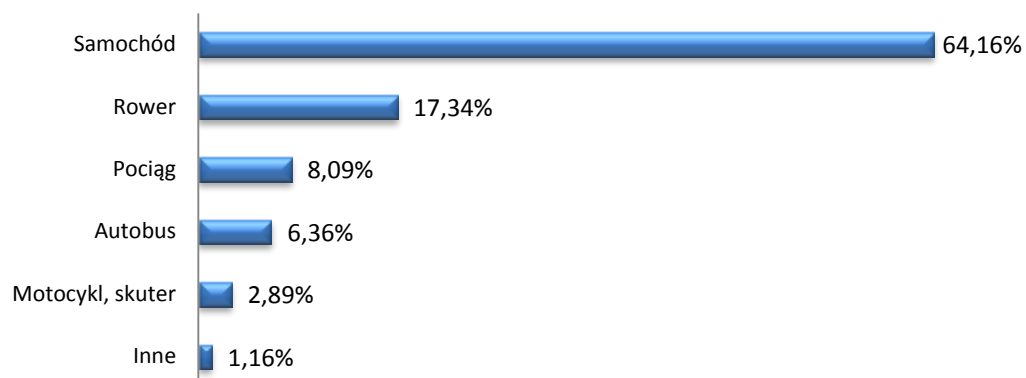
Wykres 27 – Pytanie 20: Jakie dziedziny działalności gospodarczej mogą Twoim zdaniem dobrze rozwijać się w Twojej miejscowości i gminie?

Źródło: opracowanie własne

Wykres 28 – Pytanie 21: Z jakiego środka transportu - poruszając się po Gminie korzystasz najczęściej?

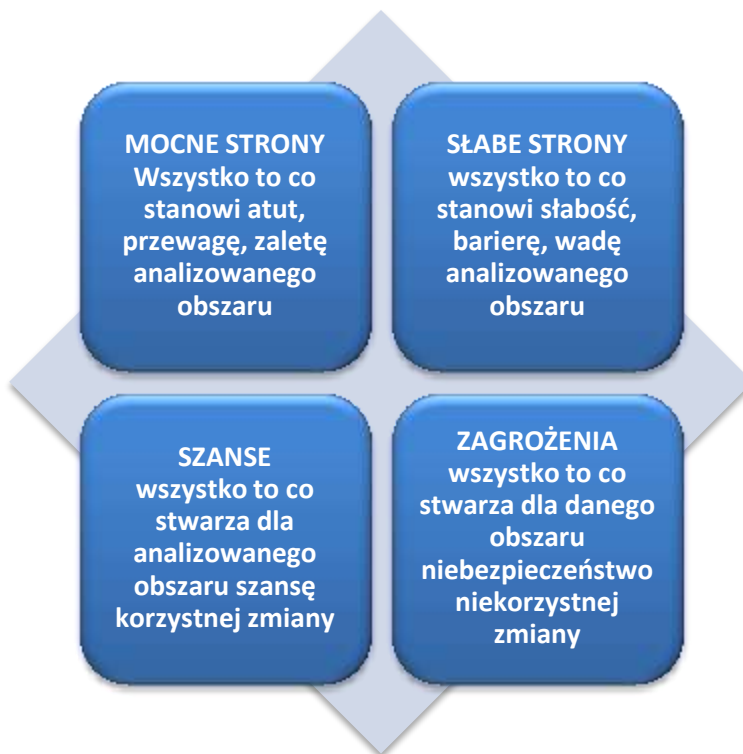

Źródło: opracowanie własne

8. Analiza SWOT/TOWS Gminy Potęgowo

Analiza SWOT (z ang. strengths, weaknesses, opportunities, threats) jest narzędziem analitycznym, wykorzystywanym w procesie planowania strategicznego. Polega na zidentyfikowaniu mocnych i słabych stron analizowanego obszaru oraz przeciwstawienie im możliwych przyszłych szans i zagrożeń.

Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

Przed analizą SWOT dokonano bieżącej oceny miejsca życia, pracy i aktywności.

Metodą burzy mózgów uczestnicy warsztatu oceniali rzeczywisty obraz Gminy Potęgowo, odpowiadając na pytania:

Jak Gmina wygląda dzisiaj?

Atutami / mocnymi stronami Gminy są:

- duża, stale powiększająca się liczba lokalnych przedsiębiorstw
- bardzo dobrze rozwinięte rolnictwo
- dobre połączenia komunikacyjne (DK6), dobre połączenia kolejowe
- występowanie obszaru Natura 2000
- sprawnie funkcjonujące Centrum Integracji Społecznej stale aktywizujące osoby bezrobotne
- powstanie i duże zainteresowanie specjalną strefą ekonomiczną budującą aktywny obszar przemysłowo-usługowy

- wysoki poziom świadomości ekologicznej mieszkańców i aktywne wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii – biogazownia, elektrownia wiatrowe
- aktywne punkty animacji kulturalno- oświatowej poprzez czynne działanie świetlic wiejskich i gminnego ośrodka kultury
- dostęp do Internetu szerokopasmowego, brak wykluczenia cyfrowego w Gminie
- 70% całej Gminy posiada sieć wodno-kanalizacyjną
- organizowane są cykliczne imprezy kulturalne promujące Gminę w regionie - Jeździeckie Mistrzostwa Kaszub

Słabe strony Gminy / Braki:

- duży udział osób starszych w populacji mieszkańców Gminy (starzejąca się społeczność)
- emigracja zarobkowa mieszkańców Gminy
- niewystarczający dostęp do publicznej służby zdrowia w zakresie opieki specjalistycznej i ratunkowej
- zaniechanie profilaktyki zdrowotnej w szkołach – brak szkolnych gabinetów dentystycznych i pielęgniarskich
- deficyt pracowników posiadających kwalifikacje zawodowe
- wysoki stopień bezrobocia wśród mieszkańców Gminy (16-17%)
- wysoki stopień ubóstwa, „dziedziczny” brak aktywności zawodowej i życiowej
- niewystarczająca sieć połączeń komunikacyjnych, słaby transport publiczny na terenie Gminy
- niedostosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych
- mało aktywne środowisko sektora organizacji pozarządowych, brak liderów lokalnych
- słaby stan techniczny wodociągów
- zły stan techniczny dróg lokalnych
- rozdrobniony, mało wypromowany sektor turystyczny
- brak mieszkań socjalnych i komunalnych
- konieczność wykonania termomodernizacji większości budynków użyteczności publicznej w Gminie
- niewystarczające środki na rozwój kultury i oświaty w Gminie
- małe zaangażowanie społeczne mieszkańców Gminy
- słaba współpraca zagraniczna

Gminę Potęgowo charakteryzuje:

- dobre położenia geograficzne pomiędzy dwoma dużymi miastami Słupskiem i Lęborkiem, przy trasie krajowej DK6
- Gmina Potęgowo wykorzystuje swój potencjał rolniczy bardzo dobrze rozwinięte gospodarstwa rolne o silne pozycje w regionie, pozytywnie zagospodarowanie ziemie po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych
- posiada unikatowe walory przyrodnicze i geograficzne –czyste powietrze, lasy, jeziora, rzeki, obszary krajobrazu chronionego

- dba o środowisko- aktywnie wykorzystuje odnawialne źródła energii , recykling i segregację śmieci (posiada RIPOK)
- dba o atrakcje turystyczne i zabytki (odrestaurowane obiekty pałacowe)
- promuje kulturę i aktywność oświatową poprzez działania Gminnego Centrum Kultury

Jak wyglądać będzie Gmina Potęgowo w 2025 roku

1. Pełne połączenie komunikacyjne Gminy Potęgowa. Przejście przez tory kolejowe - tunel lub wiadukt łączący „północ i południe” Gminy.
2. Rozwinięte tereny inwestycyjne, wykorzystywane przez nowych inwestorów zewnętrznych w sektorze : przetwórstwo rolno-spożywcze, zagospodarowanie drewna.
3. Rozwinięte i uporządkowane budownictwo jednorodzinne.
4. Atrakcyjna infrastruktura publiczna – żłobek, przedszkole, ośrodek zdrowia, poradnia rehabilitacyjna.
5. Dzięki atrakcyjnym ofertom pracy, dobrej opiece przedszkolnej i ułatwionej możliwości pozyskiwania mieszkań komunalnych młodzi ludzie chętnie będą osiadali na terenie Gminy.
6. Widoczny będzie rozwój spółdzielczości socjalnej i postaw przedsiębiorczych. Mieszkańcy Gminy będą się kształcić ustawicznie i stale aktywizować zawodowo.
7. Obserwować się będzie stały rozwój sektora pozarządowego. Mieszkańcy będą się zrzeszać w organizacjach pozarządowych i licznych ruchach obywatelskich.
8. Wykorzystywać się będzie odnawialne źródła energii. W Gminie rozwijać się będzie sektor gospodarki związany z zieloną energią np.: solary i fotowoltaika.
9. Rozwijać się będzie sektor usług dla seniorów – powstaną placówki opiekuńcze i edukacyjne dla osób starszych.
10. Promować się będzie partnerstwa publiczno-prywatne w rozwoju inwestycji gminnych.
11. Gmina promować będzie międzysektorowe działania w zakresie edukacji i szkoleń np. powstanie niepubliczne placówki oświatowe dla osób niepełnosprawnych lub kształcenia zawodowego.
12. W Gminie organizowane będą ciekawe zajęcia aktywizacyjne dla dzieci, młodzieży, seniorów, osób wykluczonych społecznie.
13. Organizacje pozarządowe i instytucje publiczne z Gminy będą tworzyć wspólną sieć zajęć społeczno- kulturalnych.
14. W Gminie powstanie zintegrowany system zajęć społeczno- aktywizacyjnych dla wszystkich grup mieszkańców-od maluchów po seniorów
15. Organizowane będą flagowe, rozpoznawalne imprezy kulturalnych promujące Gminę, jej otoczenie i lokalne tradycje.
16. Stworzy zostanie i aktywnie będzie promowany produkt regionalny.
17. Widoczna będzie stała, dobra komunikacja pomiędzy instytucjami publicznymi w Gminie oraz w relacjach władze - obywatel np. poprzez komunikatory społeczne i bramkę SMS.

Analiza SWOT, przeprowadzona podczas spotkania z zespołem strategicznym, pozwoliła na syntetyczne ujęcie pozytywnych i negatywnych cech Gminy oraz wyeksponowała możliwe czynniki zewnętrzne, które mogą wywrzeć duży wpływ na rozwój tego obszaru. Dodatkowo analiza zawiera wnioski z przeprowadzonych konsultacji ze społecznością lokalną oraz badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy.

Mocne Strony	Słabe Strony
Atrakcyjne położenie geograficzne – w sąsiedztwie lokalnych ośrodków rozwoju: Słupska i Lęborka.	Bezrobocie , brak miejsc pracy na terenie Gminy.
Wyjątkowe walory przyrodnicze – obszary chronione, pomniki przyrody, lasy i jeziora.	Odptyw młodych, aktywnych, wykształconych ludzi. Emigracja zarobkowa .
Duży potencjał turystyczny – szlaki pieszo-rowerowe, bogactwo przyrody.	Gmina ze spuścizną dawnej wsi PGR – postawa bierna , roszczeniowa, dysfunkcyjna, uzależniona, zależna od pomocy społecznej.
Dobra dostępność komunikacyjna – gminę położoną w bezpośredniej bliskości drogi krajowej nr 6, posiada dobre połączenia komunikacji kolejowej.	Słabo rozwinięty transport publiczny . Wykluczenie komunikacyjne mniejszych miejscowości w Gminie.
Dostateczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną – wysoki stopień zwodociągowania i skanalizowane terenów Gminy (70%).	Nierównomierny dostęp do sieci drogowej – niedostateczny stan dróg lokalnych.
Rozwinięta infrastruktura społeczna – bogata sieć placówek oświatowych, kultury, sportu i rekreacji.	Niedobór infrastruktury drogowej – deficyt chodników i ścieżek rowerowych.
Aktywna strefa ekonomiczna . Obecność licznych pracodawców – przedsiębiorstwa.	Niższe od możliwego wykorzystanie potencjału agroturystycznego i turystycznego - brak całorocznej oferty noclegowej i gastronomicznej.
Dobrze rozwinięte, zmodernizowane i silne rolnictwo - duże gospodarstwa określonych profilach hodowli i upraw.	Niewystarczające wykorzystanie potencjału turystycznego – brak zagospodarowania terenów wokół jezior, utrudnione możliwości korzystania z obszarów chronionych.
Atrakcyjne tereny inwestycyjne – uregulowana gospodarka przestrzenna i dobra lokalizacja względem Słupska, Lęborka oraz regionalnej sieci transportowej.	Brak rozpoznawalnego produktu turystycznego – niezbędnego do wykorzystania potencjału w zakresie turystyki.
Dobry dostęp do szerokopasmowego Internetu nie obserwuje się wykluczenia cyfrowego na terenie Gminy.	Nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa – w mniejszych miejscowościach Gminy.

Dobre warunki dla rozwoju mieszkalnictwa – atrakcyjne miejsce życia dla osób pracujących w pobliskich miastach.	Nierównomierny dostęp do zajęć kulturalnych i pozalekcyjnych ze szczególnym ograniczeniem mniejszych miejscowości Gminy.
Zintegrowane społeczeństwo – aktywni mieszkańcy, liczne organizacje pozarządowe.	Niski poziom identyfikacji miejscowej ludności z tutejszym terenem, jego spuścizną i tradycjami.
	Niska aktywność obywatelska , brak zaufania do partycypacji i dialogu obywatelskiego.

Szanse	Zagrożenia
Pozyskiwanie środków dotacyjnych Unii Europejskiej , w tym w ramach programów operacyjnych w perspektywie 2014-2020.	Stagnacja gospodarcza kraju i regionu – zmniejszenie zamożności mieszkańców, zmniejszenie tempa tworzenia miejsc pracy.
Rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej w skali kraju, województwa, powiatu.	Niska absorpcja środków europejskich – niekorzystna alokacja środków w ramach programów operacyjnych, niespójna polityka w zakresie dystrybucji środków oraz w zakresie ich pozyskiwania.
Rozwój inwestycji ekologicznych wykorzystujących OZE oraz szczególne zainteresowanie OZE w sektorze MŚP.	Marginalizacja Trójmiasta w skali krajowej – obniżona atrakcyjność obszarów przyległych.
Wykorzystanie potencjału inwestycyjnego – rozwój podmiotów z sektora usług na terenach inwestycyjnych stanowiących zaplecze Słupska i Lęborka. Korzyści z funkcjonowania w zapleczu produkcyjnym i usługowym Trójmiasta.	Wzrastające tempo rozwoju gmin ościennych - rosnąca konkurencja w dziedzinie podaży terenów inwestycyjnych, a także turystyki i rekreacji.
Rozwój bazy turystycznej i oferty turystycznej - wzrost liczby obiektów noclegowych oraz rozbudowa oferty spędzania czasu wolnego, wykorzystanie potencjału jezior i lasów.	Wzrastający poziom zadłużenia samorządu – spowoduje ograniczenie środków przeznaczanych na działania rozwojowe i inwestycje.
Promowanie w skali kraju aktywnego wypoczynku i turystyki wiejskiej, turystyki „weekendowej” oraz agroturystyki.	Niewystarczające środki przekazywane z budżetu państwa - na zadania dodatkowo zlecone Gminie na podstawie aktów prawnych.
Rosnąca liczba mieszkańców terenów zurbanizowanych (Słupsk, Lębork) – Gmina jako alternatywne miejsce zamieszkania. Moda na mieszkanie w enklawach zieleni, na terenach mało zurbanizowanych w pobliżu dużych miast	Niekorzystne zmiany demograficzne – starzenie się społeczeństwa, emigracja zarobkowa ludzi młodych z regionu, kraju.

Rozwój transportu publicznego – stworzenie zintegrowanego systemu komunikacyjnego.	Pogarszający się stan infrastruktury drogowej z uwagi na niewystarczające środki finansowe na remonty – ograniczenie dostępności komunikacyjnej gminy oraz obniżenie komfortu podróżowania.
Modernizacja rolnictwa – wzmocnienie sektora przetwórstwa rolnego.	Degradacja infrastruktury technicznej i społecznej – obniżająca się atrakcyjność inwestycyjna, osiedleńcza i turystyczna gminy.
Rozwój aktywności obywatelskiej – wspieranie działalności kół gospodyń wiejskich, klubów sportowych i stowarzyszeń.	Degradacja środowiska naturalnego – brak ochrony cennych walorów lokalnych i regionalnych, nieracjonalna eksploatacja złóż. Zanieczyszczenia środowiska – utrata walorów turystycznych i rolniczych.
Wdrożenie nowych form wsparcia dla przedsiębiorstw – aktywizacja zawodowa, wsparcie i doradztwo dla przedsiębiorstw.	Pogłębiające się zjawisko wykluczenia społecznego – bezrobocie, rozwarstwienie społeczne, niska aktywność obywatelska, niski poziom integracji osób osiedlających się.
	Niekorzystne warunki rynkowe i geopolityczne w zakresie sprzedaży produktów rolnych (embarga).
	Częste zmiany w prawie i niespójność przepisów, które spowalniają działania inwestycyjne i rozwojowe.
	Zaniedbania w sferze opieki i profilaktyki zdrowotnej w społeczeństwie. Niechęć do badań profilaktycznych i dbania o zdrowy styl życia.
	Możliwość likwidacji posterunku policji w Potęgowie – utrata poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców Gminy.

W ramach analizy SWOT/TOWS stawiane są pytania, które prowadzą do ustalenia jednego z typów strategii rozwoju Gminy Są to:

Strategia konserwatywna: Niekorzystne otoczeniu, ale silnie powiązany z zagrożeniami zewnętrznymi zespół mocnych stron. Gmina jest więc w stanie odpowiedzieć na zagrożenia. Wspólnota nie jest w stanie intensywnie się rozwijać, gdyż zespół mocnych stron nie koresponduje z szansami otoczenia, ale jest w stanie skutecznie przezwyciężać zagrożenia.

Strategia konkurencyjna: Gmina ma przewagę słabych stron nad mocnymi, ale funkcjonuje w przyjaznym otoczeniu, co pozwala utrzymywać swoją pozycję. Jednak słabość wewnętrzna uniemożliwia wykorzystanie szans, które daje otoczenie zewnętrzne. Strategia koncentruje się więc na eliminowaniu wewnętrznych słabości, aby w przyszłości lepiej wykorzystać szanse otoczenia.

Strategia defensywna: Słabe strony są silnie powiązane z zewnętrznymi zagrożeniami, istnieje duże ryzyko klęski rozwojowej. Strategia nastawiona na przetrwanie.

Strategia ofensywna: Przeważają mocne strony, a w otoczeniu silnie powiązane z nimi szanse, strategia silnej ekspansji oraz rozwoju wykorzystującego obydwie czynniki.

Analiza SWOT	Analiza TOWS
1. Czy siły pozwolą wykorzystać szanse?	5. Czy zagrożenia osłabiają siły?
2. Czy słabości „zablokują” wykorzystanie szans?	6. Czy szanse spotęgują siły?
3. Czy siły pozwolą na przezwyciężenie zagrożeń?	7. Czy zagrożenia spotęgują słabości?
4. Czy słabości wzmocnią negatywny skutek zagrożeń?	8. Czy szanse pozwolą przezwyciężyć słabości?

Dla każdego z 8 pytań zbudowano macierz relacji, za pomocą której zbadano wzajemne oddziaływanie pomiędzy poszczególnymi elementami SWOT. Wyjaśniło to, jaka strategia jest możliwa dla Gminy Potęgowo.

	SZANSE	ZAGROŻENIA
SILNE	146	60
SŁABE	97	90

Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Potęgowo oraz wynikająca z niej analiza SWOT/TOWS wskazują na dużą liczbę powiązań pomiędzy **silnymi stronami** oraz **szansami** dla tego obszaru. Kierunki rozwoju, wyznaczone Gminie Potęgowo na lata 2015-2022, będą bazować na mocnych stronach tego obszaru oraz wykorzystaniu szans zidentyfikowanych w analizie SWOT. **Mocne strony należy wykorzystać będą sprzyjać rozwojowi Gminy, pozytywnie wyróżniając ją w otoczeniu oraz budować przewagę konkurencyjną w stosunku do innych podmiotów. Ważne jest, aby uniknąć zagrożeń oraz w jak największym stopniu zminimalizować skutki słabych stron.**

Powyższa, końcowa tabela analizy punktowej powiązań i wzajemnego oddziaływania elementów analizy SWOT/TOWS na siebie ukazała, że przewagę zyskała strategia ofensywna.

Przewaga szans	X	 GMINA POTĘGOWO
Przewaga zagrożeń	X	x
SWOT/TOWS	Przewaga słabych stron	Przewaga silnych stron

9. Wizja Gminy Potęgowo

Wizja rozwoju Gminy to pożądaný obraz przyszłości jednostki, jej sytuacji gospodarczej i społecznej za kilka lat. Stanowi pewien stan docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota samorządowa (władze lokalne i partnerzy społeczno-gospodarczy) wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych przewag oraz szans pojawiających się w otoczeniu.

Obraz określony zapisami wizji, przewiduje stworzenie warunków do trwałego, zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego Gminy Potęgowo.

Wizja stanowi odpowiedź na oczekiwania i aspiracje mieszkańców, a jednocześnie ma na celu ukształtowanie wizerunku jednostki, który chce ona osiągnąć na koniec założonego horyzontu czasowego tj. w roku 2022. Możliwe jest to jedynie poprzez aktywną partycypację społeczną (współdecydowanie) lokalnej społeczności z przedstawicielami władz samorządowych oraz partnerami gospodarczymi.

Przed określeniem wizji Gminy w roku 2022 zespół strategiczny wskazał na najważniejsze wartości i dobra dla jej mieszkańców. Najcenniejszymi okazały się **RODZINA, ZDROWIE** i **BEZPIECZEŃSTWO**. Istotna dla mieszkańców był też **STABILIZACJA, DOBROBYT** oraz **PRACA**.

Wnioski płynące z dotychczasowej analizy słabych i silnych stron oraz potencjalnych szans i zagrożeń, a także wielopoziomowe konsultacja zarówno z zespołem strategicznym, jak i mieszkańcami pozwoliły na opracowanie jednolitego i spójnego zapisu, której nadano następujące brzmienie:

GMINA POTĘGOWO w 2025 roku to miejsce:

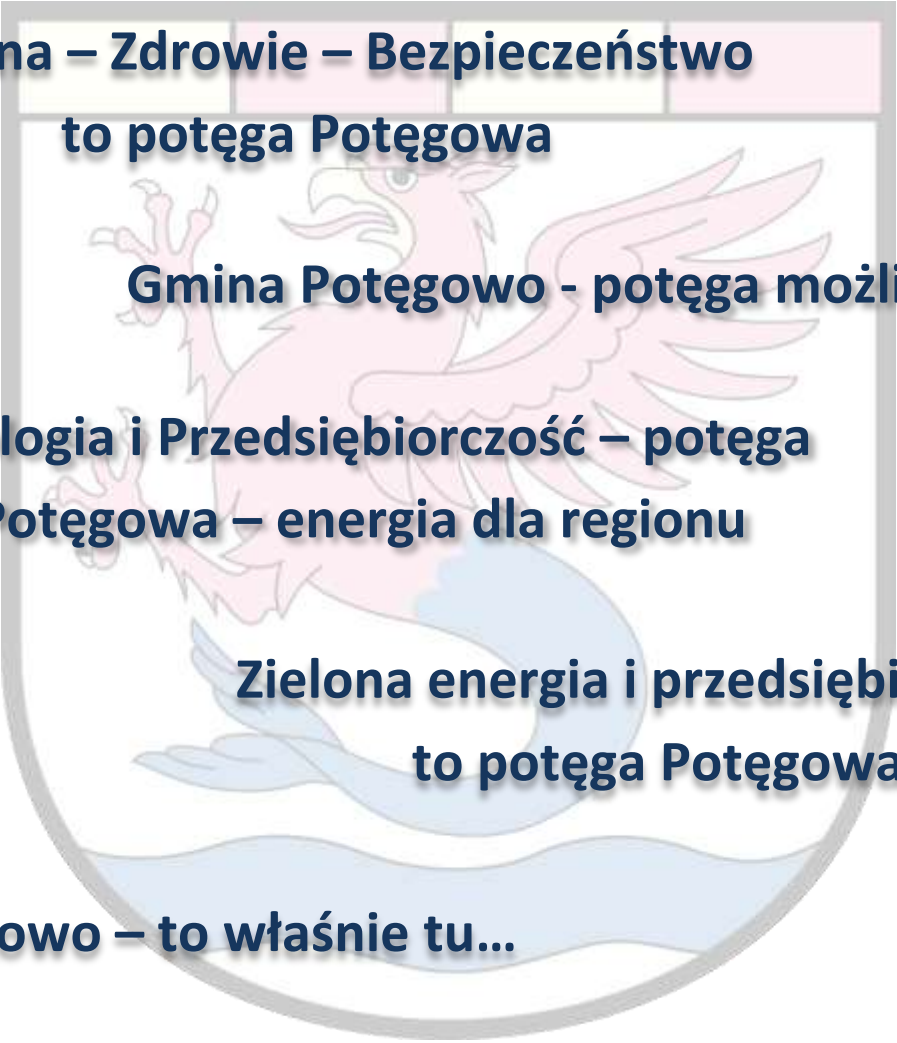
- ✦ bogate w wielopokoleniowe rodziny szanujące tradycje i więzi
- ✦ gdzie szczególny nacisk kładzie się na opiekę i profilaktykę zdrowotną
- ✦ miejsce gdzie prężnie działają służby prewencji – straży gminnej, policji i ochotniczej straży pożarnej
- ✦ gdzie w szczególny sposób dba się o ekologię i wykorzystuje się OZE
- ✦ gdzie dba się o seniorów, osoby niepełnosprawne
- ✦ o dużej atrakcyjności inwestycyjnej i aktywności sektora MŚP

9.1 Hasło promocyjne

Strategii Rozwoju Gminy służy również promocji danego obszaru i eksponowaniu jego walorów oraz potencjałów. Zespół strategiczny w trakcie prac nad dokumentem zaproponował kilka haseł, które to władze samorządowe, inwestorzy i mieszkańcy wykorzystać mogą do promowania obszaru.

Najważniejszym założeniem było określenie elementów najsilniej **identyfikowanych i wyróżniających** Gminą Potęgową - *wiatraki, energia odnawialna, strefa ekonomiczna, duża liczba przedsiębiorców*; które niosą za sobą **korzyści i służą pozytywnym zmianom**.

Slogan miał być krótki, przejrzysty i łatwo zapamiętywalny.

**Rodzina – Zdrowie – Bezpieczeństwo
to potęga Potęgowa**

Gmina Potęgowa - potęga możliwości!

**Ekologia i Przedsiębiorczość – potęga
Potęgowa – energia dla regionu**

**Zielona energia i przedsiębiorczość
to potęga Potęgowa**

Potęgowo – to właśnie tu...

10. Misja Gminy Potęgowo

Zespół strategiczny pracujący nad opracowaniem dokumentu stwierdził, że najlepszym sposobem urzeczywistnienia wizji Gminy nie będzie opisywanie misji ale konsekwentna realizacja celów operacyjnych i strategicznych zaplanowanych na lata 2015 – 2022. Misją Gminy jest więc optymalne wdrożenie kierunków działań oraz osiągnięcie wskaźników opisanych w strategii rozwoju.

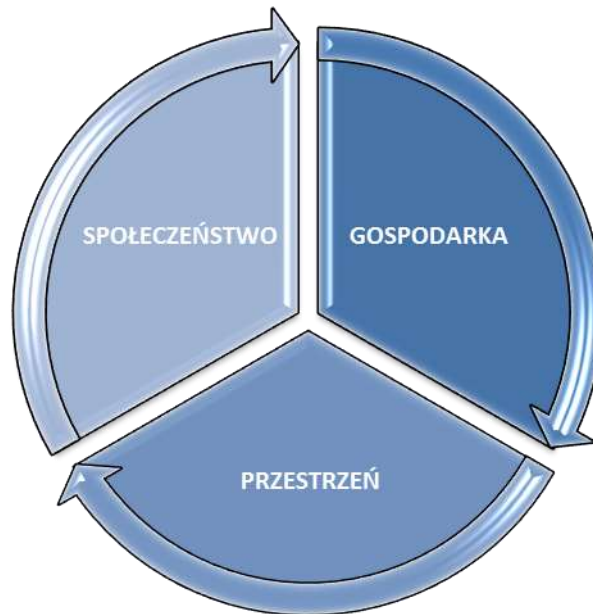
Rysunek 17 – Członkowie Zespołu Strategicznego w trakcie prac nad dokumentem

Źródło: Urząd Gminy Potęgowo

11. Obszary i cele strategiczne

Na podstawie analizy obecnego stanu rozwoju Gminy, określono trzy główne, ściśle od siebie zależne oraz połączone ze sobą obszary, na których powinien koncentrować się wysiłek strategiczny.

Dla każdego z głównych obszarów rozwoju opracowany został cel strategiczny, który uszczegółowiony jest dostosowanymi do zagadnienia celami operacyjnymi. Dla ich urzeczywistnienia wyodrębniono natomiast kierunki działań – przykładowe interwencje do realizacji. Należy je jednak odbierać jako pewną propozycję, otwartą listę przedsięwzięć w danym zakresie, opisującą ogólne ramy koncentracji aktywności finansowej, programowej oraz organizacyjnej całej wspólnoty Gminy w perspektywie długofalowej.

Cel Strategiczny Obszaru Społecznego

**ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW
GMINY POTĘGOWO**

Cele operacyjne:

- Integracja mieszkańców Gminy, promowanie lokalnych liderów i inicjatyw społecznych
- Tworzenie warunków do powstawania lokalnych inicjatyw edukacyjnych, podnoszących kwalifikacje lokalnej społeczności
- Aktywizacja zawodowa mieszkańców
- Wzrost tożsamości lokalnej poprzez ofertę kulturalną i aktywne spędzanie wolnego czasu

Cel Strategiczny Obszaru Gospodarczego

**PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I DOBRE WARUNKI DO INWESTOWANIA BAZĄ
ROZWOJU GOSPODARCZEGO**

Cele operacyjne:

- Stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju przedsiębiorczości
- Promocja Gminy jako atrakcyjnego obszaru lokowania inwestycji
- Wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i kulturowego do rozwoju rekreacji i turystyki

Cel Strategiczny Obszaru Przestrzeń

ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ

Cele operacyjne:

- Uzbrojenie terenów inwestycyjnych oraz budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej i drogowej Gminy
- Estetyzacja Gminy i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych
- Kształtowanie, ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych oraz dostosowanie zasobów Gminy do potrzeb turystyki i rekreacji
- Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i gospodarki niskoemisyjnej

Tabela 31 - Cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań (w obszarze społeczeństwo) Gminy Potęgowo na lata 2015-2022

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunki działań
OBSZAR - SPOŁECZEŃSTWO		
ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY POTĘGOWO	Integracja mieszkańców Gminy, promowanie lokalnych liderów i inicjatyw społecznych	1. wzrost poziomu tożsamości lokalnej 2. rewitalizacja przestrzeni publicznej 3. upowszechnianie wolontariatu 4. promowanie aktywności organizacji pozarządowych 5. promowanie międzysektorowych form współdziałania w zakresie opieki nad osobami starszymi oraz niepełnosprawnymi 6. działania na rzecz integracji społeczności lokalnej
	Tworzenie warunków do powstawania lokalnych inicjatyw edukacyjnych, podnoszących kwalifikacje lokalnej społeczności	1. tworzenie i realizacja programów zajęć wyrównawczych i pozalekcyjnych w szkołach, w tym nauka przedsiębiorczości i komunikacji 2. wsparcie programów edukacyjnych na rzecz uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych 3. kontynuowanie efektywnych działań edukacyjnych i pozalekcyjnych na poziomie podstawowym i gimnazjalnym
	Aktywizacja zawodowa i społeczna mieszkańców	1. promocja, kształtowanie i pobudzanie świadomości mieszkańców w zakresie zdrowego stylu życia i work-life balance 2. kształtowanie, pobudzanie świadomości oraz wsparcie osób wykluczonych społecznie 3. wspieranie oraz stworzenie dogodnych warunków do rozwoju form opieki nad dziećmi do lat trzech 4. organizacja zajęć edukacyjnych oraz kształcenia ustawicznego dla osób dorosłych – warsztaty, grupy i „koła” tematyczne, kursy z uwzględnieniem osób starszych i niepełnosprawnych
	Wzrost tożsamości lokalnej poprzez ofertę kulturalną i aktywne spędzanie wolnego czasu	1. zwiększenie jakości funkcjonowania obiektów kultury 2. opracowanie i rozbudowa programów kultury weekendowej i jej popularyzacja 3. organizacja dodatkowych zajęć i kół zainteresowań w dziedzinie kultury i tożsamości regionalnej 4. tworzenie warunków oraz działania na rzecz wzbogacenia oferty sposobów spędzania wolnego czasu przez mieszkańców Gminy 5. propagowanie i wspieranie inicjatyw wykorzystujących infrastrukturę rekreacyjno-sportową w celu wypracowania zachowań i postaw prozdrowotnych

Źródło: opracowanie własne

Tabela 32 - Cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań (w obszarze gospodarka) Gminy Potęgowo na lata 2015-2022

Cel strate- giczny	Cel operacyjny	Kierunki działań
OBSZAR - GOSPODARKA		
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I DOBRE WARUNKI DO INWESTOWANIA BAZĄ ROZWOJU GOSPODARCZEGO	Stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju przedsiębiorczości	1. doradztwo dla osób zakładających i prowadzących działalność gospodarczą 2. kształcenie ustawiczne, umożliwiające przekwalifikowanie lub zmianę kwalifikacji zawodowych 3. ułatwienie wejścia na rynek pracy osób niepełnosprawnych, biernych zawodowych poprzez wykorzystanie mechanizmów spółdzielczości socjalnej
	Promocja Gminy jako atrakcyjnego obszaru lokowania inwestycji	1. określenie i przystosowanie terenów pod inwestycje 2. wykorzystanie odnawialnych źródeł energii wspomagającej działalność gospodarczą i rolniczą 3. modernizacja i dostosowanie budynków przemysłowych i gospodarczych do aktualnych potrzeb 4. i kierunków rozwoju gospodarki
	Wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i kulturowego do rozwoju rekreacji i turystyki	1. przygotowanie i promowanie gotowej oferty rekreacyjno-turystycznej ze szczególnym uwzględnieniem turystyki weekendowej 2. uzupełnienie produkcji rolnej o agroturystykę i turystykę wiejską 3. rozbudowa bazy turystycznej i okołoturystycznej 4. promocja lokalnych produktów i przedsiębiorców – kampania, produkt regionalny, cykliczne imprezy na poziomie lokalnym i regionalnym

Źródło: opracowanie własne

Tabela 33 - Cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań (w obszarze przestrzeni) Gminy Potęgowo na lata 2015-2022

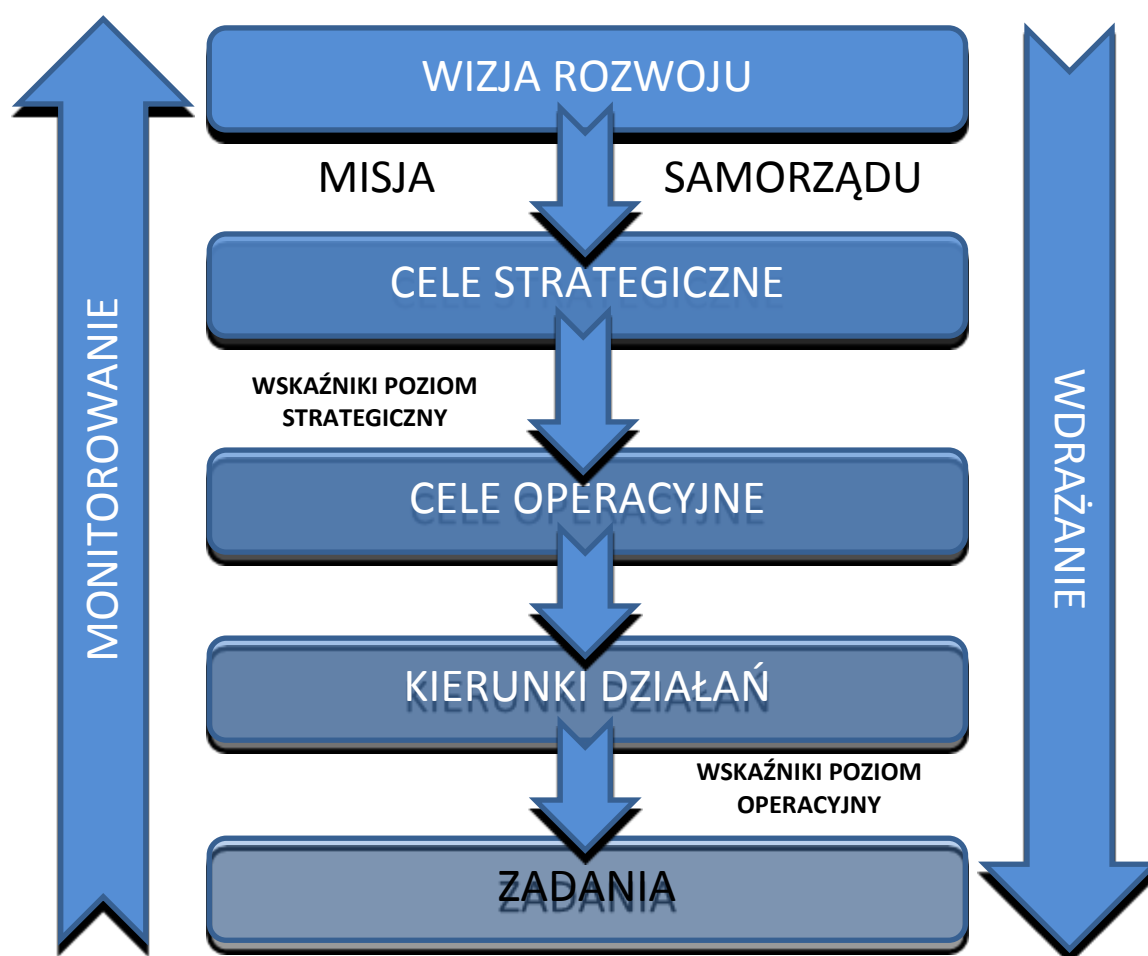
Cel strate- giczny	Cel operacyjny	Kierunki działań
OBSZAR - PRZESTRZEŃ		
ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych oraz budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej i drogowej Gminy	1. dostosowanie gminnej sieci kanalizacyjnej i obiektów usługowych do obowiązujących standardów 2. poprawa nawierzchni dróg i ścieżek rowerowych na terenie gminy 3. modernizacja i rozbudowa energooszczędnego oświetlenia drogowego 4. rozwój infrastruktury turystycznej w miejscach atrakcyjnych turystycznie
	Estetyzacja Gminy i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych	1. przygotowanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe, letniskowe, usługowe i przemysłowe 2. promocja terenów przeznaczonych pod usługi mieszkaniowe i przemysłowe 3. poprawa stanu bezpieczeństwa mieszkańców Gminy- oznakowanie dróg, skrzyżowań, znaki ograniczające prędkość 4. zwiększenie atrakcyjności turystycznej poprzez budowę ścieżek rowerowych i tras kajakowych
	Kształtowanie, ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych oraz dostosowanie zasobów Gminy do potrzeb turystyki i rekreacji	1. obniżenie poziomów emisji przez modernizację systemów ogrzewania 2. modernizacja linii elektroenergetycznych 3. termomodernizacja wszystkich obiektów gminnych
	Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i gospodarki niskoemisyjnej	1. rozwój odnawialnych źródeł energii poprzez wykorzystanie energii wiatrowej, słonecznej i wodnej 2. promocja dbałości o stan środowiska, w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju i edukacja ekologiczna

Źródło: opracowanie własne

12. Wskaźniki operacyjne i strategiczne

Monitorowanie realizacji Strategii Rozwoju Gminy Potęgowo w latach 2015-2022 odbywać się będzie na poziomie strategicznym i operacyjnym.

Rysunek 18 – Wdrażanie i monitorowanie Strategii Rozwoju Gminy Potęgowo

Źródło: opracowanie własne

Obecny kształt Strategii został opracowany w warunkach społecznych, ekonomicznych i politycznych, które są stanami dynamicznymi. Ewaluacja na poziomie strategicznym obejmować będzie systematyczne obserwowanie zmian wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy, procesów zachodzących w otoczeniu oraz aktualizowaniu celów i priorytetów.

Monitorowanie wdrażania dokumentu strategii na poziomie strategicznym przedstawia poniższy schemat:

Ponadto, by zapewnić kontrolę nad stopniem realizacji poszczególnych celów niniejszej Strategii Rozwoju Gminy, opracowano listę rekomendowanych wskaźników operacyjnych – z podaniem źródła ich uzyskania. Mierniki te są używane przede wszystkim podczas monitoringu realizacji oraz aktualizacji dokumentu.

Za proces wdrażania realizacji Strategii odpowiedzialny będzie **zespół ds. realizacji strategii** złożony z pracowników Urzędu Gminy oraz pozostałych członków zespołu strategicznego powołany zarządzeniem Wójta. Do zadań zespołu należeć będzie:

- ✓ dokonywanie analizy spójności zrealizowanych działań z celami strategicznymi,
- ✓ określanie rzeczywistego stopnia realizacji poszczególnych celów operacyjnych,
- ✓ zbieranie danych na koniec każdego roku kalendarzowego i przygotowywania **rocznych sprawozdań z wdrożenia dokumentu strategicznego**.

Lista mierników stanowi jedynie propozycję, która podczas prowadzenia procesów monitorowania i przeglądu strategicznego może być modyfikowana i uzupełniana.

Tabela 34 - Mierniki realizacji celów operacyjnych w obszarze społeczeństwo

Cel Strategiczny	Miernik realizacji	Źródło
ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY POTĘGOWO	liczba powstałych lokalnych inicjatyw społecznych	<i>dane wewnętrzne</i>
	obszar zrewitalizowanej przestrzeni publicznej	<i>Gminy, organizacji pozarządowych oraz</i>
	liczba działających wolontariuszy	<i>szkół</i>
	liczba projektów wspierających integrację społeczną	
	liczba zrealizowanych projektów z zakresu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu	<i>GUS, dane wewnętrzne Gminy, dane z ośrodków zdrowia</i>
	liczba dodatkowych godzin wyrównawczych i pozalekcyjnych przypadających na klasę	
	wyniki egzaminów gimnazjalnych	<i>GUS, dane wewnętrzne Gminy i szkół</i>
	funkcjonowanie żłobka/punktu żłobkowego	
	ilość osób korzystających z zajęć edukacyjnych oraz kształcenia ustawicznego	
	liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych rocznie na terenie Gminy	
	liczba osób uczestniczących w imprezach kulturalnych organizowanych na terenie Gminy	<i>GUS, dane wewnętrzne Gminy,</i>
	ilość programów kultury weekendowej realizowanych rocznie	<i>dane z Gminnego Ośrodka Kultury</i>
	liczba uczestników programów weekendowych	
	ilość nowopowstałych kół zainteresowań do roku 2022	

Źródło: opracowanie własne

Tabela 35 - Mierniki realizacji celów operacyjnych w obszarze gospodarczym

Cel Strategiczny	Miernik realizacji	Źródło
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I DOBRE WARUNKI DO INWESTOWANIA BAZĄ ROZWOJU GOSPODARCZEGO	ilość nowopowstałych działalności gospodarczych rocznie	PUP, GUS, dane wewnętrzne Gminy,
	liczba osób korzystających z doradztwa w zakresie zakładania oraz prowadzenia działalności gospodarczej rocznie	przedsiębiorcy
	liczba osób przekwalifikowanych zawodowo	
	ilość uzbrojonych terenów inwestycyjnych z uregulowanym stanem prawnym do 2022 roku	dane wewnętrzne Gminy
	ilość nowych inwestorów	
	ilość inwestycji wykorzystujących OZE w ramach działalności gospodarczej i rolniczej	
	liczba zmodernizowanych budynków przemysłowych i gospodarczych	
	liczba wydarzeń rekreacyjno-turystycznych organizowanych rocznie na terenie Gminy	dane wewnętrzne Gminy
	ilość funkcjonujących gospodarstw agroturystycznych do 2022 roku	
	liczba przekształconych gospodarstw rolnych na gospodarstwa agroturystyczne	

Źródło: opracowanie własne

Tabela 36 - Mierniki realizacji celów operacyjnych w obszarze przestrzeń

Cel Strategiczny	Miernik realizacji	Źródło
ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ	długość zmodernizowanych dróg km/rocznie	GUS, dane wewnętrzne Gminy
	długość zmodernizowanych ścieżek rowerowych km/rocznie	
	całkowity koszt inwestycji na drogi publiczne w Gminie [zł]	
	ilość zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej	
	ilość działającego drogowego oświetlenia energooszczędnego	
	ilość terenów przygotowanych pod inwestycje	GUS, dane wewnętrzne Gminy
	środki przeznaczone na promocję terenów inwestycyjnych	
	długość nowopowstałych ścieżek rowerowych [km/rocznie]	
	długość nowopowstałych tras kajakowych [km/rocznie]	
	długość zmodernizowanych linii elektroenergetycznych	GUS, dane wewnętrzne Gminy
	liczba nowych instalacji wykorzystujących OZE	
	liczba budynków poddanych termomodernizacji	
	ilość energii wytworzonej na bazie OZE	

Źródło: opracowanie własne

13. Zgodność celów strategicznych z krajowymi i wojewódzkimi dokumentami o charakterze strategicznym

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.

Strategia jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju.

Głównym jej celem jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Kierunki interwencji podporządkowane są schematowi trzech obszarów strategicznych, z którymi korelują założenia Strategii Rozwoju Gminy Potęgowo 2015-2022.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.	Strategia Rozwoju Gminy Potęgowo na lata 2015 - 2022		
	Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Gminy Potęgowo	Przedsiębiorczość i dobre warunki do inwestowania bazą rozwoju gospodarczego	Atrakcyjna Przestrzeń
Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki	☑	☑	
Równoważenie potencjałów rozwojowych regionu	☑	☑	☑
Efektywność i sprawność państwa	☑		☑

Strategia Rozwoju Kraju 2020.

Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym. Dokument wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Strategia wyznacza trzy obszary strategiczne, w które wpisują się cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Potęgowo 2015 - 2022

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo	Strategia Rozwoju Gminy Potęgowo na lata 2015 - 2022		
	Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Gminy Potęgowo	Przedsiębiorczość i dobre warunki do inwestowania bazą rozwoju gospodarczego	Atrakcyjna Przestrzeń
Sprawne i efektywne państwo	☑	☑	☑
Konkurencyjna gospodarka	☑	☑	☑
Spójność społeczna i terytorialna	☑	☑	

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest jedną z dziewięciu strategii zintegrowanych i stanowi odpowiedź na konieczność podniesienia jakości życia w Polsce w perspektywie roku 2020. Jest jednocześnie punktem wyjścia do rozbudowy i podnoszenia jakości kapitału ludzkiego w Polsce poprzez zastosowanie właściwych rozwiązań, dostosowanych do potrzeb osób na każdym etapie życia.

Głównym celem realizacji Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób, tak aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. W dokumencie wyznaczono pięć celów szczegółowych, z którymi są spójne cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Potęgowo na lata 2015-2022.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Strategia Rozwoju Gminy Potęgowo na lata 2015 - 2022		
	Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Gminy Potęgowo	Przedsiębiorczość i dobre warunki do inwestowania bazą rozwoju gospodarczego	Atrakcyjna Przestrzeń
Cel szczegółowy 1 Wzrost zatrudnienia	☑	☑	☑
Cel szczegółowy 2 Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych	☑		
Cel szczegółowy 3 Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	☑		
Cel szczegółowy 4 Poprawa zdrowia obywateli efektywność systemu opieki zdrowotnej	☑		
Cel szczegółowy 5 Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli	☑	☑	

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie stanowi kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim. Celem strategicznym polityki regionalnej, wskazanym w Strategii, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Ponadto w dokumencie ustalone zostały trzy cele z którymi zgodne są cele strategiczne niniejszej Strategii.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020	Strategia Rozwoju Gminy Potęgowo na lata 2015 - 2022		
	Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Gminy Potęgowo	Przedsiębiorczość i dobre warunki do inwestowania bazą rozwoju gospodarczego	Atrakcyjna Przestrzeń
Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów „konkurencyjność”	☑	☑	☑
Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych „spójność”	☑		☑
Cel szczegółowy 3 Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	☑		

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego jest podstawowym i najważniejszym narzędziem prowadzonej przez samorząd województwa polityki regionalnej i wyznacza główne cele oraz kierunki dalszego rozwoju regionu. Strategia wskazuje 3 cele strategiczne, mające charakter ogólny i określające pożądane stany docelowe w ujęciu problemowym. Zgodność celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Potęgowo 2015-2022 roku z celami Strategii Pomorskie 2020 prezentuje poniższa tabela.

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020	Strategia Rozwoju Gminy Potęgowo na lata 2015 - 2022		
	Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Gminy Potęgowo	Przedsiębiorczość i dobre warunki do inwestowania bazą rozwoju gospodarczego	Atrakcyjna Przestrzeń
Nowoczesna gospodarka		☑	☑
Aktywni mieszkańcy	☑	☑	
Atrakcyjna przestrzeń			☑

Ponadto cele strategiczne niniejszej Strategii są spójne z Regionalnymi Programami Strategicznymi stanowiącymi uszczegółowienie Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 w następującym stopniu:

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020	Strategia Rozwoju Gminy Potęgowo na lata 2015 - 2022		
	Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Gminy Potęgowo	Przedsiębiorczość i dobre warunki do inwestowania bazą rozwoju gospodarczego	Atrakcyjna Przestrzeń
Mobilne Pomorze	☑		☑
Ekoelektywne Pomorze			☑
Zdrowie dla Pomorzan	☑		
Aktywni Pomorzanie	☑	☑	
Pomorski Port Kreatywności		☑	
Pomorska Podróż			☑

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 jest jednym z narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020. Tematyczny zakres oraz logika interwencji RPO WP są zdeterminowane zapisami sześciu Regionalnych Programów Strategicznych stanowiącymi uszczegółowienie Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego.

Zgodność priorytetów RPO WP z celami strategicznymi Strategii Rozwoju Gminy Potęgowo do 2022 roku została przedstawiona w postaci tabeli.

Regionalne Programy Operacyjne dla Woj. Pom. na lata 2014-2020	Strategia Rozwoju Gminy Potęgowo na lata 2015-2022		
	Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Gminy Potęgowo	Przedsiębiorczość i dobre warunki do inwestowania bazą rozwoju gospodarczego	Atrakcyjna Przestrzeń
Komercjalizacja wiedzy		☑	☑
Przedsiębiorstwa		☑	
Edukacja	☑		
Kształcenie zawodowe			☑
Zatrudnienie	☑		☑
Integracja	☑		
Zdrowie	☑		
Konwersja	☑		☑
Mobilność	☑	☑	
Energia		☑	☑
Środowisko			☑

Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 ma za zadanie zweryfikowanie obranych od 2006 r. kierunków w regionalnej polityce społecznej i zaplanowanie działań prowadzących do budowania nowego wymiaru integracji społecznej, koniecznego w kontekście zmian demograficznych, gospodarczych oraz społeczno-kulturowych. Strategia jest opracowaniem kompleksowym, obejmującym w szczególności programy: przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 jest integralną częścią Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 i stanowi tym samym dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym w obszarze aktywni mieszkańcy.

Cele strategiczne przyjęte w Strategii Rozwoju Gminy Potęgowo do 2022 roku są spójne z celem strategicznym nr 5 „Poprawa jakości życia mieszkańców i wzrost partycypacji społecznej” niniejszej Strategii Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020

Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020 zawiera 4 cele perspektywiczne, 12 średniookresowych, 1 priorytetowy oraz 60 kierunków działań. Każdemu z celów towarzyszy krótka charakterystyka stanu i problemów środowiska oraz wybranych uwarunkowań wynikających z przepisów prawa. Strategia Rozwoju Gminy Potęgowo jest spójna z Programem Ochrony Środowiska poprzez cel strategiczny nr 3 „Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego wraz z poprawą stanu infrastruktury technicznej”.

14. System wdrożenia monitoringu i ewaluacji

System wdrożenia monitoringu i ewaluacji Strategii jest niezbędny, aby zapewnić konsekwentną realizację założeń przyjętych w Strategii Rozwoju Gminy Potęgowo na lata 2015-2022. Umożliwi warunki instytucjonalne i organizacyjne do ich wdrażania oraz zapewni weryfikację zapisów dokumentu w odniesieniu do zmieniających się warunków otoczenia społeczno-gospodarczego.

Na potrzeby realizacji Strategii oraz realizacji poszczególnych działań w nich opisanych zaproponowano procedury związane z wdrożeniem, monitoringiem i ewaluacją oraz ewentualną procedurą dokonywania korekt zapisów w dokumencie planistycznym.

WDROŻENIE

Zespół powołany zostanie zarządzeniem Wójta Gminy. Znajdą się w nim najbardziej aktywni członkowie zespołu strategicznego opracowującego dokument strategiczny, którzy odpowiedzialni będą za przekazywanie danych oraz pracownicy wybranych referatów Urzędu Gminy opracowujący roczne sprawozdania.

Do zadań zespołu należeć będzie nadzorowanie procesu wdrażania Strategii oraz czuwanie nad realizacją jej celów na płaszczyźnie organizacyjnej.

Zespół współpracować będzie z podmiotami odpowiedzialnymi za wdrażanie poszczególnych działań wynikających z celów strategicznych dokumentu oraz zaangażowany będzie w procesy pozyskiwania funduszy zewnętrznych.

Postęp realizacji kierunków rozwoju zawartych w dokumencie określany będzie poprzez monitorowanie wskaźników operacyjnych poszczególnych działań określonych w Strategii. W związku, iż wskaźniki stanowią jedynie katalog pewnych propozycji zespół będzie mógł dokonywać oceny tylko wybranych wartości i obserwować ich zmianę na przestrzeni lat.

Zespół w I kwartale każdego roku sporządzać będzie **roczne sprawozdanie z wdrożenia dokumentu strategicznego** za rok poprzedni. Wartości wskaźników zostaną przekazane przez instytucje bezpośrednio odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań wynikających z dokumentu planistycznego.

Minimalny zakres sprawozdania obejmie opis podjętych i realizowanych inicjatyw/projektów oraz plany i przewidywania co do działań zaplanowanych w danym roku.

Sprawozdanie stanowić będzie podstawę debaty na poziomie merytorycznym przez Radę Gminy i inne instytucje publiczne.

MONITORING

Poziom ten obejmuje decyzyjny element wdrażania i monitorowania działań zapisanych w dokumencie Strategii oraz ich ocenę i aktualizację. Utworzony zostanie **zespół ds. ewaluacji i monitoringu Strategii**, w którego pracach udział brać będzie Rada Gminy oraz przedstawiciele wybranych instytucji lokalnych koordynujących realizację zadań zapisanych w Strategii.

Zespół ds. ewaluacji i monitoringu strategii spotykać się będzie co dwa lata. Pierwsze spotkanie odbędzie się w 2017 roku, w trakcie spotkania nastąpi ocena realizacji celów strategii na podstawie sprawozdania przygotowanego przez zespół ds. realizacji strategii. Zespół ds. ewaluacji i monitoringu opracuje **Raport Rekomendacyjny** działań strategicznych, który zawierać będzie zadania priorytetowe oraz przedstawiać będzie propozycje ewentualnych zmian Strategii na kolejne lata.

Wnioski opracowane przez Zespół przekazywane będą Wójtowi Gminy, który podejmować będzie decyzję o ich uwzględnieniu bez konieczności podejmowania uchwały o aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy lub o konieczności podjęcia takiej uchwały, jeżeli zaproponowane zmiany będą tego wymagać.

Ocena realizacji celów i rekomendacje zmian w odniesieniu do konkretnych zadań powinny uwzględniać procedurę priorytetyzacji, czyli określenia wskazania zadań najpilniejszych i najbardziej potrzebnych pod względem rozwojowym.

Załącznik nr 1 – Obszary interwencji celów społecznych

Cel strategiczny - ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY POTĘGOWO	
Cele operacyjne ✓ Integracja mieszkańców Gminy, promowanie lokalnych liderów i inicjatyw społecznych ✓ Aktywizacja zawodowa mieszkańców ✓ Wzrost tożsamości lokalnej poprzez ofertę kulturalną i aktywne spędzanie wolnego czasu	
Beneficjenci ostateczni ✓ mieszkańcy Gminy ✓ organizacje pozarządowe	Partnerzy ✓ Władze samorządowe Gminy oraz innych jednostek ✓ ✓ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ✓ CIS ✓ Gminne Centrum Kultury ✓ Biblioteka ✓ Placówki oświatowe (Przedszkola, Szkoły Podstawowe i Zespoły Szkół) ✓ Zakłady Opieki Zdrowotnej ✓ PFRON ✓ NFZ ✓ MEN, KO ✓ Centrum Kształcenia Ustawicznego ✓ CIO Słupsk, RCI Gdańsk ✓ Starostwo Powiatowe w Słupsku
Korzyści bezpośrednie ✓ wzrost jakości życia ✓ promocja Gminy , stworzenie jej „wizytówki” poprzez zwiększenie oferty kulturalnej, rekreacyjnej ✓ lepszy dostęp oraz jakość usług edukacji, ochrony zdrowia i pomocy społecznej ✓ wzrost partycypacji publicznej i społecznej mieszkańców	

- ✓ zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego
- ✓ zmniejszenie bezrobocia, utworzenie nowych miejsc pracy
- ✓ poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych
- ✓ reintegracja społeczna
- ✓ skoordynowanie pracy lokalnych liderów
- ✓ nowe inwestycje

Źródła finansowania

- ✓ budżet gminy
- ✓ pozostałe środki publiczne, w tym krajowe
- ✓ dotacje, w tym z funduszy unijnych (np. w ramach RPO WP, PROW), pozostałych funduszy (np. NMF i MF EOG) oraz ministerialne
- ✓ instrumenty finansowe – pozadotacyjne środki finansowe w ramach funduszy unijnych (np. pożyczki, wsparcie kapitałowe)
- ✓ środki prywatne

Rola samorządu

- ✓ inicjator i realizator zadań
- ✓ wsparcie finansowe
- ✓ wsparcie organizacyjne

Przykładowe projekty

- ✓ Powołanie Lokalnej Szkoły Liderów
- ✓ Scenariusz cyklicznej imprezy organizowanej przez organizacje pozarządowej i sołectwa w celu promocji Gminy – TYDZIEŃ GMINY POTĘGOWO
- ✓ Powołanie towarzystwa Napoleońskiego promującego historię tego miejsca
- ✓ Opracowanie narzędzi do promocji – PRZEWODNIK POTĘGA POTĘGOWA – zabytki, przyroda, atrakcje rekreacyjne
- ✓ Utworzenie stanowiska – ANIMATOR DZIAŁANOŚCI SPOŁECZNEJ – specjalista ds. promocji w Urzędzie Gminy
- ✓ Budowa i rozbudowa świetlic wiejskich
- ✓ Opracowanie programów (rocznych) działalności animacyjnej świetlic wiejskich
- ✓ Utworzenie Domu Seniora
- ✓ Utworzenie punktu żłobkowego

Załącznik nr 2 - Obszary interwencji celu gospodarczego

Cel strategiczny - PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I DOBRE WARUNKI DO INWESTOWANIA BAZĄ ROZWOJU GOSPODARCZEGO	
Cele operacyjne ✓ Stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju przedsiębiorczości ✓ Promocja Gminy jako atrakcyjnego obszaru lokowania inwestycji ✓ Wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i kulturowego do rozwoju rekreacji i turystyki	
Beneficjenci ostateczni ✓ mieszkańcy Gminy ✓ inwestorzy zainteresowani rozwojem działalności ✓ przedsiębiorcy działający na terenie Gminy ✓ rolnicy ✓ turyści ✓ organizacje pozarządowe działające w sferze ekonomii społecznej	Partnerzy ✓ Władze samorządowe Gminy i inne jednostki ✓ samorządu terytorialnego ✓ Powiatowy Urząd Pracy ✓ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ✓ CIS ✓ Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa ✓ organizacje pozarządowe ✓ Lasy Państwowe (Nadleśnictwo Łupawa i Damnica) ✓ WFOŚ ✓ Urząd Marszałkowski ✓ Lokalne Grupy Działania ✓ Instytucje ochrony środowiska
Korzyści bezpośrednie ✓ wzrost atrakcyjności inwestycyjnej Gminy ✓ wzrost liczby inwestycji na terenie Gminy ✓ rozwój przedsiębiorczości na terenie Gminy ze szczególnym uwzględnieniem drobnej działalności usługowej oraz turystyki ✓ powstanie nowych miejsc pracy oraz spadek bezrobocia ✓ wzrost kwalifikacji zawodowych mieszkańców ✓ wzrost zamożności i jakości życia mieszkańców	

Źródła finansowania

- ✓ budżet gminy
- ✓ pozostałe środki publiczne, w tym krajowe
- ✓ dotacje, w tym z funduszy unijnych (np. w ramach RPO WP, POKL, PROW, PO Ryby) oraz ministerialne
- ✓ instrumenty finansowe – pozadotacyjne środki finansowe w ramach funduszy unijnych (np. pożyczki, wsparcie kapitałowe)
- ✓ środki prywatne

Rola samorządu

- ✓ inicjator i realizator zadań
- ✓ wsparcie finansowe
- ✓ wsparcie organizacyjne
- ✓ promocja i budowanie wizerunku Gminy

Przykładowe projekty

- ✓ System oznakowania miejsc historycznych, szlaków pieszych i rowerowych
- ✓ Promocja produktu turystycznego Gminy
- ✓ Promocja terenów inwestycyjnych na terenie gminy
- ✓ Wykorzystanie środków zewnętrznych do inwestowania w infrastrukturę
- ✓ Programy edukacyjne i podnoszące kwalifikacje zawodowe
- ✓ Program wzmocnienia mobilności na lokalnym rynku pracy
- ✓ Promocja i wspieranie firm z sektora MSP
- ✓ Wspólna promocja usług i przedsiębiorców w sferze turystyki i turystyki weekendowej – baza noclegowa, gastronomiczna, wyposażenie sprzętu, atrakcje, przewodnicy

Załącznik nr 3 - Obszary interwencji celów przestrzennych

Cel strategiczny - ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ	
Cele operacyjne ✓ Uzbrojenie terenów inwestycyjnych oraz budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej i drogowej Gminy. ✓ Estetyzacja Gminy i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych ✓ Kształtowanie, ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych oraz dostosowanie zasobów Gminy do potrzeb turystyki i rekreacji ✓ Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i gospodarki niskoemisyjnej	
Beneficjenci ostateczni ✓ mieszkańcy Gminy ✓ turyści ✓ przedsiębiorcy i inwestorzy	Partnerzy ✓ Władze samorządowe gminy oraz inne jednostki samorządu terytorialnego ✓ Przedsiębiorcy działający w branży turystycznej i okołoturystycznej ✓ Zarząd Dróg Wojewódzkich, Zarząd Dróg Powiatowych ✓ Gminny Ośrodek Kultury ✓ organizacje pozarządowe – Ochotnicza Straż Pożarna, Koła Gospodyń Wiejskich ✓ Lasy Państwowe – Nadleśnictwa Łupawa i Damnica ✓ Zakład Usług Publicznych ✓ Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych ✓ Energa Operator SA ✓ Placówki edukacyjne ✓ Przedsiębiorstwo komunikacji Samochodowej w Słupsku S.A ✓ Prywatni przewoźnicy ✓ Instytucje ochrony środowiska
Korzyści bezpośrednie ✓ poprawa atrakcyjności osiedleńczej Gminy ✓ wzrost jakości życia mieszkańców ✓ poprawa atrakcyjności turystycznej ✓ wzrost liczby turystów odwiedzających Gminę ✓ poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Gminy ✓ poprawa estetyki i wizerunku Gminy	

- ✓ poprawa stanu środowiska naturalnego
- ✓ napływ inwestorów zewnętrznych
- ✓ wzrost poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Źródła finansowania

- ✓ budżet gminy
- ✓ pozostałe środki publiczne, w tym krajowe
- ✓ dotacje, w tym z funduszy unijnych (np. w ramach RPO WP, PROW), pozostałych funduszy (np. GIS, WFOŚiGW, NFOŚiGW) oraz ministerialne
- ✓ instrumenty finansowe – pozadotacyjne środki finansowe w ramach funduszy unijnych (np. pożyczki, wsparcie kapitałowe)
- ✓ środki własne

Rola samorządu

- ✓ inicjator i realizator zadań
- ✓ wsparcie finansowe
- ✓ wsparcie organizacyjne

Planowane projekty

- ✓ Dalsza rozbudowa instalacji wodno- kanalizacyjnej
- ✓ Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
- ✓ Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego
- ✓ Przebudowa i budowa dróg lokalnych, budowa chodników
- ✓ System oznakowania miejsc historycznych, szlaków pieszych i rowerowych
- ✓ Edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy poprzez zajęcia dla młodzieży oraz konkursy i warsztaty dla dorosłych

Źródła

- *Urząd Gminy Potęgowo* (www.potegowo.pl)
- *Gminne Centrum Kultury w Potęgowie* (www.gck.potegowo.pl)
- *Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022, Słupsk 2011*
- *Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słupskiego na lata 2014-2017 z perspektywą do 2021 roku*, Słupsk 2014
- *Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych*
- *Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej*
- *Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Obszary Natura 2000* (www.natura2000.gdos.gov.pl)
- *Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Geoserwis* (www.geoserwis.gdos.gov.pl)
- *Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku*
- *Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku*
- *Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku*
- *Zarząd Dróg Powiatowych w Słupsku*
- *Narodowy Fundusz Zdrowia, Zintegrowany System Pacjenta*
- *Energa-Wytwarzanie SA* (www.energa-wytwarzanie.pl)
- *Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna* (www.prot.gda.pl)
- *Portal „Szlaki turystyczne ziemi słupskiej”* (www.regionslupski.pl)
- *Lokalna Organizacja Turystyczna „Ustka i Ziemia Słupska”* (www.lot.ustka.pl)
- *Portal konkursowy „Europa to my”* (www.europatomy.eu)
- *Kaszuby – przewodnik turystyczny, Jarosław Ellwart, wyd. Region, Gdynia 2001*
- *Bogactwo kulturowe i przyrodnicze wsi pomorskiej, Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku, Gdańsk 2007*
- *Śladami historii i przyrody. Przewodnik turystyczny po Gminie Głównicy, Urząd Gminy Głównicy, 2013*

Spis tabel

Tabela 1 - Wykaz sołectw, sołtysów oraz rad sołeckich na terenie Gminy Potęgowo	9
Tabela 2 - Powierzchnia geodezyjna Gminy Potęgowo według kierunków wykorzystania [w ha]	12
Tabela 3 - Pomniki przyrody oznakowane i zabezpieczone w 2015 r.	19
Tabela 4 - Wykaz Dróg Powiatowych na terenie Gminy Potęgowo	24
Tabela 5 - Wykaz Dróg Publicznych na terenie Gminy Potęgowo	25
Tabela 6 - Infrastruktura wodociągowa w Gminie Potęgowo [stan na 31 XII 2014]	27
Tabela 7 - Infrastruktura kanalizacyjna w Gminie Potęgowo [stan na 31 XII 2014]	27
Tabela 8 - Charakterystyka Parku Elektrowni Wiatrowych	29
Tabela 9 - Dane techniczne elektrowni wodnych na Łupawie	29
Tabela 10 - Liczba ludności w Gminie Potęgowo w latach 2010-2014 [stan na 31 XII]	30
Tabela 11 - Ruch naturalny ludności w Gminie Potęgowo w latach 2010-2014	31
Tabela 12 - Migracje ludności na pobyt stały w Gminie Potęgowo w latach 2009-2013	32

Tabela 13 - Ludność według wieku w Gminie Potęgowo w latach 2010-2014 [stan na 31 XII]	32
Tabela 14 - Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Potęgowo w latach 2010-2014 w podziale na płeć [stan na 31 XII]	33
Tabela 15 - Wskaźnik obciążenia demograficznego Gminy Potęgowo w latach 2010-2014 [stan 31 XII]	34
Tabela 16 - Wykaz podmiotów (według działów PKD 2007) zarejestrowanych na terenie Gminy Potęgowo w roku 2014 [stan na 31 XII]	35
Tabela 17 - Podmioty zarejestrowane na terenie Gminy Potęgowo wg form prawnych w 2010-2014	36
Tabela 18 - Podmioty zarejestrowane na terenie Gminy Potęgowo według klas wielkości w latach 2010-2014	37
Tabela 19 - Podmioty wpisane do rejestru REGON na terenie gmin Powiatu Słupskiego na 10 tys. ludności w roku 2014	37
Tabela 20 - Liczba bezrobotnych w Gminie Potęgowo oraz Powiecie Słupskim w latach 2010-2015	39
Tabela 21 - Stopa bezrobocia na poziomie powiatu, województwa, kraju	40
Tabela 22 - Zasoby mieszkaniowe w Gminie Potęgowo w latach 2010-2014	40
Tabela 23 - Mieszkania oddane do użytkowania w Gminie Potęgowo w latach 2010-2014	40
Tabela 24 - Środowiskowa pomoc społeczna w Gminie Potęgowo w latach 2009-2013	42
Tabela 25 - Świadczenia rodzinne w Gminie Potęgowo w latach 2009-2013	42
Tabela 27 - Szkoły oraz ilość uczniów na terenie Gminy Potęgowo dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2013/2014	45
Tabela 26 - Placówki szkolne oraz przedszkolne na terenie Gminy Potęgowo	45
Tabela 28 - Wychowanie przedszkolne na terenie gminy Potęgowo w roku szkolnym 2013/2014	46
Tabela 29 - Biblioteki publiczne w Gminie Potęgowo w 2013 r.	49
Tabela 30 - Pytanie 13: Wymień dwie dobre i dwie złe strony życia w Gminie Potęgowo oraz po dwie szanse i zagrożenia dla gminy.	59
Tabela 31 - Cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań (w obszarze społeczeństwo) Gminy Potęgowo na lata 2015-2022	77
Tabela 32 - Cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań (w obszarze gospodarka) Gminy Potęgowo na lata 2015-2022	78
Tabela 33 - Cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań (w obszarze przestrzeń) Gminy Potęgowo na lata 2015-2022	79
Tabela 34 - Mierniki realizacji celów operacyjnych w obszarze społeczeństwo	82
Tabela 35 - Mierniki realizacji celów operacyjnych w obszarze gospodarczym	83
Tabela 36 - Mierniki realizacji celów operacyjnych w obszarze przestrzeń	83

Spis wykresów

Wykres 1 - Etapy powstawania dokumentu strategicznego	4
Wykres 2 - Formy użytkowania gruntów gminy Potęgowo w ujęciu procentowym	12
Wykres 3 - Zmiana liczby mieszkańców Gminy Potęgowo w latach 2009-2014 [stan na 31 XII]	30
Wykres 4 - Procentowa struktura mieszkańców w podziale na płeć w Gminie Potęgowo w roku 2014 [stan na 31 XII]	30
Wykres 5 - Przyrost naturalny (na 1000 osób) w Gminie Potęgowo w latach 2010-2014	31
Wykres 6 - Procentowy udział ludności według ekonomicznych grup wieku na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju w 2014 roku [stan na 31 XII]	33
Wykres 7 - Udział procentowy podmiotów na terenie Gminy Potęgowo wg działów PKD 2007	36
Wykres 8 - Liczba bezrobotnych w Gminie Potęgowo w latach 2010-2015	39
Wykres 9 - Pytanie 1: Jak oceniasz stan środowiska naturalnego w Gminie Potęgowo?	53
Wykres 10 - Pytanie 2: Jak oceniasz poziom czystości Gminy?	53
Wykres 11 - Pytanie 3: Jak oceniasz organizację transportu zbiorowego/komunikacji publicznej?	54
Wykres 12 - Pytanie 4: Jak oceniasz jakość dróg Gminy?	54
Wykres 13 - Pytanie 5: Jak oceniasz jakość traktów pieszych/chodników?	55
Wykres 14 - Pytanie 6: Jak oceniasz poziom bezpieczeństwa w Gminie?	55
Wykres 15 - Pytanie 7: Jak oceniasz poziom oferowanych usług medycznych refundowanych przez NFZ na terenie Gminy - ośrodki zdrowia, pogotowie, specjaliści	56
Wykres 16 - Pytanie 8: Jak oceniasz poziom szkolnictwa i usług edukacyjnych w Gminie?	56
Wykres 17 - Pytanie 9: Jak oceniasz funkcjonowanie instytucji kulturalnych działających na terenie Gminy - ośrodki kultury, świetlice, biblioteki?	57
Wykres 18 - Pytanie 10: Jak oceniasz funkcjonowanie obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy - boisko sportowe, hala sportowa?	57
Wykres 19 - Pytanie 11: Jak oceniasz aktywność społeczną mieszkańców? Oceń ich działalność w organizacjach pozarządowych, klubach gospodyń wiejskich, klubach sportowych, straży pożarnej?	58
Wykres 20 - Pytanie 12: Jak oceniasz możliwość wypoczynku i rekreacji w Gminie?	58
Wykres 21 - Pytanie 14: Jakie działania w Gminie Potęgowo mogą wspomóc jej rozwój?	60
Wykres 22 - Pytanie 15: Jakie cechy Gminy Potęgowo przeszkadzają w jej rozwoju?	60
Wykres 23 - Pytanie 16: Jakie są największe problemy społeczne Gminy?	61
Wykres 24 - Pytanie 17: Jakie są największe problemy gospodarczo-strukturalne Gminy?	61
Wykres 25 - Pytanie 18: Jakie działania na rzecz społeczności wiejskiej/gminnej uważasz za ważne i potrzebne?	62
Wykres 26 - Pytanie 19: Z jakiej oferty zorganizowanej spędzania czasu wolnego korzystałbyś/korzystałabyś, gdyby była dostępna lub bardziej rozbudowana w naszej gminie?	63

Wykres 27 - Pytanie 20: Jakie dziedziny działalności gospodarczej mogą Twoim zdaniem dobrze rozwijać się w Twojej miejscowości i gminie? _____ 63

Wykres 28 - Pytanie 21: Z jakiego środka transportu - poruszając się po Gminie korzystasz najczęściej? ____ 64

Spis rysunków

Rysunek 1 -Gminy Potęgowo według regionalizacji fizycznogeograficznej	8
Rysunek 2 - Położenie Gminy Potęgowo na tle Województwa Pomorskiego oraz Powiatu Słupskiego	9
Rysunek 3 - Położenie Gminy Potęgowo względem najważniejszych miast północnej Polski	11
Rysunek 4 - Mapa Gminy Potęgowo	11
Rysunek 5 - Pałac w Runowie	14
Rysunek 6 - Pałac w Karżnicy	15
Rysunek 7 - Pałac w Grąbkowie	16
Rysunek 8 - Obszary chronione na terenie Gminy Potęgowo	17
Rysunek 9 - Pomnik przyrody: Sosna zwyczajna „Bogna”	20
Rysunek 10 - Infrastruktura drogowa na terenie Gminy Potęgowo	24
Rysunek 11 - Dworzec kolejowy w Potęgowie	26
Rysunek 12 - Plan Wielofunkcyjnego Ośrodka Przemysłowo-Usługowego w Potęgowie	38
Rysunek 13 - Zakład Opieki Zdrowotnej Strojnowski i Polaczuk	44
Rysunek 14 - Czasopismo „Głos Potęgowo”, nr 97/2015	47
Rysunek 15 - Etapy budowy Gminnego Centrum Kultury w Potęgowie w latach 2010-2011	48
Rysunek 16 - Jeździeckie Mistrzostwa Kaszub w Runowie	50
Rysunek 17 - Członkowie Zespołu Strategicznego w trakcie prac nad dokumentem	74
Rysunek 18 - Wdrażanie i monitorowanie Strategii Rozwoju Gminy Potęgowo	80